

YÜKSEK LİSANS TEZİ

2024

BAUN

S. ALTINÖZ

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME
ANABİLİM DALI

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KARANLIK
ÜÇLÜ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN
TÜKENMİŞLİK İLE İLİŞKİSİNDE EN YAKIN
ARKADAŞIN VE SOSYO-DEMOGRAFİK
ÖZELLİKLERİN ROLÜ: BALIKESİR
ÜNİVERSİTESİ'NDE BİR UYGULAMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SEMA ALTINÖZ

BALIKESİR, 2024

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KARANLIK ÜÇLÜ KİŞİLİK
ÖZELLİKLERİNİN TÜKENMİŞLİK İLE İLİŞKİSİNDE EN
YAKIN ARKADAŞIN VE SOSYO-DEMOGRAFİK
ÖZELLİKLERİN ROLÜ: BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ'NDE BİR
UYGULAMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SEMA ALTINÖZ

BALIKESİR, 2024

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KARANLIK ÜÇLÜ KİŞİLİK
ÖZELLİKLERİNİN TÜKENMİŞLİK İLE İLİŞKİSİNDE EN
YAKIN ARKADAŞIN VE SOSYO-DEMOGRAFİK
ÖZELLİKLERİN ROLÜ: BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ'NDE BİR
UYGULAMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SEMA ALTINÖZ

TEZ DANIŞMANI

DOÇ. DR. ÖZLEM KUVAT

BALIKESİR, 2024

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün İşletme Anabilim Dalı'nda 202212507011 numaralı SEMA ALTINÖZ'ÜN hazırladığı **“Üniversite Öğrencilerinin Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerinin Tükenmişlik İle İlişkisinde En Yakın Arkadaşın Ve Sosyo-Demografik Özelliklerin Rolü: Balıkesir Üniversitesi'nde Bir Uygulama”** konulu YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 02.08.2024 tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına OY BİRLİĞİ/OY ÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

Üye (Başkan) Dr. Öğr. Üyesi Çağatay MİRGEN

İmza

Üye (Danışman) Doç. Dr. Özlem KUVAT

İmza

Üye Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Gamze ÇİFTÇİ AYTEKİN

İmza

Enstitü Onayı

ETİK BEYAN

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

....../....../2024

İmza

SEMA ALTINÖZ

ÖNSÖZ

Bu tez, üniversite öğrencilerinin en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özelliklerinin (Makyavelizm, Narsisizm ve Psikopati) öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri üzerindeki etkilerini incelemektedir. Üniversite yaşamının zorlukları ve sosyal dinamiklerinin öğrencilerin psikolojik sağlıkları üzerindeki etkilerini vurgulamak, araştırmanın temel amacıdır. Bu çalışma, sosyal çevrelerin tükenmişlik düzeylerine olan etkilerini analiz ederek eğitim politikalarına ve öğrenci destek programlarına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Bu süreç boyunca, pek çok değerli insanın desteği ve katkıları, çalışmamı daha anlamlı ve zengin kılmıştır. Bu çalışmayı yönlendiren, sabır ve bilgisiyle yoluma ışık tutan tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Özlem Kuvat'a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Onun engin bilgi birikimi ve yönlendirmeleri, bu tezin şekillenmesinde ve tamamlanmasında büyük bir rol oynamıştır. Ayrıca her zaman bana destek olan aileme en derin minnetlerimi sunarım. Zor zamanlarımda bana güç veren, motivasyonumu yüksek tutan dostlarıma teşekkür ederim.

Bu çalışmanın, üniversite öğrencilerinin sosyal çevrelerinin etkilerini daha iyi anlamamıza yardımcı olacağına ve öğrenci tükenmişliği konusunda farkındalık yaratacağına inanıyorum. Umarım bu araştırma, üniversite yönetimlerine ve eğitimcilere öğrenciler için daha sağlıklı ve destekleyici bir öğrenim ortamı yaratma konusunda ilham verir. Çalışmanın akademik dünyada yeni ufuklar açmasını ve öğrencilerin hayatlarına dokunmasını temenni ediyorum.

BALIKESİR, 2024

SEMA ALTINÖZ

ÖZET

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KARANLIK ÜÇLÜ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN TÜKENMİŞLİK İLE İLİŞKİSİNDE EN YAKIN ARKADAŞIN VE SOSYO-DENOĞRAFİK ÖZELLİKLERİN ROLÜ: BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ'NDE BİR UYGULAMA

ALTINÖZ, SEMA

Yüksek Lisans, İşletme Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Özlem KUVAT

2024, 134 sayfa

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özelliklerinin (Makyavelizm, Narsisizm ve Psikopati) öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri üzerindeki etkilerini incelemektedir. Balıkesir Üniversitesi'nde öğrenim gören 1091 öğrenci üzerinde çevrimiçi anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Korelasyon analizi, karanlık kişilik özellikleri ile tükenmişlik düzeyleri arasında doğrudan anlamlı bir ilişki olmadığını göstermiştir. Regresyon analizi, bu kişilik özelliklerinin tükenmişlik üzerindeki etkisini incelemiş ve anlamlı bir ilişki bulamamıştır. ANOVA ve t-testleri, demografik faktörlerin tükenmişlik üzerindeki etkilerini belirlemek için kullanılmıştır. Bulgular, yaş ve cinsiyet gibi demografik faktörlerin bu ilişkide önemli bir rol oynadığını belirlemiştir. Özellikle, 20 yaş ve altı öğrencilerin tükenmişlik düzeylerinin, 25 yaş ve üzeri öğrencilere göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur. Kadın öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri, erkek öğrencilerden anlamlı derecede yüksek çıkmıştır. Araştırmanın sonuçları, mevcut literatürdeki diğer çalışmalarla karşılaştırılarak tartışılmış ve bu kapsamda bazı benzerlikler ve farklılıklar tespit edilmiştir. Sonuç olarak, üniversite öğrencilerinin tükenmişlik düzeylerini azaltmak için sosyal çevrelerinin dikkatle incelenmesi gerektiği ve üniversitelerin öğrencilere yönelik daha kapsamlı destek programları geliştirmesi gerektiği önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Karanlık Üçlü, Makyavelizm, Narsisizm, Psikopati, Tükenmişlik.

ABSTRACT

THE ROLE OF BEST FRIEND AND SOCIO-DEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS IN THE RELATIONSHIP BETWEEN UNIVERSITY STUDENTS' DARK TRIAD PERSONALITY TRAITS AND BURNOUT: AN APPLICATION AT BALIKESİR UNIVERSITY

ALTINÖZ, SEMA

Master Thesis, Department of Business Administration

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Özlem KUVAT

2024, 134 pages

This study examines the effects of university students' closest friends' dark personality traits (Machiavellianism, Narcissism, and Psychopathy) on the students' burnout levels. Data were collected through an online survey from 1091 students at Balıkesir University. The data collection instruments included the Dark Triad Scale, Burnout Scale, and a socio-demographic information form. Data were analyzed using SPSS 27.0 software, employing correlation, regression, and ANOVA tests. Correlation analysis revealed no direct relationship between dark personality traits and students' burnout levels. Regression analysis examined the impact of these traits on burnout and found no significant relationship. ANOVA and t-tests were used to determine the effects of demographic factors on burnout. Findings indicate that demographic factors such as age and gender play an important role in this relationship. Notably, students aged 20 and under had significantly higher burnout levels compared to those aged 25 and over. Additionally, female students' burnout levels were significantly higher than those of male students. The results were compared and discussed with existing studies in the literature, highlighting some similarities and differences. In conclusion, it is recommended that universities develop more comprehensive support programs for students by carefully examining the social environments of university students to reduce their burnout levels.

Keywords: Dark Triad, Machiavellianism, Narcissism, Psychopathy, Burnout.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ	xii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Problemi	3
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Araştırmanın Varsayımları	5
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	6
1.6. Tanımlar.....	7
2. İLGİLİ ALANYAZIN.....	9
2.1. Kuramsal Çerçeve.....	9
2.1.1. Kişilik	9
2.1.2. Karanlık Kişilik	11
2.1.2.1. Narsisizm.....	13
2.1.2.2. Makyavelizm	15
2.1.2.3. Psikopati	18
2.1.3. Tükenmişlik	20

2.1.3.1. Tükenmişlik modelleri.....	21
2.1.3.1.1. Cherniss Tükenmişlik Modeli.....	21
2.1.3.1.2. Edelwich ve Brodsky Tükenmişlik Modeli	22
2.1.3.1.3. Pines Tükenmişlik Modeli	24
2.1.3.1.4. Pearlman ve Hartman Tükenmişlik Modeli.....	24
2.1.3.1.5. Meier Tükenmişlik Modeli	25
2.1.3.1.6. Suran ve Sheridan Tükenmişlik Modeli	25
2.1.3.1.7. Gaines - Jermier Tükenmişlik Modeli	27
2.1.3.1.8. Leiter Tükenmişlik Modeli	27
2.1.3.1.9. Maslach Tükenmişlik Modeli	28
2.1.3.1.10. Golembiewski Tükenmişlik Modeli	29
2.1.3.2. Tükenmişliğin Boyutları.....	29
2.1.3.2.1. Duygusal Tükenme	30
2.1.3.2.2. Duyarsızlaşma.....	30
2.1.3.2.3. Kişisel Başarısızlık	31
2.1.3.3. Tükenmişliğin Belirtileri	31
2.1.3.3.1. Fiziksel Belirtiler	31
2.1.3.3.2. Psikolojik Belirtiler.....	32
2.1.3.3.3. Davranışsal Belirtiler	32
2.1.3.3.4. Örgütsel Belirtiler	33
2.1.3.4. Tükenmişliğin Nedenleri	34
2.1.3.4.1. Tükenmişliğin Bireysel Nedenleri	34
2.1.3.4.2. Tükenmişliğin Çevresel/Örgütsel Nedenleri	38
2.1.3.5. Tükenmişliğin Sonuçları	39
2.1.3.5.1. Tükenmişliğin Bireysel Sonuçları	39
2.1.3.5.2. Tükenmişliğin Çevresel Sonuçları.....	40

2.1.4. Karanlık Kişilik ve Tükenmişlik İlişkisi	40
2.2. İlgili Araştırmalar	44
2.2.1. Karanlık Üçlü İle İlgili Yapılan Çalışmalar	44
2.2.2. Tükenmişlik İle İlgili Yapılan Çalışmalar	51
2.2.3. Karanlık Üçlü ve Tükenmişlik ile İlgili Yapılan Çalışmalar.....	59
3. YÖNTEM.....	61
3.1. Araştırmanın Modeli.....	61
3.2. Evren ve Örneklem	63
3.3. Veri Toplama Araçları ve Teknikleri	64
3.4. Verilerin Toplanma Süreci	66
3.5. Verilerin Analizi	66
4. BULGULAR.....	68
4.1. Güvenirlilik Analizi	68
4.2. Kullanılan İstatistiksel Testler	69
4.3. Tanımlayıcı İstatistikler	69
4.4. İlişki Testleri.....	74
4.5. Hipotez Sonuçları	101
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	108
5.1. Sonuçlar	108
5.2. Öneriler	112
KAYNAKÇA	114
EKLER.....	122
EK 1- Bilgilendirilmiş Onam Formu	122
EK 2- Anket Formu	123
EK 3- Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği İzni	125
EK 4- Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği İzni	126
EK 5- Bilimsel Araştırma Talebi İmzalı Taahhütname	127

EK 6- Etik Kurul Onayı.....	128
EK 7- Öğrenci Sayıları	134

TABLÖLAR LİSTESİ

<u>Tablo 1.</u> DDKÜ, KTÖ ve Alt Boyut Puanlarının Normalliliğinin Sınanması Güvenilirlik Analizi Sonuçları	68
<u>Tablo 2.</u> Demografik Özelliklerin Dağılımı	69
<u>Tablo 3.</u> DDKÜ, KTÖ ve Alt Boyut Puanlarının Tanımlayıcı İstatistikleri	72
<u>Tablo 4.</u> Yaş ve En Yakın Arkadaş Yaşının Tanımlayıcı İstatistikleri	73
<u>Tablo 5.</u> DDKÜ, KTÖ ve Alt Boyut Puanlarının İlişkisi	74
<u>Tablo 6.</u> Regresyon Analizi Model 1	74
<u>Tablo 7.</u> Regresyon Analizi Model 2	75
<u>Tablo 8.</u> DDKÜ, KTÖ ve Alt Boyut Puanlarının Yaşa Göre Karşılaştırılması	76
<u>Tablo 9.</u> DDKÜ, KTÖ ve Alt Boyut Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması	77
<u>Tablo 10.</u> DDKÜ, KTÖ ve Alt Boyut Puanlarının Doğum Yerine Göre Karşılaştırılması	78
<u>Tablo 11.</u> Doğum Yerinin İllere Göre Dağılımı	80
<u>Tablo 12.</u> DDKÜ, KTÖ ve Alt Boyut Puanlarının Öğrenim Durumlarına Göre Karşılaştırılması	84
<u>Tablo 13.</u> DDKÜ, KTÖ ve Alt Boyut Puanlarının Sınıf Düzeylerine Göre Karşılaştırılması	86
<u>Tablo 14.</u> DDKÜ, KTÖ ve Alt Boyut Puanlarının Öğrenim Gördüğünüz Fakülte/Yüksekokul/Enstitü Göre Karşılaştırılması	87
<u>Tablo 15.</u> Öğrenim Görülen Bölüm/Anabilim Dalı Dağılımı	91
<u>Tablo 16.</u> DDKÜ, KTÖ ve Alt Boyut Puanlarının En Yakın Arkadaşlarının Yaşlarına Göre Karşılaştırılması	94
<u>Tablo 17.</u> DDKÜ, KTÖ ve Alt Boyut Puanlarının En Yakın Arkadaşlarının Cinsiyetine Göre Karşılaştırılması	96

<u>Tablo 18.</u> DDKÜ, KTÖ ve Alt Boyut Puanlarının En Yakın Arkadaşlarının Öğrenim Durumuna Göre Karşılaştırılması	97
<u>Tablo 19.</u> DDKÜ, KTÖ ve Alt Boyut Puanlarının En Yakın Arkadaşlarının Fakültesine Göre Karşılaştırılması.....	98
<u>Tablo 20.</u> DDKÜ, KTÖ ve Alt Boyut Puanlarının En Yakın Arkadaşlarının Sınıf Düzeylerine Göre Karşılaştırılması.....	100

ŞEKİLLER LİSTESİ

<u>Sekil 1.</u> Araştırmanın Modeli	61
--	----

KISALTMALAR LİSTESİ

ANOVA	: Tek Yönlü Varyans Analizi (Analysis of Variance)
APA	: Amerikan Psikiyatri Birliği
BM	: Birleşmiş Milletler
DDKÜ	: Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği
DSMV	: Zihinsel Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı
F	: F Değeri (F-value)
KTÖ	: Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği
N	: Katılımcı sayısı
Ort.	: Ortalama (Mean)
p	: p Değeri (p-value)
Post Hoc Tests	: ANOVA sonrasında Yapılan karşılaştırmalı testler
ss	: Standart Sapma (Standard Deviation)
t	: t Testi değeri (t-value)
β	: Beta Katsayısı (Beta Coefficient)

1. GİRİŞ

Üniversite yaşamı, genç yetişkinlerin akademik başarılarını artırmak, kişisel gelişimlerini sürdürmek ve profesyonel kariyerlerine hazırlanmak için yoğun çaba sarf ettikleri bir dönemdir. Bu dönemde öğrenciler, akademik baskılar, sosyal ilişkiler ve kişisel hedefler arasında denge kurmak zorunda kalırlar. Ancak, bu dengeyi sağlamak her zaman kolay değildir ve öğrenciler sıklıkla tükenmişlik belirtileri gösterirler. Tükenmişlik, bireylerin enerji kaybı, yorgunluk, ilgisizlik ve başarısızlık hissetmeleri ile karakterize edilen bir durumdur ve öğrencilerin akademik başarılarını ve genel yaşam kalitelerini olumsuz etkiler. Bu bağlamda, öğrencilerin sosyal çevreleri ve bu çevrelerdeki en yakın arkadaşlarının kişilik özellikleri, öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri üzerinde belirleyici bir rol oynayabilir.

Karanlık üçlü olarak adlandırılan Makyavelizm, Narsisizm ve Psikopati kavramları, kişilik psikolojisi alanında önemli bir araştırma konusu olmuştur. Karanlık kişilik özellikleri, bireylerin manipülatif, benmerkezci ve empati yoksunu davranışlar sergileme eğilimlerini tanımlar. Makyavelizm, stratejik düşünme ve manipülasyon becerileri ile ilişkilendirilirken; Narsisizm, aşırı özseverlik ve üstünlük hissi ile karakterizedir. Psikopati ise, duygusal soğukluk, sorumsuzluk ve antisosyal davranışlarla tanımlanır.

Karanlık üçlü terimi, ilk kez Paulhus ve Williams tarafından 2002 yılında literatüre girmiştir. Bu araştırmacılar, Makyavelizm, Narsisizm ve Psikopati'nin birbirleriyle örtüşen ancak bağımsız olarak da var olan kişilik özellikleri olduğunu öne sürmüşlerdir. Bu kişilik özelliklerinin, bireylerin sosyal ilişkilerinde ve genel yaşamlarında nasıl olumsuz etkiler yarattığını inceleyen birçok çalışma yapılmıştır. Özellikle, karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip bireylerin, iş yerinde ve sosyal ortamlarda daha yüksek stres ve tükenmişlik seviyelerine neden oldukları bulunmuştur (Jonason ve Webster, 2010; Schütz ve Baumeister, 2013).

Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan araştırmalar, sosyal ilişkilerin ve arkadaşlık bağlarının, öğrencilerin psikolojik sağlıkları üzerinde önemli etkileri

olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin en yakın arkadaşları, onların duygusal destek kaynakları olarak önemli bir rol oynar. Ancak, bu arkadaşların karanlık kişilik özelliklerine sahip olmaları durumunda, öğrenciler üzerinde olumsuz etkiler yaratabilir. Karanlık kişilik özelliklerine sahip arkadaşlar, manipülatif, bencil ve empati yoksunu davranışları ile öğrencilerin duygusal ve fiziksel tükenmişlik düzeylerini artırabilir.

Araştırmalar, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri üzerindeki etkilerini incelemiş ve bu kişilik özelliklerinin yüksek olduğu arkadaşlıklarda, öğrencilerin daha yüksek tükenmişlik seviyeleri yaşadığını göstermiştir (Smith ve Webster, 2018). Bu çalışmalarda, karanlık kişilik özelliklerinin, bireylerin sosyal destek kaynaklarını zayıflattığı ve onların stresle başa çıkma becerilerini olumsuz etkilediği belirtilmiştir.

Günümüzde, üniversite öğrencilerinin karşılaştığı akademik ve sosyal baskılar, öğrencilerin psikolojik sağlığı üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu baskıların bir sonucu olarak ortaya çıkan tükenmişlik, öğrencilerin akademik performansını, sosyal ilişkilerini ve genel yaşam kalitesini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu bağlamda, "Üniversite Öğrencilerinin En Yakın Arkadaşlarının Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerinin Tükenmişlik Düzeyleri ile İlişkisi: Bir Uygulama" başlıklı yüksek lisans tezi, psikoloji ve işletme disiplinlerindeki bu önemli konuya dair kapsamlı bir araştırma sunmaktadır.

Bu araştırmanın odak noktası, üniversite öğrencileri arasında görülen tükenmişlik fenomeninin, arkadaşlık ilişkileri bağlamında incelenmesidir. Özellikle, öğrencilerin en yakın arkadaşlarının karanlık üçlü kişilik özellikleri (narsisizm, Makyavelizm ve psikopati) ile kendi tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişki detaylı bir şekilde ele alınmaktadır. Bu bağlamda, araştırma, öğrencilerin sosyal çevresindeki karanlık kişilik özelliklerinin, bireylerin stres yönetimi kapasiteleri ve tükenmişlikle başa çıkma stratejileri üzerinde ne tür etkiler yaratabileceğini incelemeyi hedeflemektedir.

Araştırma soruları, hem teorik hem de pratik açıdan, mevcut literatürdeki boşlukları doldurmayı hedeflemektedir. Sorular, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin tanımlanması, bu özelliklerin tükenmişlikle olan ilişkisinin boyutları ve bu ilişkinin öğrenci yaşamı üzerindeki etkilerini kapsamaktadır. Bu sorulara yanıt ararken,

araştırma çeşitli teorik çerçeveleri ve geçmiş araştırmaların bulgularını temel alarak, konunun derinlemesine analizini sağlayacak metodolojik yaklaşımları kullanmaktadır.

Metodoloji, her iki veri toplama tekniğini de kapsayan bir karma yaklaşımı benimsemektedir ve hem nicel hem de nitel verilerden yararlanılmaktadır. Anketler, öğrencilerin tükenmişlik düzeylerini ve karanlık kişilik özelliklerine olan maruziyetlerini ölçmek için kullanılmaktadır. Bu çok yönlü yaklaşım, araştırmanın konusunu çok katmanlı bir perspektiften ele almasını ve böylece daha zengin ve nüanslı bulgular elde edilmesini sağlamaktadır.

Araştırmanın önemi, özellikle günümüzde üniversite öğrencileri arasında artan tükenmişlik vakaları ışığında, daha da belirginleşmektedir. Çalışma, tükenmişlikle mücadelede yeni stratejilerin geliştirilmesine katkıda bulunmayı hedeflemekte ve bu stratejilerin, öğrencilerin akademik başarısını ve genel refahını artırma potansiyeline sahip olduğunu öne sürmektedir. Ayrıca, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin daha iyi anlaşılması, bu özelliklere sahip bireylerle etkili iletişim kurma ve olası negatif etkileri azaltma konusunda önemli içgörüler sunmaktadır.

Sonuç bölümünde, araştırmanın bulguları, önceki çalışmaların sonuçlarıyla karşılaştırmalı olarak tartışılmakta ve bu bulguların teorik ve pratik implikasyonları değerlendirilmektedir. Çalışmanın sınırlılıkları açık bir şekilde ifade edilirken, gelecek araştırmalar için öneriler sunulmaktadır. Bu öneriler, araştırmanın konusuna ilişkin daha geniş kapsamlı ve derinlemesine çalışmalar yapılmasının önemini vurgulamaktadır.

1.1. Araştırmanın Problemi

Bu tez, üniversite öğrencilerinin en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özellikleri (Makyavelizm, Narsisizm ve Psikopati) ile öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Karanlık kişilik özelliklerinin öğrencilerin sosyal çevreleri üzerinden akademik ve sosyal hayatlarında olumsuz etkiler yaratabileceği düşünülmektedir. Bunun yanı sıra, tükenmişlik, öğrencilerin akademik başarılarını ve genel yaşam kalitelerini etkileyen önemli bir faktördür. Bu nedenle, en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özellikleri ile öğrencilerin tükenmişlik arasındaki ilişkinin anlaşılması, öğrencilerin daha iyi

desteklenmesi ve üniversite ortamında daha sağlıklı bir yaşam sürmeleri için önemlidir.

Araştırma şu sorulara yanıt aramaktadır: Üniversite öğrencilerinin en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özellikleri (Makyavelizm, Narsisizm ve Psikopati) ile öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri arasında nasıl bir ilişki vardır? En yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özellikleri ile öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkide demografik faktörler (yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, sınıf düzeyi) nasıl bir rol oynamaktadır? Sosyal değişkenler (en yakın arkadaşın yaşı, cinsiyeti, öğrenim durumu, arkadaşlık süresi ve görüşme sıklığı) bu ilişkiyi nasıl etkilemektedir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, üniversite öğrencilerinin en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özellikleri (Makyavelizm, Narsisizm ve Psikopati) ile öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırma, bu iki kavram arasındaki olası bağlantıları ve etkileri anlamak için tasarlanmıştır. Özellikle şu hedeflere ulaşılması amaçlanmaktadır: Üniversite öğrencilerinin en yakın arkadaşlarının Makyavelizm, Narsisizm ve Psikopati düzeylerinin belirlenmesi ve bu özelliklerin birbirleriyle olan ilişkilerinin incelenmesi; öğrencilerin tükenmişlik düzeylerinin ölçülmesi ve bu düzeylerin demografik ve sosyal değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğinin araştırılması; en yakın arkadaşların karanlık kişilik özellikleri ile öğrencilerin tükenmişlik arasındaki ilişkinin incelenmesi ve bu ilişkinin demografik (yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, sınıf düzeyi) ve sosyal değişkenler (en yakın arkadaşın yaşı, cinsiyeti, öğrenim durumu, arkadaşlık süresi ve görüşme sıklığı) üzerindeki etkilerinin araştırılması. Ayrıca elde edilen bulgular doğrultusunda, üniversite öğrencilerinin tükenmişlik düzeylerini azaltmaya ve en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özelliklerinin olumsuz etkilerini en aza indirmeye yönelik öneriler geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin sosyal çevrelerinin, özellikle de en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özelliklerinin, öğrencilerin tükenmişlik düzeylerine olan etkisini inceleyerek önemli katkılar sağlamaktadır. Öğrencilerin

tükenmişlik düzeyleri, akademik başarıları ve genel yaşam kaliteleri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. En yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özelliklerinin bu tükenmişlik düzeylerine olan etkisinin anlaşılması, öğrencilerin psikolojik sağlıklarını ve refahlarını artırmaya yönelik stratejilerin geliştirilmesine katkıda bulunabilir. Ayrıca, bu araştırma üniversite yönetimleri ve öğrenci destek birimlerine, öğrenci tükenmişliği ile başa çıkmak için etkili programlar geliştirmede yol gösterebilir. Özellikle, öğrencilerin sosyal çevrelerinden gelen etkileri dikkate alarak, tükenmişlik ile mücadele etmeye yönelik özel destek programları oluşturulabilir.

Öğrencilerin sosyal ilişkilerinin ve bu ilişkilerin niteliğinin akademik başarıları üzerindeki etkisi, eğitim alanında önemli bir araştırma konusudur. Bu çalışma, en yakın arkadaşların karanlık kişilik özelliklerinin öğrencilerin akademik performansları ve sosyal uyumları üzerindeki etkilerini inceleyerek, bu konuda literatüre önemli katkılar sağlamaktadır. Araştırmanın bulguları, üniversite öğrencileri üzerinde yapılan benzer çalışmalara temel teşkil edebilir. En yakın arkadaşların kişilik özelliklerinin, öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri üzerindeki etkilerini daha geniş ve farklı popülasyonlarda inceleyen gelecekteki araştırmalar için değerli veriler sunar. Ayrıca, karanlık kişilik özelliklerinin ve tükenmişliğin bireyler üzerindeki etkileri hakkında toplumsal farkındalığın artırılması, bu konularda daha geniş kapsamlı önlemler alınmasını teşvik edebilir. Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin ve toplumun geneli için bu konulara dikkat çekerek, farkındalık yaratmayı amaçlamaktadır.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmanın geçerliliği için gerekli olan temel kabul ve öngörüler şu şekildedir: Katılımcıların, anket sorularına dürüst ve doğru yanıt verdikleri varsayılmaktadır. Bu varsayım, elde edilen verilerin geçerliliği ve güvenilirliği açısından kritik öneme sahiptir. Kullanılan "Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği (DDKÜ)" ve "Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği (KTÖ)"nin, üniversite öğrencileri için geçerli ve güvenilir ölçümler sağladığı varsayılmaktadır. Bu varsayım, ölçeklerin psikometrik özelliklerine dayanmaktadır. Araştırmaya katılan 1091 üniversite öğrencisinin, genel üniversite öğrencileri popülasyonunu temsil ettiği varsayılmaktadır. Bu varsayım, örneklem büyüklüğü ve demografik dağılımın genel popülasyona uygunluğunu dikkate alır.

Öğrencilerin en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özelliklerinin, öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri üzerinde doğrudan ve dolaylı etkileri olduğu varsayılmaktadır. Bu varsayım, sosyal çevrenin bireyler üzerindeki psikolojik etkilerine dayanmaktadır. Yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, sınıf düzeyi, en yakın arkadaşın yaşı, cinsiyeti, öğrenim durumu, arkadaşlık süresi ve görüşme sıklığı gibi sosyal ve demografik değişkenlerin, karanlık kişilik özellikleri ve tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkiyi etkilediği varsayılmaktadır. Verilerin, normal dağılım gösterdiği varsayılmaktadır. Bu varsayım, verilerin analizinde kullanılan parametrik testlerin geçerliliği için önemlidir ve çarpıklık/basıklık katsayılarının +3 ile -3 arasında olması bu varsayımı desteklemektedir. Ayrıca, karanlık kişilik özelliklerinin (Makyavelizm, Narsisizm ve Psikopati) bireyler arasında sabit ve tutarlı olduğu varsayılmaktadır. Bu varsayım, kişilik özelliklerinin zamana ve duruma göre değişmeyeceği kabulüne dayanır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın bulgularını etkileyebilecek kısıtlamalar şunlardır: Araştırma, Balıkesir Üniversitesi öğrencileri ile sınırlıdır ve bu üniversitedeki 1091 öğrenci üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle, bulguların diğer üniversiteler veya genel üniversite öğrencileri popülasyonu için genelleştirilmesi sınırlı olabilir. Anketler, katılımcıların öz-bildirimlerine dayanmaktadır. Katılımcıların dürüst ve doğru yanıtlar verdiği varsayılmıştır, ancak sosyal istenirlik yanlılığı veya yanlış bilgi verme olasılığı bulunmaktadır. Araştırma, belirli bir zaman diliminde gerçekleştirilmiştir. Bu, elde edilen bulguların zaman içindeki değişimleri yansıtmayabileceği anlamına gelir. Öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri ve en yakın arkadaşlarının kişilik özellikleri zamanla değişebilir.

Araştırma, sadece anket yöntemi kullanılarak veri toplamıştır. Tek bir veri toplama yöntemine dayanmak, verilerin doğruluğunu ve çeşitliliğini sınırlayabilir. Nitel veriler veya farklı veri toplama yöntemleri (örneğin, mülakatlar) kullanılsaydı, daha derinlemesine bilgi elde edilebilirdi. Araştırma, belirli bir kültürel ve sosyal bağlamda (Balıkesir Üniversitesi) gerçekleştirilmiştir. Kültürel ve sosyal farklılıklar, karanlık kişilik özellikleri ve tükenmişlik düzeyleri üzerinde etkili olabilir ve bu araştırmanın bulgularının farklı kültürel ve sosyal bağlamlarda geçerliliği sınırlı

olabilir. Katılımcıların büyük çoğunluğu genç ve bekar öğrencilerdir. Yaş, medeni durum ve diğer demografik faktörlerin sınırlı çeşitliliği, bulguların diğer demografik gruplar için genelleştirilmesini zorlaştırabilir. Ayrıca, araştırma, öğrencilerin en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özelliklerine odaklanmıştır. Ancak, sosyal ilişkiler karmaşıktır ve sadece en yakın arkadaşın değil, diğer arkadaşlar, aile üyeleri ve sosyal çevrenin de etkileri olabilir. Bu karmaşıklık, araştırmanın sonuçlarının tam olarak sosyal ilişkilerin tüm etkilerini yansıtmamasını zorlaştırabilir.

1.6. Tanımlar

Bu çalışmada ele alınan kavramlar aşağıdaki gibi tanımlanmıştır:

Karanlık Üçlü: Üç temel karanlık kişilik özelliği olan Makyavelizm, Narsisizm ve Psikopati'nin bir arada ele alındığı bir kişilik özellikleri grubudur.

Makyavelizm: Manipülasyon, stratejik davranış ve kişisel çıkarları maksimize etme eğilimi ile karakterize edilen bir kişilik özelliğidir. Makyavelist bireyler, başkalarını kendi amaçları doğrultusunda kullanma konusunda ustadırlar ve etik olmayan davranışlara yatkındırlar.

Narsisizm: Kendini aşırı beğenme, üstünlük ve özel muamele görme isteği ile karakterize edilen bir kişilik özelliğidir. Narsisistik bireyler, kendilerini önemli ve özel olarak görürler ve başkalarından sürekli olarak onay ve hayranlık beklerler.

Psikopati: Empati eksikliği, sorumsuzluk, dürtüsellik ve antisosyal davranışlarla karakterize edilen bir kişilik özelliğidir. Psikopatik bireyler, başkalarının duygularını anlamakta ve önemsemekte zorlanırlar ve genellikle vicdan azabı çekmeden zarar verici davranışlarda bulunabilirler.

Tükenmişlik: Bireyin iş veya akademik yaşamındaki stres nedeniyle enerji kaybı, yorgunluk, ilgisizlik ve başarısızlık hissetmesi durumudur.

Duygusal Tükenme: Bireyin iş veya akademik yaşamındaki stres nedeniyle enerji kaybı ve yorgunluk hissetmesi durumudur. Duygusal tükenme, bireyin sürekli olarak yıpranmış ve bitkin hissetmesine yol açar.

Duyarsızlaşma: Bireyin iş veya akademik yaşamındaki kişilerle olan ilişkilerinde duygusal olarak kopuk ve umursamaz hale gelmesi durumudur.

Duyarsızlaşma, bireyin diğer insanlara karşı ilgisiz ve duyarsız davranmasına neden olur.

Kişisel Başarıda Düşüş: Bireyin iş veya akademik yaşamındaki başarılarından tatmin olmama ve yeterlilik hislerinin azalması durumudur. Kişisel başarıda düşüş, bireyin kendine olan güvenini ve motivasyonunu olumsuz etkiler.

Demografik Değişkenler: Katılımcıların yaş, cinsiyet, medeni durum, öğrenim durumu, sınıf düzeyi gibi kişisel özelliklerdir.

Yaş: Katılımcıların yaşları, 20 yaş ve altı, 21-24 yaş arası ve 25 yaş ve üzeri olmak üzere üç grupta incelenmiştir.

Cinsiyet: Katılımcıların cinsiyetleri, kadın ve erkek olarak sınıflandırılmıştır.

Öğrenim Durumu: Katılımcıların eğitim düzeyleri, ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora olmak üzere dört grupta incelenmiştir.

Sınıf Düzeyi: Katılımcıların üniversitedeki sınıf seviyeleri, 1. sınıf, 2. sınıf, 3. sınıf ve 4. sınıf olarak sınıflandırılmıştır.

Sosyal Değişkenler: Katılımcıların sosyal ilişkileri ve bu ilişkilerin özelliklerini kapsamaktadır.

En Yakın Arkadaşın Yaşı: Katılımcıların en yakın arkadaşlarının yaşları, 20 yaş ve altı, 21-24 yaş arası ve 25 yaş ve üzeri olarak sınıflandırılmıştır.

En Yakın Arkadaşın Cinsiyeti: Katılımcıların en yakın arkadaşlarının cinsiyetleri, kadın ve erkek olarak sınıflandırılmıştır.

En Yakın Arkadaşın Öğrenim Durumu: Katılımcıların en yakın arkadaşlarının eğitim düzeyleri, ortaöğretim, ön lisans, lisans ve yüksek lisans ve doktora olarak sınıflandırılmıştır.

Arkadaşlık Süresi: Katılımcıların en yakın arkadaşlarıyla arkadaşlık süreleri, 1 yıldan az, 1-5 yıl, 6-10 yıl ve 11 yıl üzeri olarak sınıflandırılmıştır.

Görüşme Sıklığı: Katılımcıların en yakın arkadaşlarıyla görüşme sıklıkları daima, çok sık, sıkça, bazen ve nadiren olarak sınıflandırılmıştır.

2. İLGİLİ ALANYAZIN

İlgili alanyazın bölümü, kuramsal çerçeve ve ilgili araştırmalar bölümlerinden meydana gelmektedir. Kuramsal çerçeve kısmında araştırmanın teorik temeli oluşturulmuştur. İlgili araştırmalar bölümünde ise konu ile ilgili literatür taraması yapılmıştır.

2.1. Kuramsal Çerçeve

Kuramsal çerçeve bölümü kişilik, karanlık kişilik, tükenmişlik ve karanlık kişilik ile tükenmişlik arasındaki ilişki olmak üzere dört alt başlığa ayrılmıştır. Her bir alt başlık da daha ayrıntılı ele alınmak üzere kendi içerisinde alt başlıklara bölünmüştür.

2.1.1. Kişilik

İnsan kişiliğinin çeşitli ve karmaşık yapısı ile farklı perspektiflerden bakılması, kişilik tanımı üzerinde genel bir uzlaşa sağlanmasını zorlaştırır. Gündelik dilde bazı bireyler, kişiliği sosyal başarı ile bağdaştırır ve bu bağlamda popüler ya da çok yönlü bireyler olarak tanımlarlar. Diğerleri ise kişilik tanımında, bireylerin belirli belirgin özelliklere (örneğin kibarlık, neşelilik, sessizlik) dayanarak yaklaşırlar Psikologlar ise, bu tür sıfatların kişiliği tanımlamada yetersiz kaldığını ve sınırlı bir etkiye sahip olduğunu belirtirler. (Luthans, 2010: 125'den akt. Özsoy ve Yıldız, 2013, s. 2). Psikologlar bu sebeple, kişiliği bir bireyin tüm psikolojik yapısının gelişimi ve olgunlaşmasını simgeleyen bir kavram olarak değerlendirirler (Robbins, 2012: 134'ten Özsoy ve Yıldız, 2013, s. 2).

Akademisyenler ise kişiliği farklı teorik temellere dayanarak ele almaktadır (Luthans, 2010, s. 125). Bu durum, kişiliği tanımlamayı güçleştirir. Ancak literatür incelendiğinde, geniş çapta kabul gören kişilik tanımlarına rastlamak mümkündür. Bu tanımlar, kişiliği genellikle 'bir bireyi başkalarından ayıran, nispeten kalıcı özellikler

ve davranış eğilimleri' (Veccohio, 1988, s. 85) ya da 'bireylerin sergilediği özgün ve nispeten istikrarlı davranış, düşünce ve duygu kalıpları' (Greenberg, 1999, s. 40) olarak tanımlar. Belirtilen tanımlara göre, kişilik; fiziksel, zihinsel, kalıtsal ve çevresel özelliklerin etkileşimi sonucu şekillenen, bu özelliklerle uyumlu bireysel ve sürekli duygu, düşünce ve davranış kalıpları olarak tanımlanabilir. Kişilik özellikleri, bireye özgüdür ve bireyin genellikle sergilediği davranışlara isim vermek için kullanılır. Bununla birlikte, kişiliğin oluşumunda, bireyin başa çıkma stratejileri, tercihleri, öncelikleri ve dışarıya nasıl görünmek istediği gibi faktörler de etkili olabilir (Özsoy ve Yıldız, 2013, s. 3).

Bireylerin renkleri, tonları, sesleri, heyecanları, hayalleri, beklentileri, arzuları, gördükleri ve algıladıkları çeşitlilik gösterebilir (Soysal, 2008: 9). Bu çeşitlilik, örgüt içindeki davranışları doğrudan etkiler ve kişilik, bu farklılıkların altında yatan önemli bir faktördür. İnsan davranışlarını kavrayabilmek için bireylerin kişilik özelliklerinin incelenmesi ve analiz edilmesi gereklidir; zira kişilik, davranışları biçimlendirir. Bu yüzden, örgütlerde bireylerin davranışlarını daha derinlemesine anlamak ve olası tepkilerini öngörebilmek adına, kişilik özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır (Robbins, 2012, s. 134).

Kişilik, bireyin kendine özgü düşünce, duygu ve davranış kalıplarını içerir. Üniversite öğrencileri, en yakın arkadaşlarıyla olan ilişkilerinde bu kişilik özelliklerini sergiler. Arkadaşlık ilişkilerinde kibarlık, neşelilik veya sessizlik gibi belirgin özellikler, bireylerin sosyal uyumunu ve grup içindeki yerini belirler. Psikologların kişiliği geniş bir perspektiften ele alması, öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerinde karşılaştıkları farklı kişilik dinamiklerini anlamalarına yardımcı olabilir. Örnek verecek olursak; bir öğrenci, neşeli ve dışa dönük bir kişiliğe sahip olduğu için arkadaş grubunda genellikle sosyal etkinliklerin düzenlenmesine öncülük eder. Diğer yandan, sessiz ve içe dönük bir öğrenci, derin ve anlamlı konuşmalar yaparak arkadaşlarına duygusal destek sağlar. Bu çeşitlilik, grubun dinamiklerini zenginleştirir ve farklı kişiliklerin bir arada uyum içinde olmasını sağlar.

Özetlemek gerekirse; Örgütlerde, yöneticiler ve çalışanlar tarafından kişilik özelliklerinin bilinmesi ve bu özelliklerin değerlendirilmesi, işgören davranışlarını daha iyi anlamak için etkili bir yöntem olarak kullanılmaktadır (Özsoy ve Yıldız, 2013, s. 9).

2.1.2. Karanlık Kişilik

Kişiliğin karanlık yönleri, literatürde genellikle "Karanlık Üçlü" (Dark Triad) ya da "Karanlık Kişilik Özellikleri" (Dark Personality Traits) olarak incelenir. Paulhus ve Williams, 2002 yılında, insan doğasının zararlı üç ana özelliği olan Makyavelizm, narsisizm ve psikopati üzerine derinlemesine bilgi edinmek ve bu özellikleri araştırmak amacıyla akademik topluluklara kapsamlı bir çalışma yapılması çağrısında bulunmuşlardır. "Karanlık" terimi, bu zararlı yönleri belirtmek için kullanılmıştır (Thomaes ve diğerleri, 2017'den aktaran Vural, 2021, s. 4).

Bireyler, karanlık özelliklerle ilişkilendirildiklerinde, genellikle saldırgan, trol, manipülatif, kandırıcı, zorba, yalan söyleyen veya sadist kişiler olarak algılanmaktadır (Paulhus, 2014; Thomaes vd., 2017'den akt. Vural, 2021: 4). Bu bireyler uzlaşmaya yanaşmazlar, sosyal olarak baskın veya baskıcı, manipülatif ve duygusuz olma eğilimindedirler. Ayrıca grup dışındaki kişilere karşı önyargılıdır. Eş seçimi konusunda titiz davranmazlar ve genel olarak cinsel sömürüye eğilimli ve agresif olarak değerlendirilirler (Thomaes vd., 2017'den akt. Vural, 2021, s. 4).

Kişilik, bireylerin sosyal doğa içinde uymak zorunda oldukları kurallara uygun davranışlar geliştirmelerinde rol oynar ve bu davranışlar, insanların sosyal statü kazanmalarına, gruptaki yerlerini sağlamlaştırmalarına ve arkadaşlık ilişkilerine erişimlerini kolaylaştırmalarına yardımcı olur. Bazı insanlar, uyumlu, yumuşak başlı veya sorumluluk sahibi davranışlar sergileyerek bu hedeflere ulaşırken, bazıları daha bireyci düşünerek sosyal olarak suistimal edilebilecek stratejileri benimseyebilir (Jonason ve Webster, 2010'dan akt. Vural, 2021, s. 9).

Karanlık kişilik özellikleri üzerine yapılan araştırmalarda, bu özelliklerin diğer kişilik özelliklerinden nasıl farklılaştığı incelenmektedir. Araştırmaların genel olarak vardığı ortak nokta, karanlık kişilik özelliklerinin bireylerin hem özel hem de profesyonel yaşamlarını olumsuz etkileyerek işlevsizlik yarattığıdır. Bu özellikler, özellikle stresli dönemlerde daha belirgin hale gelir. Stresli dönemler, bireylerin sosyal normlara ve beklentilere uygun davranmakta zorlandığı ve içgüdülerini kontrol etmek için bilişsel kaynaklarının azaldığı zamanlardır (Hogan ve Hogan, 2001; Harms ve Spain, 2015).

Modern çalışmaların çoğu, karanlık kişilik konusunu ele alan ve genel olarak "Karanlık Üçlü" (Dark Triad) olarak adlandırılan üç özelliğe odaklanmaktadır:

Makyavelizm, subklinik narsisizm ve subklinik psikopati gibi özellikler, Paulhus ve Williams (2002) tarafından 'karanlık' olarak tanımlanmıştır. Bu araştırmacılara göre, bu karanlık özellikler, kendini yüceltme ve başkalarına zarar verme motivasyonunu yansıtır (Paulhus ve Williams, 2002'den akt. Vural, 2021, s. 10). Hogan ve Hogan (2001) ise, bireylerin savunmalarını indirdiklerinde ortaya çıkan olumsuz özelliklerin karanlık yönleri temsil ettiğini belirtmişlerdir (Hogan ve Hogan, 2001'den akt. Vural, 2021, s. 10).

Karanlık üçlü, Makyavelizm, narsisizm ve psikopati gibi temel karakter özellikleri üzerine kuruludur. Makyavelistler, diğer insanların saf ve savunmasız olduğuna inanarak manipülatif davranışlara yönelirler. Narsistler, kendilerini büyük görmek ve dış dünyada prestijlerini şişirmek için reklam yapma ve ilgi odağı olma arzusuyla hareket ederler. Psikopatlar, sosyal normlara uymayı reddederek anti-sosyal davranışlar sergilerler. Paulhus ve Williams (2002) tarafından yapılan araştırmada, Makyavelizm, narsisizm ve psikopati özellikleri sosyal açıdan karşıtlık, isteksizlik ve hoşnutsuzluk derecelerine göre incelenmiş ve bu üç özellik 'karanlık üçlü' olarak adlandırılmıştır. Bu üç özellik, insan ilişkilerinde olumsuz etkilere sahiptir ve "kötülük" ya da "kötücüllük" içermektedir (O'Boyle vd., 2012'den akt. Vural, 2021, s. 10).

Bu üç özelliğin belirli yönleri farklılık gösterse de bazı benzerlikleri de vardır. Örneğin, hepsi sosyal baskınlık arzusu ve diğer bireyleri kendi amaçları için sömürme eğilimi taşır, ancak bu eğilimlerin gerekçeleri farklıdır. Narsistler, sosyal çevrelerinde övgü ve hayranlık kazanmak için baskın olmayı hedeflerken, Makyavelistler ve psikopatlar için baskınlık, başlı başına bir amaçtır. Bu nedenle, karanlık özellikler birbirine karışsa da, bazen altta yatan şahsi hedefler farklılık gösterebilir (Thomaes ve Brummelman, 2016'dan akt. Vural, 2021, s. 10).

Karanlık kişilik özelliklerine sahip bireyler, manipülatif ve saldırgan davranışlarıyla dikkat çekerler. Üniversite öğrencileri arasında bu özelliklere sahip olanlar, grup projelerinde ve sosyal etkinliklerde zorluklar yaratabilirler. En yakın arkadaşlar, bu tür davranışları fark ederek, grup içi dinamiklerin bozulmasını engelleyebilir ve güven ortamını koruyabilirler. Örneğin, bir öğrenci grup projesinde sürekli olarak diğer üyeleri manipüle ederek kendi iş yükünü azaltmaya çalışabilir. Ancak, en yakın arkadaşları bu durumu fark edip müdahale ederek, projede adil bir iş dağılımı sağlarlar. Böylece, grubun moralini ve verimliliğini korumuş olurlar.

2.1.2.1. Narsisizm

Amerikan Psikiyatri Birliği (APA) tarafından yayınlanan Zihinsel Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı (DSM-V) narsisizmi, tanımlanmış bir kişilik bozukluğu olarak belirtilmektedir. DSM-V'e göre, Narsistik Kişilik Bozukluğu, sürekli bir kendini beğenmişlik, hayalî başarılar ve güçlü bir özgüven hissi ile karakterize edilen bir kişilik yapısıdır. Bireyler genellikle başkalarının ihtiyaç ve duygusal tepkilerini göz ardı eder, övgü ve hayranlık arar, kendi önemlerini abartırlar ve empati kurma becerileri sınırlı olabilir. Narsistik Kişilik Bozukluğu, bireyin işlevselliğini ve sosyal ilişkilerini olumsuz etkileyebilen bir durumdur (Özsoy, 2019, s. 198).

Narsisizm, bireyin kendisine aşırı derecede hayran olması, güçlü ve gösterişli bir şekilde kendini önemli hissetmesi, benzersiz ve eşsiz olma duygusu, sınırsız güzellik, zeka ve başarı gibi kavramlara sahip olduğunu düşünmesi, olumsuz yaşam olaylarına karşı toleranssızlık, empati eksikliği ve diğer insanları önemsiz görme gibi özelliklerle tanımlanan bir yapıdır (Ackerman vd., 2011; Kealy ve Ogrodniczuk, 2011; Wai ve Tiliopoulos, 2012; Karaaziz ve Atak, 2013, s. 48-49; Bolelli, 2018, s. 3). Kohut 1977'deki araştırmasında, narsistik kişilik bozukluğunun temelinde yatan asıl sebebi, bireyin 'benlik yapısındaki temel bir kusur' olarak nitelemektedir (Karaaziz ve Atak, 2013, s. 50).

Narsisizm, şişirilmiş bir benlik algısı, başkaları tarafından beğenilmeye ve onaylanmaya duyulan aşırı bir arzu, bu arzudan kaynaklanan başarıları abartma eğilimi, eleştiriye kapalılık, grandiyöz duygular ve empati eksikliği gibi özelliklere sahip bireyleri kapsayan bir kavram olmakla birlikte, narsistik bireyler, enerjilerinin büyük bir kısmını kendi benlik saygılarını beslemek ve korumak için kullanan kişiler olarak tanımlanabilirler (Campbell, 1999; Morf ve Rhodewalt, 2001). Narsistik bireylerin empati eksikliği, kendi isteklerini ve çıkarlarını başkalarınınkine göre öncelikli tutma, üstünlük hissi ve başkalarının ihtiyaçlarına karşı duyarsız olmak gibi özelliklere sahip olduğu düşünülmektedir. Bu ben merkezci kişiler, yakın ve samimi ilişkiler kurmak yerine, daha çok başkalarının hayranlık ve ilgilerini elde etmek amacıyla iletişim kurmaya yönelmektedirler. Onlar için diğer insanlar araçsaldır ve kendi benliklerinin güçlendirilmesi ve tatmin edilmesi için kullanılmaktadır (Emmons, 1987; Sedikides ve Gregg, 2008).

Narsisizm kişilik özelliği üzerine yapılan çalışmalarda, bu özelliğin alt boyutlarının farklı adlarla tanımlandığı gözlemlenmiştir. Ancak, özellikle iki çalışma öne çıkmaktadır. İlk çalışma, Ackerman ve arkadaşlarının (2011) çalışmasıdır. Bu çalışmada, narsisizm "Liderlik/Otorite", "Grandiyöz Gösterişçilik" ve "Hak İddia Etme/Sömürücülük" olmak üzere üç boyutta incelenmiştir. Liderlik/Otorite boyutu, narsisizmin en işlevsel boyutu olarak kabul edilir. Bu boyutun uyumluluk ile negatif bir ilişkisi olduğu halde, antisosyal davranışlar ve nevrotiklik ile ilişkilendirilmemesi temel bir sebep olarak gösterilmektedir (Ackerman vd., 2011'den akt. Saltoğlu ve Irak, 2020, s. 44). Ayrıca, bu boyut, özsaygı, dışadönüklük, sosyal yetkinlik ve hedef odaklılık gibi kavramlarla pozitif ilişkilere sahiptir. Öte yandan, Hak İddia Etme/Sömürücülük boyutu, narsisizmin işlevsel olmayan yönü olarak kabul edilmektedir. Bu boyut, ilişki kurma, üniversiteye uyum sağlama, antisosyal davranışlar ve nevrotiklik gibi yetişkinlik dönemlerine has rollerde başarısızlıklarla pozitif bir bağlantı göstermektedir. Grandiyöz Gösterişçilik boyutunun ise, hem özsaygı ve dışadönüklük gibi olumlu özelliklerle hem de Makyavelizm ve zararlı davranışlar gibi olumsuz niteliklerle bağlantılı olduğu, dolayısıyla işlevsellik açısından ortada bir konumda yer aldığı belirtilmektedir (Saltoğlu ve Irak, 2020: 44). Bu boyut, sosyal etkileşim, düzenlilik, özsaygı ve hedef odaklılık gibi olumlu niteliklerle ilişkilendirilen birçok olumlu özellik taşıırken, Hak İddia Etme/Sömürücülük boyutu narsisizmin olumsuz yönlerini yansıtır. Bu boyut, yetişkin rollerindeki başarısızlıkla ilişkilendirilen antisosyal davranışlar, nevrotiklik, üniversite uyumu ve ilişki kurma gibi olumsuz özelliklerle ilişkilendirilir. Grandiyöz Gösterişçilik artışı ise, özsaygı ve düzenlilik gibi olumlu niteliklerle ilişkilendirilirken aynı zamanda Makyavelizm ve zarar verici davranışlar gibi olumsuz niteliklerle de ilişkilendirilir. Bu nedenle, işlevsellik açısından karmaşık bir boyut olarak kabul edilir (Saltoğlu ve Irak, 2020, s. 44).

Narsisizmin popüler bir modeline göre, Grandiyöz ve Kırılgan olmak üzere iki ayrı boyut bulunmaktadır. Giacomini ve Jordan (2016), Grandiyöz Narsisizmi dışa dönük, kibirlili ve başkalarını sömüren bir şekilde tanımlarken, Kırılgan Narsisizmi ise içe dönük, nevrotik ve duygusal olarak hassas tanımlarıyla ifade etmişlerdir. Egan, Chan ve Shorter (2014), Grandiyöz Narsisistlerin daha sosyal bireyler olduklarını ve yaşamdan aldıkları memnuniyet ile mutluluk seviyelerinin daha yüksek olduğunu öne sürerken, Kırılgan Narsisistlerin ise daha uyumsuz, duygusal olarak dengesiz

olduklarını ve Makyavelizm ile Psikopati özelliklerini daha fazla taşıdıklarını belirtmişlerdir. Bu farklı boyutlar, narsisizmin daha detaylı bir anlayışını sunmaya ve farklı narsistik özellikleri ve davranışları kategorize etmeye yardımcı olmaktadır. Buna paralel olarak Rose (2002) tarafından yapılan çalışmaya göre, Grandiyöz Narsisizmin özsaygı ve mutlulukla olumlu bir bağlantıya sahip olduğu, Kırılgan Narsisizmin ise bu iki faktörle olumsuz bir ilişki içinde olduğu ifade edilmiştir. Bu çalışmada, özsaygının narsisizmin her iki boyutuyla da ilişkili olduğu ve mutluluk üzerinde açıklayıcı bir faktör olduğu bulunmuştur. Yani Grandiyöz Narsisistlerin yüksek özsaygıları, onların genellikle daha mutlu bireyler olmasını sağlamaktadır. Buna karşılık, Kırılgan Narsisistlerin düşük özsaygı seviyeleri nedeniyle daha mutsuz olma eğiliminde oldukları gözlemlenmiştir. Bununla birlikte, Grandiyöz Narsisistlerin riskli davranışlarda bulunma, madde ve alkol kullanma gibi eğilimleri daha yüksek olabilir (Buelow ve Brunell, 2014). Bu bulgular, narsisizmin farklı boyutlarının farklı psikolojik sonuçlarla ilişkili olabileceğini ve Grandiyöz Narsisizmin daha olumlu, Kırılgan Narsisizmin ise daha olumsuz sonuçlarla ilişkili olduğunu göstermektedir (Saltoğlu ve Irak, 2020, s. 45).

Narsisistik özellikler taşıyan bireyler, sürekli olarak övgü ve hayranlık arayışı içindedirler. Bu bireyler, arkadaşlık ilişkilerinde bencil davranışlar sergileyebilirler. Narsisistik arkadaşlar, sürekli ilgi ve takdir arayışı içinde olabilir ve bu durum, arkadaş grubunda huzursuzluk yaratabilir. En yakın arkadaşlar, narsisistik eğilimleri olan arkadaşlarını anlamaya çalışarak, dengeli bir ilişki sürdürebilirler. Örneğin, narsisistik bir öğrenci sürekli olarak sosyal medyada beğeni ve yorum arayışında olabilir. En yakın arkadaşları, bu davranışın grubun dengesini bozduğunu fark eder ve öğrenciye daha sağlıklı bir övgü ve takdir alma yolunu bulmasında yardımcı olurlar. Böylece, arkadaş grubunun genel huzuru korunmuş olur.

2.1.2.2. Makyavelizm

Makyavelist karakterlere göre, kişisel çıkarlar her zaman ve her şekilde en öncelikli konudur. Hedeflerine ulaşmak için her türlü davranışı meşru olarak değerlendirirler. Kişisel amaçlarına ulaşmak için, gerektiğinde ahlaki sınırları aşan hile, manipülasyon, yalan, dolandırıcılık ve hırsızlık gibi davranışlar sergileyebilirler (Özsoy, 2019, s. 196).

Makyavelizmin öne çıkan nitelikleri arasında manipülatif davranışlar sergileme, insan doğasının güvenilmez olduğuna dair bir inanç ve bu nedenle sinik bir tavır sergileme, kişisel çıkarları stratejik ve taktiksel bir şekilde önceliklendirme, derin ve samimi ilişkiler kurmada zorluk çekme, dalkavukluk yapma, empati eksikliği ve ahlaki değerlerin veya normların çiğnenmesine karşı duyarsızlık bulunur (Christie ve Geis, 1970; Jones ve Paulhus, 2014; Özsoy ve Ardic, 2020).

Makyavelistler, Karanlık Üçlü'nün diğer iki tipi olan narsist ve psikopatlarla bazı özellikleri paylaşır. Ancak, kendileri ve başkaları hakkında daha gerçekçi bir yaklaşıma sahiptirler. Aşırı iddialarda bulunmak veya iyi bir izlenim bırakmak için çaba sarf etmezler. Makyavelistler, daha pragmatik bir yaklaşım sergilerler ve kişisel çıkarlarını korumak için stratejik davranırlar. Bu nedenle, kendilerini ve başkalarını daha gerçekçi bir şekilde değerlendirirler ve daha az görünüşe odaklanırlar (Paulhus vd, 2001'den akt. Aydoğan ve Serbest, 2019, s. 188).

Araştırmalar, Narsisizm ve Psikopati gibi karmaşık yapıların çok boyutlu olduğunu ve bu boyutların Karanlık Üçlü ile ilişkisini belirtirken, Makyavelizm boyutlarını inceleyen çalışmaların oldukça sınırlı olduğunu göstermektedir. Başlangıçta, Makyavelizm kavramı Christie ve Geis (1970) tarafından üç ana boyutla tanımlanmıştır: 'Manipülatif Taktikler', 'İnsan Doğasına Alaycı Bakış' ve 'Geleneksel Ahlaki Değerleri Yoksayma'. Ancak, Monaghan, Bizumic ve Sellbom (2016), Makyavelizmin faktör yapısını iki boyutta sınıflandırmıştır: 'Taktikler' ve 'Görüşler'. Buna ek olarak, Corral ve Calvete (2000) çalışmalarında dört boyuta odaklanmışlardır: 'Pozitif Kişilerarası Taktikler', 'Negatif Taktikler', 'İnsan Doğasına Pozitif Bakış' ve 'İnsan Doğasına Alaycı Bakış' (Saltoğlu ve Irak, 2020, s. 45)

Makyavelizm eğiliminde olan bireyler genellikle kuşkucu ve duygusuz olma eğiliminde olsalar da, çevrelerindeki insanları yönlendirme eğilimleri yüksektir. Bu kişiler, genellikle kolayca ikna edilebilirken, aynı zamanda kendileri de zor ikna olabilirler. Makyavelizmin dört alt boyuttan oluştuğu düşünülmektedir: ahlaki eksiklik, diğer insanlara güven eksikliği, kontrol arzusu ve statü arzusu (Katrinli, Günay ve Zaptçioğlu, 2013, 695'den akt. Sungur, 2017, s. 1363).

Ahlaki Yoksunluk: Ahlaki davranış, istenç ve usavurma süreçleriyle ilişkilidir. İstenç, ahlaki değerlere uygun hareket etme iradesi ve niyetidir. Usavurma ise ahlaki değerleri anlama, değerlendirme ve seçme sürecidir. Ahlaki karakter ise bu

ahlaki davranışların tekrar edilmesi sonucunda kazanılan bir yatkınlıktır. Ahlaki değerlerin özümseme süreci kişinin içselleştirdiği duruma gelmesi sürecinde istenç ve usavurma etkili olur. Ancak bu süreç ilerledikçe duygular da etkili hale gelir ve ahlaki değerler kişinin iç dünyasına yerleşir. Sonuç olarak, ahlaki davranışlar istenç ve usavurma ile başlar, ancak zamanla duygusal bir hal alarak kişinin ahlaki karakterini oluşturur (Yazıcı ve Yazıcı 2011, s. 54'den akt. Sungur, 2017, s. 1363). 21. yüzyılda ahlak kavramı, doğasındaki iyi niyeti kaybetme eğilimi göstermektedir (Köse, 2012, s. 14'den akt. Sungur, 2017, s. 1363). Toplumsal ahlaki ilkeler ile bireysel ahlaki değerler arasındaki uyumsuzluk, ahlaki bozulmaya yol açar (Kayıklık, 2005, s. 18'den aktaran Sungur, 2017, s. 1363). Ahlaki bozulma, her sosyal sınıfta görülmekle birlikte en çok ticaret, iş ve siyaset alanlarında ortaya çıkar (Akdoğan, 2009, s. 37). Bu boyut diğer çalışmadaki Geleneksel Ahlaki Değerleri Yok Sayma boyutuyla benzeşmektedir.

Diğerlerine Güvensizlik: Güvensizlik, insanların çevrelerindeki insanlara karşı önyargılı ve şüpheli bir tutum sergilemelerine, giderek daha içe kapanık hale gelmelerine ve sonuç olarak genelde olumsuz duygular beslemelerine neden olabilmektedir (Özler, Atalay ve Şahin, 2010, s. 48). Diğer insanlara güvensizlik ile ahlaki tutumlar arasında ters bir ilişki bulunmaktadır. Birey, bir tehdit altında olduğunu hissettiğinde veya öyle düşündüğünde normalde ahlaki olarak kabul edilmeyen davranışları, tehdidi bertaraf etmek amacıyla ahlaki hale getirme eğilimi gösterebilir (Ekmekci, 2011, s. 131). Bu boyut diğer çalışmadaki İnsan Doğasına Alaycı Bakış boyutuyla benzeşmektedir.

Kontrol Arzusu: Bu boyut, bireyin kendi düşünceleri, davranışları ve konuşmasıyla süreçleri yönlendirebileceğine olan inanç ve beklentilerini içerir (Hisli vd, 2009, s. 154). Bu boyutta kontrol, bir kişinin kendini ve çevresini etkileme ve yönlendirme yeteneğini ifade eder. Makyavelizm eğilimli bireylerde, kontrol arzusu genellikle hiyerarşik yapı içinde sürekli bir ihtiyaç olarak belirginleşir (Sungur, 2017, s. 1363).

Statü Arzusu: Statü, toplumsal piramitin içindeki bir bireyin veya grubun sahip olduğu konum veya yerdir. (Gökali vd, 2011, s. 37). Statü, bir bireyin toplum içindeki konumunu ve değerini ifade eden bir kavramdır. Statü, insanların diğer insanlar tarafından nasıl algılandığını, ne kadar itibar gördüğünü ve toplum içinde hangi pozisyonda yer aldığını belirleyebilir. Statü, bazen insanların kontrol etmek, bilgiyi manipüle etmek ve amaca ulaşmak için konumlarını kullanabilecekleri bir güç

aracı olarak da kullanılabilir (Sungur, 2017, s. 1363). Bu boyutlar diğer çalışmadaki Manipulatif Taktikler boyutuyla benzeşmektedir.

Makyavelist özelliklere sahip bireyler, manipölasyon ve stratejik davranışlarla tanınırlar. Bu özellikler, arkadaşlık ilişkilerinde güven sorunlarına yol açabilir. Makyavelist arkadaşlar, kendi çıkarlarını öncelikli tutarak başkalarını manipüle etme eğiliminde olabilirler. En yakın arkadaşlar, bu tür davranışları fark ederek, grup dinamiklerinde güveni yeniden inşa edebilirler. Örneğin, bir öğrenci grup çalışmalarında sürekli olarak diğer üyeleri kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirmeye çalışabilir. En yakın arkadaşları, bu manipölatif davranışları fark edip grup içinde daha şeffaf ve adil bir iletişim kurulmasını sağlarlar. Böylece, grup içindeki güven yeniden inşa edilir ve ortak hedeflere ulaşmak kolaylaşır.

2.1.2.3. Psikopati

Psikopatinin en karakteristik özellikleri arasında bencillik, duygusuzluk, saldırganlık, şiddet eğilimi, acımasızlık, ve yüzeysel insan ilişkileri kurma bulunmaktadır (Özsoy, 2019, s. 196). Bu terim, ilk olarak 19. yüzyılda Fransız psikiyatrist Philippe Pinel tarafından tanımlanmıştır. Psikopati, psikotik belirtiler göstermeyen ancak ahlaki değerlerden yoksun ve kontrolsüz davranışlar sergileyen bireyleri tanımlamak için kullanılmıştır. Harvey Cleckley, psikopatiyi insanlar arasındaki duygu ve davranışların etkileşimi olarak tanımlamıştır (Demirel vd., 2013, s. 55; Murat, 2017, s. 29).

Subklinik psikopati, düşük empati ve kaygı seviyeleri ile yüksek derecede heyecan arayışı ve dürtü kontrolü yetersizliği ile karakterizedir (Paulhus ve Williams, 2002: 557). Psikopati, bireylerin başkalarını manipüle ederek sömürdüğü, saygısız ve antisosyal davranışlar sergilediği bir durumdur (Lee ve Ashton; 2005, s. 1572'den akt. Naktiyok vd., 2019, s. 2474).

Psikopati için en sık kullanılan ayırım, Berg ve diğerlerinin (2013) öne sürdüğü "Birincil" ve "İkincil" boyutlardır. Birincil Psikopati, bireylerin genellikle korkusuz ve duygusal düzenleme konusunda yetenekli oldukları bir yapıyı tanımlar. İkincil Psikopati ise daha dürtüsel, kaygılı ve saldırgan eğilimler sergileyen bireylerle ilişkilidir (Berg ve diğerleri, 2013'den akt. Saltoğlu ve Irak, 2020, s. 45). İkincil Psikopati, yüksek düzeyde dürtüsellik, kaygı ve endişe ile karakterize edilirken,

Birincil Psikopati daha çok kandırma, manipölasyon ve soğukkanlılık gibi kişilerarası ve duygusal özelliklerle tanımlanır (Lee ve Salekin, 2010'dan akt. Saltoğlu ve Irak, 2020, s. 45). Kavramsal olarak, Birincil Psikopati bencil, soğukkanlı ve başkalarını kullanmaktan pişmanlık duymama gibi özellikleri içerirken, İkincil Psikopati antisosyal ve sapkın davranışları barındırır (Hare ve diğerleri, 1990'dan akt. Saltoğlu ve Irak, 2020, s. 45). Birincil psikopati, ahlaki eksikliklerden kaynaklanan soğukkanlı ve planlı eylemleri ifade ederken, ikincil psikopati, çevresel faktörlere belirli bir uyum sağlamış gibi görünse de dürtüsel ve duygusal olarak tehlikeli bir karakter sergileyen kişileri tanımlar. Birincil psikopatlar genellikle manipölatif ve stratejik davranışlar sergilerken, ikincil psikopatlar daha saldırgan ve dürtüsel davranışlara eğilimlidir. Bu ayırım, psikopati spektrumunda farklı özellikleri ve davranışları olan bireyleri anlamak için kullanılan bir yaklaşımdır (Wai ve Tiliopoulos, 2012).

Psikopatiyi inceleyen diğer yaygın bir model, bu kişilik bozukluğunu dört farklı boyutta ele alır: 'Kişilerarası', 'Duygulanım', 'Yaşam Biçimi' ve 'Antisosyal' (Hare ve Neumann, 2008'den akt. Saltoğlu ve Irak, 2020, s. 46). Kişilerarası boyutta yüksek puan alan bireyler genellikle manipölatif, yanıltıcı, yüksek bir özsaygıya sahip ve sahte bir çekicilik sergileyebilirler. Duygulanım boyutunda yüksek puan alanlar ise zayıf empatiye sahip olabilirler ve davranışlarının sonuçlarından dolayı pişmanlık veya sorumluluk duyma eğiliminde olmayabilirler. Yaşam Biçimi boyutunda ise dürtüsel davranma eğilimi olan ve sorumsuz bireyler bulunur. Bu boyutta yüksek puan elde eden bireyler genellikle uzun vadeli amaçlardan kaçınabilir, çabuk sıkılabilir ve yüksek uyarıcılara ihtiyaç duyabilirler (Hare ve Neumann, 2008'den akt. Saltoğlu ve Irak, 2020, s. 46). Son olarak, Antisosyal boyut, bireyin küçük yaşlardan itibaren davranış sorunları yaşamasını, suça yatkınlığı ve davranışlarını kontrol etme güçlüğüne içerir. Bu model, psikopatinin farklı yönlerini ve boyutlarını anlamak için kullanılan bir yaklaşımdır. Bu dört boyuta bakıldığında, Birincil Psikopati genellikle Kişilerarası ve Duygulanım boyutlarıyla ilişkilendirilirken, İkincil Psikopati daha çok Yaşam Biçimi ve Antisosyal boyutlarıyla örtüşmektedir (Hare ve Neumann, 2008'den akt. Saltoğlu ve Irak, 2020, s. 46).

Psikopatik özelliklere sahip bireyler, duygusal soğukluk ve empati eksikliği ile tanınırlar. Bu özellikler, arkadaşlık ilişkilerinde ciddi sorunlara yol açabilir. Psikopatik arkadaşlar, grup çalışmalarında işbirliği yapmayı zorlaştırabilir ve diğer arkadaşların motivasyonunu düşürebilir. En yakın arkadaşlar, bu tür davranışları fark ederek, daha

sağlıklı sosyal dinamikler oluşturabilirler. Örneğin, psikopatik eğilimler gösteren bir öğrenci grup projelerinde diğer üyelerin duygusal ihtiyaçlarına duyarsız kalabilir ve sadece kendi çıkarlarını gözetebilir. En yakın arkadaşları, bu davranışları fark edip, grup üyelerinin birbirine daha fazla empati göstermesini teşvik ederler. Böylece, grup çalışmasının verimliliği ve uyumu artırılır.

2.1.3. Tükenmişlik

Tükenmişlik kavramının ilk kullanımı Freudenberger tarafından yapılmış ve "mesleki bir tehlike" olarak adlandırılmıştır. Freudenberger (1974), tükenmişliği "başarısızlık, yıpranma, enerji ve güç kaybı ya da karşılanamayan talepler sonucu bireyin iç kaynaklarının tükenmesi durumu" olarak tanımlamaktadır. Günümüzde iş yaşamında yaygın olarak görülen bu durum, ilk defa 1970'li yıllarda sosyal bir sorun olarak kabul edilmiştir (Sart vd., 2018, s. 123). Başlangıçta sağlık çalışanları için tanımlanan "tükenmişlik," uzun süreli iş stresinden sonra fiziksel ve zihinsel enerjinin tükenmesiyle karakterizedir (Bauer, et al., 2003).

Tükenmişlik; iş stresi, bitkinlik veya depresyon ile aynı anlama gelmez. Tükenmişliğin, orantısız bir çaba ile yetersiz kazanç ve stresli çalışma koşullarının birleşiminden kaynaklandığı bilinmektedir (Kobiakova, et al., 2019). Tükenmişlik, bireyin bir şeylerin yanlış gittiğini hissettiği ve bu durumun düzeleceğine inanmayı reddettiği zaman ortaya çıkar. Bu, sürekli bir umutsuzluk ve olumsuzluk haliyle karakterize edilen bir enerji tükenmesidir. Bu yaklaşım açısından tükenmişlik, değiştirilemez gibi görülen durumların insan ruhunda biriktirdiği etkilerin sonucudur. Bu durumu engellemeye yönelik bir çaba gösterilmez ve bazen bu durum uyum sağlama gibi algılanabilir. Yaratıcılık kaybolur ve daha iyiye ulaşmak için çaba harcanmaz (Dursun, 2000, s. 12). Yani tükenmişlik, aşırı çaba sarf etmekle birlikte yetersiz kazanımların olduğu ve stresli çalışma koşullarının neden olduğu bir durumdur. Bu durumda, bireyler uzun süreli bir şekilde aşırı çalışma, duygusal tükenme, motivasyon kaybı ve etkisizlik hissi yaşayabilir. Tükenmişlik, iş ortamında yaşanan özellikle sürekli stresli ve talepkar koşulların bir sonucu olarak ortaya çıkabilir.

2.1.3.1. Tükenmişlik modelleri

Bireylerin strese karşı farklı başa çıkma yöntemleri nedeniyle, tükenmişliğin sebeplerini ve gelişim aşamalarını açıklamak için çeşitli modeller oluşturulmuştur. Bu modeller şunlardır:

- Cherniss Tükenmişlik Modeli
- Edelwich ve Brodsky Tükenmişlik Modeli
- Pines Tükenmişlik Modeli
- Pearlman ve Hartman Tükenmişlik Modeli
- Meier Tükenmişlik Modeli
- Suran ve Sheridan Tükenmişlik Modeli
- Gaines-Jermier Tükenmişlik Modeli
- Leiter Tükenmişlik Modeli
- Maslach Tükenmişlik Modeli
- Golembiewski Tükenmişlik Modeli

2.1.3.1.1. Cherniss Tükenmişlik Modeli

Cherniss'e (1980) göre, tükenmişlik, bireyin mesleki stres ve gerginliklere verdiği tepki olarak gelişir ve profesyonel ilginin azalmasıyla kendini belli eder. Mesleğe tutkulu ve idealist bir başlangıç yapan profesyoneller, gerçek dünyada beklenmedik hayal kırıklıkları ve yeterli sosyal desteğin eksikliğiyle karşı karşıya kalabilirler. Bu durumu fark ettiklerinde, bağlılıkları azalır ve tükenme sürecine girerler. Dolayısıyla, tükenmişlik iş ortamında sürekli bireyler arası stres faktörlerine maruz kalan bireylerde gelişen bir psikolojik sendrom olarak değerlendirilebilir. Özellikle insanlarla doğrudan etkileşim gerektiren mesleklerde çalışanlar, çoğunlukla diğer insanlarla yoğun şekilde zaman geçirirler. Bu durumda, birey sürekli olarak psikolojik, sosyal ve/veya fiziksel sorunlarla karşılaşabilir ve bu da kronik stresi artırarak duygusal olarak yıpratıcı bir etkiye neden olabilir ve tükenmişliğe yol açabilir (Kutaniş, 2010, s. 66).

Cherniss Tükenmişlik Modeli, tükenmişliğin nedenlerinin yanı sıra bireylerin tükenmişlikle başa çıkma tepkilerini ve yöntemlerini de açıklamaya çalışır. Bu modele göre, bireyler taleplerin kaynaklarının ötesinde bir stresle karşılaştıklarında öncelikli olarak stresin kaynağını ortadan kaldırmaya çalışırlar. Eğer bu çabada başarılı olamazlarsa, ikinci adımda egzersiz ve meditasyon gibi stresle başa çıkma yöntemlerine başvururlar. Bu yöntemler de etkili olmazsa, duygusal yüklerini hafifletmek için işlerinden ve psikolojik olarak çevrelerinden uzaklaşmaya başlarlar. Bu sürecin sonunda, düşük motivasyon, olumsuz tutumlar (müşterilere, yöneticilere ve iş arkadaşlarına karşı), iş tatminsizliği ve iş yaşamına dair hedeflerin küçülmesi gibi sorunlar baş gösterebilir. Model, bireylerin tükenmişlikle mücadele etmek için farklı aşamalardan geçebileceğini ve bu aşamaların belirli sonuçlara yol açabileceğini öngörür (Beşyaprak, 2012, s. 50).

2.1.3.1.2. Edelwich ve Brodsky Tükenmişlik Modeli

Edelwich ve Brodsky'nin modeline göre, tükenmişlik çeşitli faktörlerin etkisiyle ortaya çıkar. Bu faktörler arasında uzun mesai saatleri, aşırı iş yoğunluğu, düşük ücret, takdir eksikliği, kişisel ideallerle mevcut durum arasındaki büyük farklar ve bürokratik zorlamalar gibi unsurlar bulunur. Edelwich ve Brodsky, tükenmişliğin ardışık aşamalar sonucunda geliştiğini öne sürer. Bu aşamalar; Coşku (Enthusiasm), Durgunluk, Hayal Kırıklığı/Engellenme ve Duygusuzlaşma (Apathy) olarak tanımlanır ve bu aşamaların sonunda müdahale yapılması gereklidir.

Müdahale, tükenmişliğin bu aşamalarına bir tepki olarak gerçekleşir. Müdahalede, birey ya çalışma ortamını terk eder ya da çalışma ortamının yeniden yapılandırılması için çaba harcar. Yeniden yapılandırma, tükenmişliği önlemek için bir strateji olarak da görülebilir. Bu model, tükenmişliğin aşamalarını tanımlayarak müdahaleye odaklanır ve tükenmişliği önleme ve yönetme için bir çerçeve sunar. (Özgen, 2007, s. 117).

Durgunluk aşaması: İdealist coşkudan durgunluğa geçiş sürecinde, birey, karşılaştığı zorluklarla başa çıkmaktan yorulduğu için işi yavaşlatmayı düşünmeye başlar (Baysal, 1995, s. 28). Bu aşamada, kişi başlangıçtaki çabayı göstermekte zorlanır. Enerji seviyeleri düşer, motivasyonu azalır ve işten beklentileri karşılanmadığında hayal kırıklığı yaşar, bu da işine olan ilgisinin azalmasına yol açar.

Bu durumda, bireyin odağı ideallerinden kayarak daha fazla para kazanmak, daha iyi bir yaşam sürmek ve boş zamanlarını daha verimli kullanmak gibi iş dışı faaliyetlere yönelir (Sılığ, 2003, s. 13). Bu aşama, tükenmişlik yaşayan kişiler arasında "yolun sonuna gelme" olarak tanımlanır (Baysal, 1995, s. 28-29).

Engellenme Aşaması: Zamanla bir çalışan, mesleğiyle ilgili hedeflerine ulaşmakta engellendiğini hissetmeye başlar. "Engellenme Aşaması," çalışanın hizmet verdiği kişilerin ihtiyaçlarını karşılayamaması ve bu nedenle engellendiğini düşünmesiyle ortaya çıkar. Bu aşama, çalışanın kendi ihtiyaçlarını göz ardı ederek hizmet verdiği kişilerin ihtiyaçlarını karşılamaya çalışması şeklinde gerçekleşir (Baysal, 1995, s. 29). Bu aşamada, kişi mesleğine devam edip edemeyeceğini sorgulamaya başlar (Girgin, 1995, s. 19; Sılığ, 2003, s. 14). İş yerinde sürekli olarak engellerle karşılaşmak, bireyi büyük ihtimalle tükenmişliğin dördüncü aşamasına sürükler. Fakat bu noktada birey farklı savunma yöntemleri geliştirebilir (Girgin, 1995, s. 20).

Uyum Sağlayıcı (Adaptif) Savunmalar: Birey, kendi şartları ile var olan durum arasında bir denge kurarak ortama uyum sağlar ve böylece tükenmişlik döngüsünden çıkar.

Uyumsuz (Maladaptif) Savunmalar: Birey, problemi reddederek veya görmezden gelerek, daha fazla ve uzun süre çalışmanın problemi çözebileceğini düşünür.

Durumdan Kendini Çekme: Birey, işinde katı, duyarsız ve duygusuz davranışlar sergileyerek, görevlerini sadece teknik açıdan yerine getirir.

Apati (Duygusuzlaşma - İlgisizleşme) Aşaması: Apati Aşaması, "engellenmeye karşı doğal bir savunma mekanizması" olarak tanımlanır ve bu aşama hizmet veren kişinin, hizmet sunduğu kişilerle olan ilişkilerinin her alanına yansır (Sılığ, 2003, s. 14). Bu aşamanın belirgin işaretleri, duygusal kopukluk, inanç kaybı, umutsuzluk, işe geç gelme, hizmet verilenlerle kısa görüşmeler yapma, teslimiyetçi bir tavır, her şeyden vazgeçme, mekanikleşme ve rutinlerin sürdürülmesi gibi durumlardır (Baysal, 1995, s. 29; Girgin, 1995, s. 20). Birey, işini kaybetmemek için mesleğine devam ederken, mesleğiyle ilgili değişiklikler yapmak için geç kaldığını hisseder ve risk almaktan kaçınır. Artık kendini güvende hissetmek, onun için en mühim şey haline gelir (Girgin, 1995, s. 20). Apati, hizmet veren kişinin sürekli engellemelerin yıkıcı

etkileriyle başa çıkmak için başvurduğu son çaredir. Apatinin devamında, hizmet sunduğu kişilere karşı küçümseme, hor görme ve aşağılama gibi davranışlar gelişebilir ve en kötüsü, bu davranışları sergileyen bireyin diğer insanların bu muameleyi hak ettiklerine gerçekten inanmaya başlamasıdır. Bu bireyler, dışarıdan soğuk, ilgisiz ve katı bir görüntü sergilerler ve ilerleyen süreçlerde özel yaşamlarında da çatışmalar yaşama eğilimindedirler. Ayrıca, çoğunlukla yalnız vakit geçirmek isterler (Çam, 1991, s. 21-22).

2.1.3.1.3. Pines Tükenmişlik Modeli

Pines ve Aronson'un 1981 yılında ortaya koyduğu tükenmişlik teorisi, çeşitli meslek gruplarını içine alan geniş bir perspektif sunmaktadır. Bu teoriye göre tükenmişlik, uzun süreli ve duygusal yük gerektiren durumlar sonucunda gelişen bir tükenme halidir. Bu durum fiziksel, duygusal ve zihinsel boyutlarda belirginleşebilir. Fiziksel boyutta, azalan enerji, sürekli yorgunluk ve fiziksel zayıflık şeklinde görülebilir. Duygusal boyutta ise çaresizlik, umutsuzluk ve sıkışıp kalmışlık duygularını beraberinde getirebilir. Zihinsel tükenme, kişinin işine, kendisine ve hayata karşı olumsuz bir tutum sergilemesi olarak tanımlanabilir (Bolat, 2011: 69). 1988'de Pines ve Aronson tarafından geliştirilen tükenmişlik ölçeği, Maslach Tükenmişlik Modeli'nden sonra en sık kullanılan ikinci ölçektir (Sürgevil, 2006, s. 29).

2.1.3.1.4. Pearlman ve Hartman Tükenmişlik Modeli

Pearlman ve Hartman'ın modeline göre, tükenmişlik üç ana bileşenle karakterize edilir: duygusal ya da fiziksel tükenme, iş performansındaki düşüş ve başkalarına karşı duyarsızlaşma. Bu model, tükenmişlik sürecini üç fazda ele alır: algılanan stres düzeyi, strese verilen tepki ve bu tepkinin sonuçları. Pearlman ve Hartman'ın yaklaşımı, tükenmişlik üzerine yapılan çalışmalara önemli katkılarda bulunmuş olup, özellikle stres faktörlerine odaklanır (Özgen, 2007, s. 118). House ve Wells (1978), Beehr ve Newman (1978) ve Matteson ve Ivancevich (1979) gibi düşünürlerin fikirlerinden esinlenerek geliştirilen bu model, bir bilişsel/algısal model olarak, bireyin çevresel ve kişisel değişkenlerini dikkate alır. Bu model, tükenmişlikle ilgili çalışmalarda ele alınan değişkenlerin tümünü kapsar ve bireyin kişisel özellikleri,

iş ve sosyal çevresi tükenmişlikle başa çıkmada belirleyici roller oynar (Sürgevil, 2006, s. 30).

2.1.3.1.5. Meier Tükenmişlik Modeli

Scott Meier'in tükenmişlik modeli, Albert Bandura'nın "kendini yeterli bulma" (self-efficacy) teorisi üzerine kuruludur. Bandura'ya göre, düşük beklentilere sahip kişiler sıklıkla anksiyete ve korku gibi olumsuz duyguları yaşarlar; bu da işten kaçınma ve sabırsızlıkla verimsiz hale gelme eğilimine yol açabilir. Meier'in 1983 yılında Bandura'nın 1977'deki çalışmasını esas alarak oluşturduğu modele göre, tükenmişlik, iş ortamından yetersiz ödül ve yüksek ceza beklentisiyle ilişkili olup, anlamlı pekiştireçler, kontrol edilebilir deneyimler ve bireysel yeterlilik duygusunun eksikliğinden kaynaklanır (Özgür, 2007. s. 51). Meier'in modeli tükenmişliği üç aşamada açıklar: İlk aşamada, bireyin işle ilgili olumlu pekiştireçleri elde etme beklentisi düşüken, ceza beklentisi yüksektir. İkinci aşamada, iş ortamını etkileyebilme ve kontrol etme beklentisi yüksek olmasına rağmen, bu kontrolü sağlayacak davranışları sergileme konusunda kişisel yeterlilik hissi düşüktür. Bu durum, bireyin gerekli davranışları gösterirken kendine olan güveninin az olduğunu gösterir (Meier, 1983, s. 902). Bu tür düşük beklenti seviyelerine sahip bireyler genellikle olumsuz duyguları sıkça yaşarlar (Üresin, 2009, s. 14).

2.1.3.1.6. Suran ve Sheridan Tükenmişlik Modeli

Suran ve Sheridan'ın 1985 tarihli tükenmişlik modeli, Eric Erikson'un 1950 ve 1959 yıllarında geliştirdiği kişilik gelişimi teorisine dayanır. Bu model, Erikson'un kişilik gelişim aşamalarını temel alarak bireylerin tükenmişlik yaşamalarını bu aşamaların etkileriyle açıklamaya çalışır. Bu yaklaşım, bireyin yaşam boyu süren psikososyal gelişimini ve bu gelişimin iş yaşamı ve profesyonel tükenmişlikle olan ilişkisini incelemektedir. Erikson'un teorisi, insanların yaşam dönemlerinde karşılaştıkları çatışmaları ve bu çatışmaların üstesinden gelme süreçlerini inceler. Suran ve Sheridan bu çerçeveden yola çıkarak, bu çatışmaların profesyonel yaşamda nasıl tükenmişliğe yol açabileceğini ele almaktadırlar. Bu model, kişilik gelişimi ve tükenmişlik arasındaki ilişkiyi açıklamayı amaçlar. Her aşama, bireyin kişilik ve tükenmişlik deneyiminde farklı bir evreyi temsil eder.

Rol Belirginliği (Kimlik) - Rol Karmaşası Aşaması: Bu aşamada birey, kimlik oluşturma sürecinde rol karmaşası yaşar. Kendi kimliklerini tanımak ve rollerini belirlemek için çaba sarf ederler.

Yeterlilik - Yetersizlik Aşaması: Bu aşamada birey, yeterliliklerini geliştirme ve kendine güvenme sürecinde bulunurlar. Başarı ve becerileriyle ilgili olarak kendilerini yetersiz hissetmekten kaçınmaya çalışırlar.

Verimlilik - Durgunluk Aşaması: Bu aşamada birey, iş hayatında ve kişisel yaşamında verimli olmayı hedefler. Kendi potansiyelini kullanarak üretkenlik ve gelişim sağlamaya çalışır. Eğer bu aşamada başarısızlık ve hayal kırıklığı yaşanır, durgunluk hissi ortaya çıkabilir.

Yeniden Oluşturma - Hayal Kırıklığı Aşaması: Bu aşamada birey, hayal kırıklığı yaşadığı durumları yeniden değerlendirir ve yeni hedeflere yönelir. Yeniden motive olma, hedeflerini yeniden belirleme ve yaşam anlamını arama sürecine girerler.

Suran ve Sheridan'ın modeline göre, tükenmişlikle başa çıkma konusunda her aşamada yaşam kesitleri bulunmaktadır. Ancak bu aşamalardaki çatışmaların tatmin edici bir şekilde çözümlenememesi, tükenmişliğin ortaya çıkmasına yol açabilir. Bu perspektifin gelişiminde, "yeterlilik beklentileri" (Meier, 1983), "pasif tükenmişlik" (Gillespie, 1980-81) ve "çözümlenmemiş kişisel sorunlar" (Meier, 1982) gibi unsurların katkısı da bulunmaktadır. Yeterlilik beklentileri düşük olan bireyler, tükenmişlikle başa çıkmak için gerekli olan güven ve öz-yeterlilik duygusunu zayıflatabilir. Pasif tükenmişlik ise bireyin sorunları çözmek yerine kaçmaya ve pasif bir tutum sergilemeye eğilimli olmasını ifade eder. Çözümlenmemiş kişisel sorunlar ise bireyin geçmişte yaşadığı sorunların etkilerini hala taşıması ve bunları çözümlmek yerine bastırması durumunu ifade eder. Bu faktörlerin bir araya gelmesi, tükenmişlik riskini artırabilir ve bireyin çatışmaları tatmin edici bir şekilde çözümleme yeteneğini zayıflatabilir. Suran ve Sheridan'ın modeli, bu faktörleri göz önünde bulundurarak tükenmişliği anlamaya ve başa çıkma stratejileri geliştirmeye yönelik bir yaklaşım sunmaktadır. Bu model, gözlemlere ve tecrübelerle dayanarak geliştirilmiştir ve yetişkinliğin başlangıcı ile ortası arasında meydana gelen mesleki gelişime uygun psikolojik evreleri detaylı bir şekilde incelemeyi amaçlamaktadır. Suran ve Sheridan'ın modeli, bu yaşam evrelerinde bireylerin kariyer yolları boyunca karşılaştıkları psikolojik süreçleri ve bu süreçlerin nasıl mesleki tükenmişliğe sebep olabileceğini

ortaya koymaya çalışır. Model, yetişkinliğin bu dönemlerinde yaşanan kişisel ve mesleki değişimlerin, bireylerin iş hayatındaki başarıları ve zorlukları ile nasıl etkileşime girdiğini analiz eder.

2.1.3.1.7. Gaines - Jermier Tükenmişlik Modeli

Gaines ve Jermier Tükenmişlik Modeli, tükenmişlik sürecinde duygusal tükenmişliğin başlangıç aşamasını oluşturduğunu ileri sürer. Bu modelde, duygusal tükenmişlik diğer iki boyut olan duyarsızlaşma ve kişisel başarı hissinde azalma ile ardışık bir süreci başlatır. Duygusal tükenmişlik; kaygı, uykusuzluk, alkol ve ilaç kullanımı, fiziksel yorgunluk gibi stres belirtileriyle, ayrıca kişisel ilişkilerde geri çekilme ve eş veya çocuklarla zayıf ilişkiler gibi sorunlarla bağlantılıdır. Bu durum, iş deneyimlerinin yaygın ve önemli etkilerini içeren kronik stres kavramlarının bir parçasıdır (Şanlı ve Akbaş, 2004, s. 5). Bu modele göre, yoğun duygusal yükler altında çalışan bireyler, zamanla duygusal tükenmişlik yaşamaya başlarlar. Bu durum fiziksel ve psikolojik belirtilere, ilişkilerde geri çekilmeye ve kişisel başarı duygusunda azalmaya yol açabilir. Duygusal tükenmişlik, çalışanların işteki gerilimlerle başa çıkma mekanizmalarını zayıflatır ve genel yaşam kalitesini olumsuz etkileyebilir. Gaines ve Jermier Tükenmişlik Modeli, duygusal tükenmişliği tespit etmek ve önlemek için çalışanlara destek sağlamak amacıyla kullanılan bir çerçeve sunmaktadır. Bu model, organizasyonların ve yöneticilerin çalışanların duygusal ihtiyaçlarına önem vermesini, iş ortamında destekleyici bir atmosfer yaratmasını ve stres faktörlerini azaltıcı önlemler almasını teşvik etmektedir.

2.1.3.1.8. Leiter Tükenmişlik Modeli

Leiter'in tükenmişlik modeli iki temel varsayıma dayanır. Birincisi, Maslach Tükenmişlik Ölçeği ile tanımlanan tükenmişliğin üç boyutunun, iş haricindeki zamanları da etkileyebileceği fikridir. İkinci olarak, bu üç boyutun çevresel koşullar ve kişisel özelliklerle farklı ilişkilere sahip olduğu varsayımıdır (Demirkol, 2006: 44). Model, özellikle duygusal tükenmişliği merkezine alır (Demirbaş, 2006: 20-21). Çalışanlar iş yerindeki stres kaynaklarına ve taleplere karşı hassas olduklarından, duygusal tükenmişlik ilk ortaya çıkan durum olarak kabul edilir. Duygusal tükenmişlik yaşayan çalışanlar, bu durumla başa çıkabilmek için hizmet verdikleri kişilere karşı

duyarsızlaşabilir (Sat, 2011, s. 33). Leiter'in tükenmişlik modeli, Maslach Tükenmişlik Ölçeği'nin belirlediği üç tükenmişlik boyutunun iş saatleri dışındaki zamanları da etkilediği varsayımına dayanır. İkinci önemli koşul ise, bu üç boyutun çevresel koşullar ve farklı kişilik özellikleri ile değişen ilişkiler içinde olmasıdır (Demirkol, 2006, s. 44). Modelin merkezinde duygusal tükenmişlik bulunmakta ve işgörenlerin işteki stres kaynaklarına ve taleplere karşı duyarlılığı nedeniyle bu boyutun ilk önce geliştiği düşünülmektedir. Duygusal tükenmişlik yaşayan bir işgören, bu durumla başa çıkmak için hizmet verdiği kişilere karşı duyarsızlaşabilir (Sat, 2011, s. 33). Duyarsızlaşma, iş ilişkilerinde kişisel yeterliliklerin kaybolmasına ve başarı duygusunun azalmasına neden olur (Demirkol, 2006, s. 44). Leiter modeli, duygusal tükenmişliği, iş yükü ve iş yerindeki çatışmalar gibi mesleki stres kaynaklarına bir tepki olarak tanımlar (Sat, 2011, s. 33).

Leiter modeline göre, çatışma kaynaklarının temeli, şahsi istekler ile örgütsel sınırlılıklar arasındaki çatışmalardır. Bu çatışmalar çalışan-yönetici çatışmaları, karar verme süreçlerindeki eksiklikler, iş yükü, müşteri ilişkileri ve monotonluk gibi işin doğasından kaynaklanır. İnsan kaynakları yönetimi, iş yükünün kontrol edilebilirliğini artırmak, görev dağılımını zenginleştirmek ve kişilerarası çatışmaları azaltmak için çeşitli yöntemler geliştirmelidir (Sat, 2011, s. 33). Tükenmişliği önlemek için insan kaynakları birimlerinin duyarlı hale gelmesi, çalışanların işlerini daha iyi yönetebilmeleri için gerekli becerileri kazanmalarını sağlamak önemlidir (Demirkol, 2006, s. 44-45).

2.1.3.1.9. Maslach Tükenmişlik Modeli

Maslach'ın Tükenmişlik Modeli, literatürde "Çok Boyutlu Tükenmişlik Modeli" veya "Üç Boyutlu Tükenmişlik Modeli" olarak tanımlanmaktadır. Bu model, özellikle insanlarla yoğun etkileşim gerektiren meslek gruplarında çalışan bireylerin duygusal olarak tükenmelerini, işleri dolayısıyla diğer insanlara karşı duyarsızlaşmalarını ve kişisel başarı ya da yeterlilik hislerinde meydana gelen azalmayı bir sendrom olarak ele alır. Maslach'a göre tükenmişlik, işle ilgili sürekli ve kronik duygusal ile kişilerarası stres faktörlerine verilen devamlı bir tepki şeklinde ortaya çıkar ve üç ana boyutta incelenir: duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarı hissinde düşüş (Maslach, Schaufeli ve Leiter, 2001, s. 399). Maslach, Schaufeli

ve Leiter (2001) tarafından, tükenmişlik iş yerindeki kronik duygusal ve kişilerarası stres faktörlerine karşı verilen uzun süreli bir yanıt olarak tanımlanmıştır (Esen ve Esen, 2021, s. 49).

Maslach'ın Tükenmişlik Teorisi, tükenmişliği anlamak için literatürde sıkça başvurulan bir yaklaşımdır. Bu teoriye göre, fiziksel ve duygusal kaynakların tükenmesi ile artan stres seviyeleri, tükenmişlik durumuna yol açar. Tükenmişlik üç bileşenden oluşur: duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarısızlık hissi. Duygusal tükenme, bireyin stresle başa çıkma kapasitesinin azalmasını; duyarsızlaşma, işe ve çevresindekilere karşı duygusal mesafe almayı; kişisel başarısızlık hissi ise, bireyin kendini yetersiz olarak değerlendirme eğilimini temsil eder.

Maslach Tükenmişlik Ölçeği (MTÖ), çeşitli meslek gruplarında insanlarla doğrudan etkileşim içinde olan bireylerin duygusal tükenmişlik düzeylerini, iş ortamında karşılaştıkları kişilere karşı duyarsızlaşma durumlarını ve iş başarılarına ilişkin öz-değerlendirmelerini belirlemek amacıyla kullanılmaktadır (Ceyhan ve Siliğ, 2005, s. 46).

2.1.3.1.10. Golembiewski Tükenmişlik Modeli

Maslach Modeli'ne göre, duygusal tükenmişlik sürecin başlangıcında yer alır ve bu durum bireylerin duyarsızlaşmasına sebep olur; bu da sonrasında kişisel başarı algısında düşüşe yol açar. Öte yandan, Golembiewski Modeli'nde süreç duyarsızlaşmayla başlar. Bu modelde, duyarsızlaşma, bireyin iş performansını negatif yönde etkiler ve bu durum kişisel başarı hissinde azalmaya neden olur. Sonraki aşamada ise birey duygusal tükenmişlik yaşar. Golembiewski Modeli'ne göre, duyarsızlaşma kişisel başarıda düşüşe sebep olur ve bu düşüş, duygusal tükenmeye yol açar (Arı ve Bal, 2008, s. 134-135).

2.1.3.2. Tükenmişliğin Boyutları

Maslach ve Jackson'a göre tükenmişlik, işten duygusal olarak uzaklaşmayı ve tükenmişliği (duygusal tükenme), duyarsızlaşmayı (depersonalizasyon) ve kişisel başarı hissini düşmesini içeren üç boyuttan oluşur (Maslach ve Jackson, 1986).

Duygusal tükenme, kişinin emosyonel kaynaklarının tükenmesi ve başkalarına verecek bir şeyinin kalmadığı durumu ifade eder. Duyarsızlaşma, bireyin başkalarına karşı ilgi göstermemesi, uzaklaşması, aldırış etmemesi ve düşmanca tavırlar sergilemesi sonucu kendini ve hizmet verdiği kişileri olumsuz şekilde algılamasıdır. Kişisel başarıda azalma ise, bireyin iş görevlerini yerine getirirken ve hizmet sunduğu kişilerle etkileşimde bulunurken eskisi kadar etkili olmadığını hissetmesidir (LeBourdais, 1989; Lee ve Ashforth, 1990; Gundersen, 2001; Maslach ve ark., 2001'den akt. Dikmetaş, vd., 2011, s. 2). Bu boyutlar aşağıda daha kapsamlı bir şekilde açıklanmıştır.

2.1.3.2.1. Duygusal Tükenme

Tükenmişliğin ilk aşaması olan duygusal tükenme, genellikle yoğun ilişkilerin olduğu ve birçok çalışanın bulunduğu organizasyonlarda çalışan bireylerde görülür ve iş stresinin başlıca nedenlerinden biridir (Maslach ve Jackson, 1981). Çalışanlar, bu ortamlarda yoğun iletişime uyum sağlamakta zorluk çeker ve istekleri karşılayamama duygusuyla kendilerini duygusal olarak tüketmeye başlarlar (Dibekoğlu, 2006).

2.1.3.2.2. Duyarsızlaşma

Maslach Tükenmişlik Kuramı bileşenlerinden duyarsızlaşma, en problemli olanı olarak kabul edilmektedir. Duyarsızlaşma, çalışanlara karşı katı ve uzak durma, hatta insanlık dışı olarak nitelendirilebilecek tepkiler şeklinde tanımlanır. Uzak durma arttıkça, bireyler diğer insanların duyguları ve ihtiyaçları konusunda umursamaz tavırlar sergilemeye başlar (Maslach ve Jackson, 1981). Bireyler, sorunlarla başa çıkarken kendilerini güçlü hissetmediklerinde, diğer insanlara karşı umursamaz tavırlar sergileyerek duygusal yüklerini hafifletmeye çalışırlar. Bu süreçte, çalıştıkları iş yerinde diğer çalışanlarla olan ilişkileri zayıflar ve karşılarındaki kişileri nesneleştirirler. İş gereği iletişim kurmaları gerektiği için, diğerlerinin duygularına karşı soğuk ve katı bir tutum sergilerler. Bu durumlar, sonunda duyarsızlaşma ile sonuçlanır (Maslach ve Jackson, 1981).

2.1.3.2.3. Kişisel Başarısızlık

Tükenmişliğin üçüncü bileşeni olan kişisel başarısızlık, duyarsızlaşma ve ardından gelen duygusal tükenme ile hazırlanan bir ortamda ortaya çıkar (Maslach ve Jackson, 1981). Bireyin diğer insanlar hakkında sahip olduğu olumsuz düşünceler ve duygular, kendisi hakkında da olumsuz hisler beslemesine yol açar. Bu negatif düşünce ve tutumlar nedeniyle kişi suçluluk hisseder; kimse tarafından sevilmediğini, işinde başarısız ve yetersiz olduğunu düşünür. Bu his ve düşünceler sonucunda birey, kendine olan saygı ve güvenini kaybeder, tükenmeye başlar ve depresyona girer. Sonuç olarak, kendisini "başarısız" olarak tanımlayarak kişisel başarısızlık boyutuna girer (Maslach, 1982).

2.1.3.3. Tükenmişliğin Belirtileri

Tükenmişlik belirtileri, fiziksel, psikolojik, davranışsal ve örgütsel olmak üzere dört ana grupta sınıflandırılabilir (Dolgun, 2010, s. 291-292).

2.1.3.3.1. Fiziksel Belirtiler

Bireyler, yaşam enerjilerinin tükendiğini hissettiklerinde ve hayattan beklentileri ve hedefleri kalmadığını düşündüklerinde, mevcut olumsuzlukları veya olumsuz bir yaşamı kabullenmeye başlarlar. Bu süreçte, bireyler son aşamada bağışıklık sistemlerinin çökmesi gibi ciddi sağlık sorunlarıyla karşılaşabilirler. Bireyler, var olan problemlerle baş edebilmek adına tüm enerjilerini harcadıklarında ve sonunda bu mücadeleden vazgeçtiklerinde, bağışıklık sistemleri zayıflayabilir ve çeşitli hastalıklara yol açabilecek duruma gelebilir. Bu durum, ölümlle sonuçlanabilen hastalıkların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Bireylerin söz konusu koşullar altında fiziksel olarak yaşadığı rahatsızlık ve tahribatlardan bazıları şunlardır: kilo kaybı veya aşırı kilo alma, sindirim sorunları ve mide rahatsızlıkları, baş ağrıları (genellikle ataklar halinde ve sürekli), uyku bozuklukları, alerjik reaksiyonlar, kronik yorgunluk, sık tekrarlayan grip benzeri enfeksiyonlar, yüksek kolesterol, yüksek tansiyon, koroner kalp rahatsızlıkları ve kalp krizleri, cinsel işlev bozuklukları ve iktidarsızlık. Bu belirtiler, bireylerin tükenmişlikten kaynaklanan fiziksel sağlık sorunlarını ifade etmektedir (Izgar, 2003, s. 164; Silah, 2005, s. 167; Demirel ve Seçkin, 2009, s. 149-150).

Öğrenciler, yoğun stres altında fiziksel belirtiler gösterebilirler. Aşırı yorgunluk, baş ağrıları ve uyku bozuklukları gibi. En yakın arkadaşları, bu belirtileri fark edip, öğrenciyi dinlenmeye teşvik edebilir ve sağlıklı yaşam alışkanlıkları edinmesine yardımcı olabilir.

2.1.3.3.2. Psikolojik Belirtiler

Tükenmişlik durumu, psikolojik rahatsızlıkların ortaya çıkmasını kolaylaştırabilir ve mevcut psikolojik sorunların kronikleşmesine neden olabilir. Bir düzen veya belirli bir seviye içinde kaldığında, bireyleri veya çalışanları hedeflere doğru harekete geçiren ve başarı için bir itici güç olan stres faktörü, bir noktadan sonra kişisel enerjiyi tamamen tüketmeye başlayarak psikolojik rahatsızlıkların ana sebebi haline gelmektedir. Tükenmişliğin fiziksel boyutu genellikle bireyin kendi sağlığını etkilerken, psikolojik boyutu bireylerin yanı sıra yakın çevreleri ve çalışma ortamını ve yakın çevrelerini de etkileyebilmektedir. Tükenmişliğe ait psikolojik göstergeler arasında takıntılı bir korku ve kaygı hissi, sürekli veya nöbetler halinde görülen asabiyet ve yersiz endişe hali, depresyon, engellenmişlik düşüncesi ve şüpheli yaklaşımların artması, başarısızlık duygusuyla birlikte suçluluk hissi, özgüven eksikliği ve panik atak gibi durumlar karakteristik olarak görülebilir (Torun, 1997, s. 49; Sürgevil, 2006, s. 21'den akt. Dolgun, 2019, s. 292).

Psikolojik tükenmişlik belirtileri, kaygı, depresyon ve düşük özsaygı gibi durumları içerir. Bu belirtileri gösteren bir öğrenci, arkadaşlarından duygusal destek olarak ve profesyonel yardım arayışına yönlendirilerek rahatlatılabilir.

2.1.3.3.3. Davranışsal Belirtiler

Tükenmişlik sonucunda ortaya çıkan belirtiler, bireylerin psikolojik ve sosyal varlıkları olduğu gerçeğiyle birlikte değerlendirilmelidir. Bu belirtiler zamanla, bireylerin yakın çevresi, iş yaşamları ve toplumsal ilişkileri üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olmaya başlar. Bu belirtiler, özellikle kişinin dış çevresi tarafından daha objektif ve gerçekçi bir şekilde fark edildiğinden, bireyin çevresi tarafından algılanışı zamanla değişiklik gösterebilir. Bu süreçte, çevre, bireyin sergilediği davranışlara bağlı olarak ona daha fazla yaklaşabilir veya tam tersine uzaklaşabilir. Çevrenin dengeyi sağlayamaması durumunda, birey ya aşırı ilgiye boğulma veya yalnızlık

hissiyle daha da içine kapanarak özgüvenini kaybetme gibi durumlarla karşılaşabilir. Bu tür tepkiler, tükenmişlik yaşayan bireyin sorunlarının daha da kötüleşmesi riskini beraberinde getirebilir. Bu durumun en belirgin göstergeleri şunlardır: aşırı duygusal ve hassas kişilik özelliklerinin öne çıkması, kronikleşen sinirli ve gergin davranışlar, aniden öfkelenme eğilimi, ağlama krizleri, özgüven ve özsaygının azalması, alaycı veya kinayeci tavırlar sergileme, unutkanlık ve öğrenme güçlüğü, işe ve çalışmaya karşı isteksizlik, bağımlılık geliştirme eğilimi (ilaç, tütün, alkol), aile içinde tartışmaların ve şiddet olaylarının artması, her şeye yabancılaşma ve isteksizlik (Çam, 1992, s. 59; Sürgevil, 2006, s. 22).

Tükenmişlik yaşayan öğrenciler, sosyal etkinliklere katılmaktan kaçınabilir veya akademik sorumluluklarını ihmal edebilirler. En yakın arkadaşları, öğrenciyi sosyal etkinliklere dahil ederek ve motivasyonunu artırarak bu belirtileri hafifletebilirler.

2.1.3.3.4. Örgütsel Belirtiler

Bu evrede, tükenmişlik belirtileri artık yalnızca kişisel bir problem olmaktan çıkarak örgütsel bir boyut kazanır. Bu durum, bireyin aile ve sosyal çevresiyle olan ilişkilerini ve iş hayatını olumsuz etkiler. İş ve kariyer gelişimi gibi kavramlar birey için anlamını yitirir. Bu aşamada, tükenmişliğin örgütsel belirtileri kendini gösterir. Bu belirtiler arasında işe geç gelme veya hiç gelmeme, işyeri kurallarını ihlal etme, performans ve hizmet kalitesinde sürekli düşüş, iş arkadaşlarıyla sürekli çatışma içinde olma, yöneticilere karşı saldırgan davranışlar sergileme, rol çatışmaları, işleri sürekli erteleyerek yapma, sorumluluktan kaçınma, örgütsel değişimlere direnç gösterme, örgütsel bağlılık ve iş tatmininde azalma gibi durumlar yer alır (Akça, 2008, s. 117; Demirel ve Seçkin, 2009, s. 150).

Tükenmişlik, öğrencilerin akademik performansını ve derslere olan ilgisini olumsuz etkileyebilir. Bu belirtiler, arkadaşlarının desteğiyle, birlikte çalışma grupları oluşturarak ve motive edici hedefler belirleyerek hafifletilebilir.

Tükenmişlik, çeşitli küçük uyarı sinyalleriyle kendini belli eder. Porter (1998) bu sinyallerin genellikle artan alkol ve ilaç kullanımı, performans düşüklüğü, yabancılaşma hissi, rahatsız edilmek istenmeme, duygusal patlamalar ve

engellenmişlik duygusu şeklinde görüldüğünü ifade etmektedir (Altan ve Özpehlivan, 2019, s. 89).

Tükenmişlik, sinsice ve yavaş bir şekilde başlar, ancak gelişimi hızlı ve ani gibi görünse de aslında kronik ve sürekli bir süreçtir. Birey, bazen tek bir gün içerisinde yaşadığı olayların etkisiyle aniden tükenmişlik belirtileri gösterebilir ve bu yaşanan olay, tükenmişlik belirtisinin kendisi haline gelebilir. Tükenmişlik durumuna ulaşmadan önce, genellikle sınav stresi, iş yükü, aile üyelerinden birinin ciddi bir problemi ya da ardı ardına yaşanan stres dolu olaylar gibi çevresel faktörler mevcuttur. Aniden, hiçbir olay olmaksızın tükenmişlik yaşanması oldukça nadirdir (Freudenberger ve Richelson, 1981).

Tükenmişliğin belirtileri yoğun akademik baskılar ve sosyal beklentiler nedeniyle ortaya çıkabilir. En yakın arkadaşlar, bu belirtileri fark ederek, duygusal ve pratik destek sağlayabilirler. Samimi konuşmalar ve birlikte geçirilen zaman, tükenmişlik hissini hafifletebilir. Örneğin, bir öğrenci sınav döneminde sürekli yorgun ve stresli hissediyorsa, en yakın arkadaşları bu durumu fark edip, ona moral vermek için birlikte rahatlatıcı aktiviteler planlayabilirler. Birlikte spor yapmak, film izlemek veya sadece sohbet etmek, öğrencinin stresini azaltabilir ve tükenmişlik belirtilerini hafifletebilir.

2.1.3.4. Tükenmişliğin Nedenleri

Tükenmişlik sebepleri, bireysel ve çevresel ya da örgütsel faktörler olmak üzere iki ana kategoride incelenebilmektedir.

2.1.3.4.1. Tükenmişliğin Bireysel Nedenleri

Tükenmişliğe yol açan bireysel faktörler, demografik özellikler, kişilik nitelikleri ve beklentiler olmak üzere üç alt başlıkta ele alınabilir.

Demografik faktörler: Cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim seviyesi ve çalışma süresi gibi değişkenlerin tükenmişlik ile ilişkisine ilişkin bulgular aşağıda özetlenmiştir:

Cinsiyet: Tükenmişlik ile cinsiyet arasındaki ilişkiyi inceleyen birçok çalışma yapılmıştır. Genel olarak, erkeklerin kadınlara kıyasla daha az duygusal tükenmişlik

yaşadığı tespit edilmiştir. Ancak, bazı araştırmalar erkek yöneticilerin kadın yöneticilere kıyasla daha fazla duygusal tükenmişlik yaşadığını göstermektedir. Ayrıca, bazı çalışmalarda tükenmişliğin cinsiyete göre değişmediği de tespit edilmiştir (Arabacı ve Akar, 2010, s. 90).

Yaş: Araştırmalar, genç yaşta iş hayatına atılan bireylerin, ileri yaştakilere kıyasla daha yüksek oranda tükenmişlik yaşadığını göstermektedir. Yaşlı çalışanların tükenmişlikle başa çıkmada daha başarılı olduğu ve zaman içinde bu bireylerin tükenmişliğe karşı direnç geliştirdikleri gözlemlenmiştir (Üresin, 2009, s. 29).

Medeni Durum: Araştırmalar, bekar bireylerin evli olanlara kıyasla daha yüksek oranda tükenmişlik yaşadığını göstermektedir. Haddad (1998), Ardıç ve Polatçı (2008) ve Arabacı ve Akar (2010) tarafından yapılan çalışmalar, düzenli aile yaşamının ve eşlerin duygusal desteğinin duygusal tükenmeyi azalttığını göstermiştir (Dolu, 1997, s. 12).

Eğitim Seviyesi: Ron ve Schmai (2011), işgörenlerin eğitim seviyeleri ile tükenmişlik arasında negatif ve anlamlı bir ilişki olduğunu belirlemişlerdir. Sezgin (2010) çalışmasında, eğitim seviyesi arttıkça duygusal tükenme ve duyarsızlaşmanın azaldığını, buna karşın kişisel başarının arttığını ortaya koymuştur (Dönmez, 2012, s. 45).

Çalışma Süresi: Çalışma süresi ile tükenmişlik arasında ters yönlü bir ilişki olduğu belirtilmektedir. Çalışma süresi uzadıkça, duygusal tükenme ve duyarsızlaşma puanları düşerken, kişisel başarı düzeyi artmaktadır (Ergin, 1992, s. 96).

Bu değişkenlerin tükenmişlik üzerindeki etkisi, kişiden kişiye ve çalışma ortamına bağlı olarak farklılık gösterebilir. Ayrıca, iş stresi, çalışma koşulları, iş memnuniyeti ve destek sistemleri gibi faktörler de tükenmişlik üzerinde etkili olabilir.

Kişilik özellikleri: Bireysel faktörler, kişiden kişiye farklılık gösterir. Bazı kişiler, kişilik özelliklerinin yardımıyla tükenmişliğin etkilerini daha hızlı atlatabilirken, bazıları ise bu etkileri çok daha şiddetli deneyimleyebilirler (Tuncay, 2009, s. 21). Kişilik, stres bağlamında A tipi ve B tipi olarak iki kategoriye ayrılabilir. Tükenmişlikle ilişkilendirilen bireysel faktörlerden biri, A Tipi kişilik yapısına sahip olmaktır. Freudenberger, Niehouse ve Heliwell, A Tipi kişiliği tükenmişlik potansiyeli taşıyan bir kişilik tipi olarak tanımlamışlardır (Sürgevil, 2006, s. 51).

A Tipi kişilik, hırslı ve rekabetçi bir doğaya sahip olduğundan, iş hayatında daha fazla stres ve baskıya maruz kalma eğilimindedir. Bu nedenle, A tipi kişilik özellikleri taşıyan kimseler, tükenmişlik yaşamaya daha yatkın olabilirler. Yüksek tempoda çalışmaya meyilli olmaları, sürekli zaman endişesi duymaları ve sürekli olarak kendilerini işlerine adanma istekleri, enerjilerini tükenme noktasına getirebilir. Ayrıca, sabırsızlık ve hoşgörüsüzlük gibi özelliklere sahip olan A tipi kişilikler, tükenmişlikle mücadelede başarısız olabilirler. Kolayca öfkelenebilirler ve duygusal olarak daha hızlı duyarsızlaşabilirler. Bu da tükenmişlik belirtilerini artırabilir ve işteki performanslarını olumsuz etkileyebilir. Buna karşılık, B tipi kişilik daha sakin, ölçülü ve stresle daha iyi başa çıkma becerisine sahip olan bir kişilik yapısıdır. Bu nedenle, B tipi kişilik özellikleri taşıyan kimseler, tükenmişlikle mücadelede daha başarılı olabilirler.

Kişinin bireysel yapısı, problemlerle başa çıkma becerileri, duygusal düzenleme yeteneği ve kişilik özellikleri, tükenmişlik riski üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Güçsüz bir kişilik yapısına sahip olan bireyler, tükenmişlikle mücadelede daha zorlanabilirler. Güçsüz kişilik özelliklerine sahip olan bireyler genellikle pasif, gergin ve yakın ilişkilere girmekten kaçınan kişilerdir. İş ilişkilerinde sınırlar koymakta zorluk çekebilirler ve kontrol eksikliği yaşayabilirler. Bu durumda, olayların etkisi altında kalma eğilimleri daha yüksektir ve bu da duygusal tükenmişlik riskini artırabilir. Öte yandan, kişinin başa çıkma becerileri, problem çözme yetenekleri ve duygusal düzenleme becerileri, tükenmişlikle mücadelede önemli bir rol oynar. Güçlü bir kişilik yapısına sahip olan bireyler, stresli durumlarla daha etkili bir şekilde başa çıkabilirler ve duygusal dengelerini koruyabilirler (Zopiatis ve Constanti, 2010, s. 300).

Ancak, kişilik özellikleri tek başına tükenmişlik riskini veya etkilerini belirlemek için yeterli değildir. Diğer faktörler, özellikle çalışma koşulları, iş stresi, destek sistemleri ve kişinin kendi kendine bakımı gibi etkenler de tükenmişlik üzerinde önemli rol oynar. Tükenmişliğin karmaşık bir konu olduğunu ve birden fazla faktörün etkileşimini içerdiğini unutmamak önemlidir.

Beklentiler: Çalışanların örgütsel ve kişisel yeterlilikleri ile ilgili beklentileri, başarı beklentileri ve örgütsel beklentiler açısından incelenmiştir (Sarıkaya, 2007, s. 21). Çalışan bireylerin başarı beklentileri ve örgütsel beklentileri, tükenmişlik üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Başarı beklentileri, bir kişinin hizmet ettiği bireylerle ilgili

olarak başarı elde etme umudunu ifade eder. Bu beklenti, kişinin nasıl başarılı olabileceği konusunda düşüncelerini içerir. Öte yandan, örgütsel beklentiler, bir kişinin kendi meslek ve çalıştığı sistemlerin yapısı ile ilgili olarak çalışan ve uzman olarak sahip olduğu beklentileri kapsar (Üresin, 2009, s. 29). Eğer bir bireyin beklentileri gerçekleşmesi mümkün olmayacak kadar yüksekse ve bu hedeflere ulaşmak adına sürekli ısrar ediyorsa, sıkıntı ve huzursuzluk yaşama eğilimi artar. Bu tür bireyler kendileriyle çelişki yaşayabilirler. İşlerine yüksek beklentilerle başlayan bireyler genellikle idealist bir motivasyonla hareket ederler ve kariyerlerine yüksek hedefler ve beklentilerle adım atarlar. Ancak, eğer bu kişiler işlerinin önemsiz olduğunu, seçtikleri mesleğin dünyada herhangi bir değişiklik yapmayacağını düşünürlerse, ümitsizlik ve savunmasızlık hissiyle tükenmişlik yaşama eğilimleri artabilir (Dönmez, 2012, s. 43). Bu nedenle, bireylerin beklentileri ve hedefleri gerçekçi olmalıdır. Aşırı yüksek beklentilerin karşılanamaması durumunda tükenmişlik riski artabilir. Önemli olan, kişinin kendisiyle uyumlu ve gerçekçi beklentilere sahip olması ve işini anlamlı bulmasıdır. Ayrıca, çalışma ortamının kişinin motivasyonunu ve tatminini desteklemesi, başarı beklentilerini karşılayabilmesi önemlidir.

Bireysel faktörler, örgüt içindeki çalışanların kişisel özelliklerini ve bu özelliklerin iş ortamındaki tükenmişlik düzeylerine nasıl etki ettiğini kapsar. Bu etkiler hem olumlu hem de olumsuz yönde olabilir. Kişilik yapısı, tükenmişlik riskini belirleyen mühim bir faktördür. İdealist, mükemmeliyetçi, amaç odaklı ve mücadeleci kişilik özelliklerine sahip bireyler, daha fazla tükenme riski altındadır. Rekabetçi ve kaybetmeyi sevmeyen kişiler, çevrelerine öfkeli ve saldırgan tutumlar sergileyebilen, eleştirel ve aceleci davranışlar gösteren, zaman baskısı altında çalışmayı tercih eden kişiler tükenmişlik riski altındadır. Ayrıca, sözlerine sadık, sorumluluk sahibi ve kişisel çıkarlarını önceleyen bireyler; hızlı hareket edip, hızlı konuşanlar; yaşamlarını şans ve kaderin belirlediğine inananlar, yüksek beklentilere sahip olanlar; öz yeterlilik eksikliği çekenler ve empati kurmada güçlük çekenler de tükenmişlik riski taşıyan gruplar arasındadır.

Demografik farklılıklar da tükenmişlik üzerinde önemli rol oynamaktadır. Araştırmalar, erkeklerin kadınlara oranla daha düşük tükenmişlik seviyeleri yaşadığını ortaya koymaktadır. Çalışma süresi, mesleki kıdem ve yaş ile tükenmişlik düzeyi arasında negatif bir ilişki saptanmıştır. Genç ve tecrübesiz çalışanlar daha fazla

tükenmişlik yaşamaktadır, çünkü iş konusunda daha istekli ve enerjik olmaları, kısa sürede yorgun düşmelerine neden olmaktadır. Bu bireyler, kısa sürede büyük başarılar elde etmeyi umar, ancak amaçlarına ulaşamayınca hayal kırıklığı ve tükenmişlik yaşarlar. Yeni işin beraberinde getirdiği rol ve sorumlulukların karmaşıklığı ve mesleğe olan bağlılığın henüz gelişmemiş olması da tükenmişliği artıran faktörlerdir (Ardıç ve Polatçı, 2009, s. 23).

Demografik faktörler, kişilik özellikleri ve beklentiler tükenmişlik üzerinde etkili olabilir. Yüksek beklentilere sahip bir öğrenci, sürekli olarak akademik başarıya odaklanmış olabilir ve başarısızlık korkusu yaşayabilir. En yakın arkadaşları, ona gerçekçi hedefler belirlemesinde yardımcı olarak ve duygusal destek sağlayarak, tükenmişlik riskini azaltabilirler.

Bekar bireylerin evlilere oranla ve çocuk sahibi olmayanların çocuklu bireylere göre daha fazla tükenmişlik yaşadığı belirlenmiştir. Evli bireylerin daha az tükenmişlik yaşaması, yüksek yaşam doyumlarına ve kişilerarası ilişkilerde daha deneyimli olmalarına bağlanabilir. Bu bireyler, kriz yönetiminde daha gelişmiş becerilere sahiptir. Aynı koşullarda bazı bireylerin tükenirken, bazılarının tükenmemesi bu nedenlere dayandırılmaktadır (Ardıç ve Polatçı, 2009, s. 24).

2.1.3.4.2. Tükenmişliğin Çevresel/Örgütsel Nedenleri

Tükenmişliğin çevresel/örgütsel nedenleri altı başlıkta toplanabilir. Bunlar sırasıyla; adalet, kontrol, aidiyet, değerler, ödüller ve iş yükü. Aşağıda bunlardan kısaca bahsedilmiştir.

Adalet: Bir örgütte her bireyin eşit kurallara göre hareket etmesini ifade eder.

Kontrol: Maslach'a göre iş yerinde kontrol, çalışanların işlerini yapma şekillerini, çalışma önceliklerini belirleme ve kullanılacak kaynaklar üzerinde karar verme yetkileriyle ilgilidir. Bu, çalışanların iş ortamındaki özerkliklerini ve etkileşimlerini yansıtır.

Aidiyet: Bireylerin çalıştıkları kurumla güçlü bir birlik duygusu geliştirmeleri ve örgütün çıkarlarını kendi çıkarları olarak benimsemeleri durumunu ifade eder. Bu, sosyal çevrenin bir özelliği olarak, çalışanların kuruma olan bağlılığını ve içinde bulundukları toplulukla olan uyumlarını gösterir.

Değerler: Hangi tür davranışların iyi, doğru, arzu edilen veya istenilir olduğunu belirleyen ölçütler ya da düşüncelerdir.

Ödüller: Bireylerin yaptıkları işlerin karşılığında geri bildirim almalarını ifade eder. Bu, maddi veya manevi takdir görmeyi içerir. Ödüllerin eksikliği, isteksizlik duygusuna yol açabilir.

İş Yükü: Örgütsel tükenmişliğin en yaygın nedenlerinden biridir. Bu, belirli bir zaman diliminde işin tamamlanması gerektiği, çalışanların işin gerekliliklerini karşılamada yetersiz kalabilecekleri veya işin standartlarının çok yüksek olması durumlarını kapsar. Bu faktörler, çalışanların üzerinde büyük bir baskı oluşturarak tükenmişlik riskini artırır.

Bireysel ve sosyal faktörler, tükenmişliği başlatabilen, artırabilen veya azaltabilen özelliklere sahiptir. Örgütsel faktörler ise, iş kontrolü, iş yükü, iş yerindeki değerler, aidiyet ve ödüller gibi önemli unsurları ve örgütsel adaleti içerir ve bu faktörler tükenmişliği artırabilir veya azaltabilir. Örneğin, düşük iş kontrolü ve yüksek iş yükü tükenmişliği artırırken, yüksek iş kontrolü ve düşük iş yükü tükenmişliği azaltabilir (Bolat, 2011, s. 7).

Akademik baskılar, aşırı iş yükü ve destek eksikliği gibi faktörler tükenmişliği tetikleyebilir. Çalışma ortamında yeterli destek bulamayan öğrenciler, arkadaşlarının sağladığı duygusal ve pratik yardımlarla bu zorlukların üstesinden gelebilirler.

2.1.3.5. Tükenmişliğin Sonuçları

Tükenmişliğin neden olduğu olumsuz sonuçlar, çalışanın yanı sıra çevresini de önemli ölçüde etkiler. Bu etkiler, örgüt, aile ve toplum üzerinde gözlemlenen yansımalar olarak ortaya çıkar.

2.1.3.5.1. Tükenmişliğin Bireysel Sonuçları

Tükenmişliğin bireysel sonuçları, çeşitli psikolojik sorunlar ve psikosomatik rahatsızlıkları içermektedir. Bunlar arasında sürekli kaygı hali, özsaygıda azalma, depresyon, alınganlık ve saldırganlık eğiliminin artması sayılabilir. Tükenmişlik, ani öfke patlamalarına, alkol ve ilaç kullanımında artışa, cinsel isteksizlik ve iktidarsızlığa, uyku problemlerine, solunum zorluklarına ve alerjik reaksiyonların artmasına yol

açabilir (Basım ve Çelik, 2007, s. 276). Tüm bu etkiler, bireyin ruh sağlığını ve fiziksel sağlığını olumsuz yönde etkileyebilir.

Sürekli kaygı ve depresyon belirtileri gösteren bir öğrenci, en yakın arkadaşlarının desteğiyle profesyonel yardım alabilir ve günlük yaşamında daha fazla destek görebilir. Birlikte vakit geçirerek ve moral vererek, öğrencinin tükenmişlik belirtileri hafifletilebilir.

2.1.3.5.2. Tükenmişliğin Çevresel Sonuçları

Tükenmişliğin çevresel sonuçları arasında iş performansı ve çalışma ilişkileriyle ilgili bir dizi sorun yer alır. Bunlar arasında işi savsaklama, izinsiz olarak işe geç gelme veya hiç gelmeme, rapor kullanarak izin süresini uzatma gibi davranışlar bulunmaktadır. Tükenmişlik durumu, ayrıca örgütsel aidiyet duygusunda azalma, performans düşüklüğü, iş doyumsuzluğu ve artan hoşnutsuzluk gibi işle ilgili problemlere yol açabilir. Ek olarak, aşırı risk alma, iş kazalarında artış, farklı iş alanlarına geçme ya da yeni bir meslek eğitimi alma arzusu, hizmet kalitesinde düşüş, iş ve günlük yaşamda çatışmaların artması, evlilik ve aile hayatında sorunlar gibi tükenmişliğin diğer çevresel sonuçları da gözlemlenebilir (Çam, 1992, s. 158; Torun, 1997, s. 46; Izgar, 2003, s. 168; Sürgevil, 2006, s. 88; Basım ve Çelik, 2007, s. 276). Bu sonuçlar, iş yaşamının yanı sıra bireyin sosyal ilişkilerini ve kişisel yaşamını da derinden etkileyebilir.

Tükenmişlik, öğrencilerin akademik performansını ve sosyal ilişkilerini olumsuz etkileyebilir. Akademik başarıda düşüş, işbirliği eksikliği ve sosyal izolasyon gibi sorunlar yaşanabilir. En yakın arkadaşlar, bu süreçte öğrencinin yanında olarak, akademik ve sosyal başarılarını artırmasına yardımcı olabilirler.

2.1.4. Karanlık Kişilik ve Tükenmişlik İlişkisi

Tükenmişlik, yoğun iş stresi, duygusal tükenme ve azalmış başarı hissi gibi belirtilerle kendini gösteren bir durumdur. İş ve çalışma yaşamında sıklıkla görülür ve bireyin enerji, motivasyon ve memnuniyet düzeyini etkileyebilir. Karanlık kişilik özellikleri ise Makavelizm, narsisizm ve psikopati gibi özellikleri içerir. Bu kişilik özelliklerine sahip bireyler manipülatif, duygusuz ve empati eksikliği gösteren

davranışlar sergileyebilirler. Bilimsel araştırmalar, karanlık kişilik özelliklerinin tükenmişlik üzerinde olumsuz etkileri olduğunu göstermektedir. Örneğin, 2019 yılında yapılan bir araştırma, karanlık kişilik özelliklerine sahip çalışanların daha yüksek düzeyde tükenmişlik deneyimlediğini bulmuştur (Bilgic et al., 2019). Bu bulgular, karanlık kişilik özelliklerinin tükenmişlik riskini artıracabileceğini ve iş yaşamında olumsuz sonuçlara yol açabileceğini göstermektedir. Ayrıca, bu araştırma, karanlık kişilik özelliklerine sahip bireylerin işte daha düşük performans sergilediğini de ortaya koymuştur.

Başka bir araştırma da, psikopatik özelliklere sahip yöneticilerin, çalışanların tükenmişlik düzeyini artırdığını göstermiştir (Boddy et al., 2010). Psikopatik özelliklere sahip liderler genellikle maniplatif ve duyarsız olabilirler, bu da çalışanların motivasyonunu ve memnuniyetini olumsuz etkileyebilir ve sonuçta tükenmişliği artırabilir. Yapılan araştırmalar, karanlık kişilik özellikleri ile tükenmişlik arasında bir ilişki olduğunu göstermektedir.

2019 yılında Bilgic, Özdevecioğlu ve Yıldız tarafından yapılan bir araştırma, karanlık kişilik özelliklerinin tükenmişlik üzerindeki etkisini incelemiştir. Sonuçlar, karanlık kişilik özelliklerine sahip çalışanların daha yüksek düzeyde tükenmişlik yaşadığını ortaya koymaktadır. Makyavelizm, narsisizm ve psikopati gibi özelliklere sahip bireyler, iş ortamında daha fazla stres ve duygusal tükenme deneyimleyebilirler. Ayrıca, bu kişilerin motivasyonlarında azalma gözlenebilir. Bu bulgular, karanlık kişilik özelliklerinin iş yaşamında çalışanların sağlığı ve iyi oluşu üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olabileceğini göstermektedir. (Bilgic et al., 2019).

Narsisistik özelliklere sahip bireylerde iş ortamında daha yüksek stres düzeyleri ve tükenmişlik belirtileri gözlemlenmiştir. Bu bireyler genellikle kendilerini başarıya odaklarlar, ancak çalışma ilişkilerinde zorluklar yaşayabilirler ve iş doyumları azalabilir. Narsisistik bireyler, diğer insanlarla olan ilişkilerinde bencil davranışlar sergileyebilir, başkalarını manipüle etmeye ve kendi çıkarlarını ön planda tutmaya eğilimli olabilirler. Bu durum, işyerindeki işbirliği ve takım çalışması gibi faktörleri olumsuz etkileyebilir ve sonuç olarak stres ve tükenmişlik düzeylerini artırabilir. Ong ve diğerleri (2013) tarafından yapılan araştırma, narsisistik özelliklere sahip bireylerin iş yaşamında karşılaştıkları zorlukları ve tükenmişlik belirtilerini vurgulamaktadır (Ong et al., 2013).

Psikopatik özelliklere sahip bireyler, duygusal soğukluk ve empati eksikliği nedeniyle çalışma ortamında diğer çalışanlarla uyum sağlamada zorluklar yaşayabilirler. Bu durum, çalışanların memnuniyetsizlik duymasına ve iş performansının düşmesine yol açabilir. Psikopatik özelliklere sahip bireyler, manipülatif davranışlar sergileyerek iş ortamında çalışanların stres düzeyini artırabilir ve tükenmişliği tetikleyebilir. Ong ve diğerleri (2013) tarafından yapılan araştırma, psikopatik özelliklere sahip bireylerin iş ortamında karşılaştıkları zorlukları ve çalışanlar üzerindeki olumsuz etkilerini vurgulamaktadır (Ong et al., 2013). Benzer şekilde, Wisse ve diğerleri (2017) tarafından yapılan bir çalışma da, psikopatik özelliklere sahip bireylerin çalışanların tükenmişlik düzeyini artırabileceğini ve iş ortamında stres yaratabileceğini göstermektedir (Wisse et al., 2017).

Boddy, Ladyschewsky ve Galvin'in (2010) yaptığı çalışma, psikopatik özelliklere sahip liderlerin çalışanların tükenmişlik düzeyini artırdığını göstermektedir. Psikopatik özelliklere sahip liderler genellikle manipülatif, duyarsız ve empati eksikliği gösteren davranışlar sergileyebilir. Bu tür liderlik tarzı çalışanların motivasyonunu ve memnuniyetini olumsuz etkileyebilir ve sonuç olarak tükenmişlik düzeyini artırabilir. Araştırma, psikopatik özelliklere sahip liderlerin çalışanların iş yaşamında karşılaştıkları zorlukları daha da artırdığını ve çalışanların tükenmişlik hislerini tetiklediğini göstermektedir (Boddy et al., 2010).

Makyavelist özelliklere sahip bireyler, iş ortamında manipülasyon ve oyun oynamayı tercih ederler. Bu tür davranışlar, çalışanlar arasında güvensizlik yaratabilir, işbirliğini engelleyebilir ve stres düzeylerini artırabilir. Makyavelist bireyler genellikle kendi çıkarlarını öncelikli tutarlar ve başkalarının zararına olan davranışlar sergileyebilirler. Bu durum, çalışanların motivasyonunu ve iş tatminini olumsuz etkileyebilir ve sonuç olarak tükenmişlik hissini artırabilir. Wisse ve diğerlerinin (2017) araştırması da makyavelist özelliklere sahip bireylerin iş ortamında yarattığı olumsuz etkileri vurgulamaktadır (Wisse et al., 2017). Makyavelist özelliklere sahip bireyler, rekabetçi bir iş ortamında diğerlerini manipüle etme eğiliminde olabilirler. Bu davranışları, çalışma ilişkilerini olumsuz etkileyebilir ve çalışanların tükenmişlik riskini artırabilir. Makyavelist bireyler genellikle kişisel çıkarlarını öncelikli tutarlar ve başkalarını kullanarak kendi hedeflerine ulaşmaya çalışırlar. Bu tür manipülasyon ve rekabetçi davranışlar, çalışanlar arasında güvensizlik ve işbirliği eksikliği yaratabilir. Bu durum, çalışanların motivasyonunu düşürebilir ve tükenmişlik hissini

artırabilir. Furnham ve diğerlerinin (2013) araştırması da makyavelist özelliklerin iş ortamında yarattığı olumsuz etkileri desteklemektedir (Furnham et al., 2013).

Karanlık kişilik özelliklerinin tükenmişlik üzerindeki etkisinin yanı sıra, bu özelliklerin iş performansı üzerinde de olumsuz bir etkisi olabilir. Bilgic et al. (2019) tarafından yürütülen araştırmada, karanlık kişilik özelliklerine sahip çalışanların işte daha düşük performans sergilediği bulunmuştur. Karanlık kişilik özelliklerine sahip bireyler genellikle çıkar odaklı, manipülatif ve işbirliği yapma konusunda zorluk yaşayabilirler, bu da iş performansını etkileyebilir ve tükenmişliği artırabilir. Bu bilimsel çalışmalar, karanlık kişilik özelliklerinin tükenmişlik düzeyini artırdığına ve iş performansını olumsuz etkilediğine işaret etmektedir. Ancak, bu konuda daha fazla araştırma yapılması gerekmektedir. Tükenmişliği etkileyen diğer faktörlerin de göz önünde bulundurulması ve karanlık kişilik özelliklerinin tükenmişlik üzerindeki etkisinin karmaşıklığının anlaşılması için daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır.

Karanlık kişilik özellikleri, bireylerin iş ve sosyal yaşamlarını derinden etkileyen ve çoğu zaman olumsuz sonuçlar doğuran kişilik özellikleridir. Makyavelizm, narsisizm ve psikopati gibi karanlık kişilik özellikleri, özellikle stresli ve talepkar ortamlarda tükenmişlik riskini artırabilir.

Makyavelist bireyler, başkalarını manipüle etme ve stratejik düşünme eğilimindedir. Bu özellikler, özellikle grup çalışmaları ve sosyal etkileşimlerde zorluklar yaratabilir. Manipülatif davranışlar, grup içinde güvensizlik ve çatışmalara yol açarak, hem manipülatörün hem de çevresindekilerin tükenmişlik yaşamasına neden olabilir. Örneğin, Merve, grup projelerinde sürekli olarak diğer üyeleri kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirmeye çalışabilir. Bu durum, grup içindeki işbirliğini ve verimliliği düşürerek herkesin daha fazla stres yaşamasına neden olabilir.

Narsisistik bireyler, sürekli olarak övgü ve hayranlık arayışındadır. Bu arayış, onların kendilerini sürekli baskı altında hissetmelerine ve başkalarının beklentilerini karşılamak için aşırı çaba harcamalarına yol açabilir. Narsisistik bireyler, başarısızlık durumunda derin hayal kırıklıkları yaşayabilir ve bu durum tükenmişlik belirtilerini artırabilir. Mesela, Ali, her zaman en yüksek notları almak ve sınıfın en başarılı öğrencisi olmak için yoğun bir baskı hissedebilir. Bu baskı, onun duygusal olarak tükenmesine ve motivasyonunu kaybetmesine yol açabilir.

Psikopatik bireyler, duygusal soğukluk ve empati eksikliği ile karakterizedir. Bu özellikler, onların başkalarının duygusal ihtiyaçlarına duyarsız kalmalarına ve sadece kendi çıkarlarını gözetmelerine neden olabilir. Psikopatik eğilimler gösteren bireyler, iş ve sosyal ortamlarda sürekli çatışma ve gerilim yaratabilir, bu da hem kendilerinin hem de çevresindekilerin tükenmişlik yaşamasına neden olabilir. Örneğin, Zeynep, projelerde sadece kendi çıkarlarını gözeterek diğer üyelerin katkılarını önemsemeyebilir, bu da grup içinde sürekli bir stres ve gerilim yaratır.

Karanlık kişilik özellikleri ile tükenmişlik arasındaki ilişki, bireylerin iş ve sosyal yaşamlarındaki etkileşimlerini ve davranışlarını derinden etkiler. Bu özellikler, bireylerin hem kendi tükenmişlik risklerini artırmalarına hem de çevrelerindeki insanların stres ve tükenmişlik yaşamasına neden olabilir. En yakın arkadaşlık ilişkileri, bu zorlu süreçlerin yönetilmesinde önemli bir rol oynar. Destekleyici ve empatik arkadaşlar, bireylerin karanlık kişilik özellikleri ve tükenmişlik belirtileriyle başa çıkmalarına yardımcı olabilir, böylece genel yaşam kalitelerini artırabilir ve daha sağlıklı sosyal bağlar kurmalarını sağlayabilir.

Sonuç olarak, üniversite öğrencileri arasındaki en yakın arkadaşlıklar, bireylerin karanlık kişilik özellikleri ve tükenmişlik belirtileriyle başa çıkmalarında kritik bir rol oynar. Sağlam ve destekleyici arkadaşlık ilişkileri, öğrencilerin genel yaşam kalitesini artırmada ve tükenmişlik belirtilerini hafifletmede önemli bir faktördür. Bu arkadaşlıklar, öğrencilerin sosyal ve akademik yaşamlarında daha sağlıklı ve dengeli olmalarına yardımcı olabilir.

2.2. İlgili Araştırmalar

İlgili araştırmalar kısmı bu çalışmada üç alt başlıkta düzenlenmiştir. Bunlar sırasıyla; Karanlık Üçlü ile İlgili Yapılan Çalışmalar, Tükenmişlik ile İlgili Yapılan Çalışmalar ve Karanlık Üçlü ve Tükenmişlik ile İlgili Yapılan Çalışmalar'dır.

2.2.1. Karanlık Üçlü ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Erdoğan'ın (2018)'deki araştırması, Karanlık Üçlü kişilik özelliklerinin (narsisizm, makyavelizm, psikopati) ve içe dönük agresyon biçimlerinden biri olan kendine zarar verme davranışları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma ayrıca,

Karanlık Üçlü'nün sadizm ile genişleyerek "Dörtlü" bir model oluşturulmasına katkı sağlamayı hedeflemiştir. Suç eğilimi olan bireyler üzerinde yapılan bu çalışma, suç davranışları ile kişilik özellikleri arasındaki bağlantıyı derinlemesine analiz etmeyi amaçlamıştır. Bulgular, sadizmin Karanlık Üçlü ile ilişkili olduğunu göstermiş, ancak agresif davranışların bu ilişkide daha ağırlıklı bir rol oynadığını ortaya koymuştur. Ayrıca, kendine zarar verme eğilimi olan katılımcıların saldırganlık puanları, zarar vermeyenlere göre daha yüksek çıkmış ve risk alma davranışlarının kendine zarar verenlerde daha az olduğu belirlenmiştir.

Karaarslan'ın (2019) yılındaki çalışması, üniversite öğrencilerinin ilişkisel saldırganlık (dışlama, manipülasyon, dedikodu) düzeylerini ve karanlık kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma, 2018-2019 öğretim yılında bir kamu üniversitesinde eğitim gören 725 lisans öğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çoklu regresyon analizi ile yapılan veri analizinde, makyavelizm ve psikopatinin öğrencilerin ilişkisel saldırganlık düzeylerine düşük seviyede etki ettiği görülmüştür. Bu iki özellik, dışlama eğilimini de düşük düzeyde öngörmüştür. Manipülasyon eğilimi özellikle makyavelizmle, dedikodu eğilimi ise psikopatiyle ilişkilendirilmiştir. Narsisizm ise ilişkisel saldırganlık ve onun alt boyutları üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmamıştır.

Özsoy ve Ardıç'ın (2017) yılında yaptıkları araştırma, İstanbul'da iki özel sigorta şirketinde çalışan personel üzerinde gerçekleştirilmiş ve subklinik narsisizm, makyavelizm ve subklinik psikopatinin iş tatmini üzerindeki etkilerini incelemiştir. Toplam 204 geçerli anket formunun kullanıldığı bu çalışmada, narsisizm, makyavelizm ve psikopati arasında iş tatmini ile negatif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Ancak, narsisizmin iş tatmini üzerindeki etkisi makyavelizm ve psikopatiye göre daha zayıf olarak bulunmuştur. Çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre, iş tatmini üzerinde negatif bir etki gösteren tek değişkenin psikopati olduğu belirlenmiştir.

Yazar'ın (2021) yılındaki tez çalışması, benlik saygısının Karanlık Üçlü kişilik özellikleri ile kaybetme ve yetersizlik temelli romantik kıskançlık arasındaki ilişkide düzenleyici rolünü ve sosyo-demografik değişkenlerin (yaş, ilişki süresi, cinsiyet) bu ilişkiler üzerindeki etkilerini incelemiştir. Çalışma sonuçları, Karanlık Üçlü özelliklerin kaybetme ve yetersizlik temelli romantik kıskançlık ile pozitif bir ilişki gösterdiğini ortaya koymuştur. Makyavelizm ile romantik kıskançlık arasında zayıf bir

ilişki bulunurken, psikopati ve narsisizm arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Cinsiyet analizlerinde, kadınlarda Makyavelizm'in kaybetme ile, erkeklerde ise yetersizlik ve kaybetme ile romantik kıskançlık arasında pozitif bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Benlik saygısının bu ilişkilerde düzenleyici bir etkisi olmadığı gözlemlenmiştir. Ayrıca, erkeklerin yetersizlik kaynaklı kıskançlık yaşama oranı kadınlardan daha yüksek, Makyavelizm ve psikopatinin yaş ilerledikçe azaldığı ve benlik saygısının yaşla birlikte arttığı bulunmuştur. Bu çalışma, yaş, ilişki süresi ve cinsiyet gibi değişkenlerin bu ilişkilerde belirleyici olduğunu ve benlik saygısının düzenleyici bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

Elmas'ın (2018) yılında Sakarya Üniversitesi'nde gerçekleştirdiği tez çalışması, karanlık kişilik özellikleri ile örgütsel dışlanma arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bu çalışma, hem akademik hem de idari personeli kapsayan 300 katılımcıyla yürütülmüş ve bireylerin iş yaşamlarındaki kişilik özelliklerini, bu özelliklerin çalıştıkları örgütler tarafından dışlanma durumlarıyla olan ilişkisini değerlendirmeyi amaçlamıştır. Araştırma bulgularına göre, örgütsel dışlanma ve karanlık üçlü kişilik özellikleri arasında cinsiyet, medeni durum ve personel türü açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ancak, çalışanların örgütsel dışlanma düzeyleri, eğitim seviyesi, yaş ve gelir düzeyi gibi demografik faktörlere göre anlamlı farklılıklar göstermiştir. Genel olarak, demografik özellikler ile karanlık üçlü kişilik yapısı arasında belirgin bir ilişki olduğu ve karanlık üçlü kişilik özelliklerinin örgütsel dışlanma üzerinde güçlü bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Veriler, bu kişilik boyutları ile örgütsel dışlanma arasında pozitif bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır.

Cömert'in (2018) yılında gerçekleştirdiği araştırma, Çağ Üniversitesi'nde çeşitli fakültelerde öğrenim gören 250 kadın ve 138 erkek olmak üzere toplam 388 lisans öğrencisinin katılımıyla yapılmıştır. Çalışma, üniversite öğrencilerinin makyavelizm, narsisizm ve psikopati düzeylerinin cinsiyete göre nasıl öngörüldüğünü, HEXACO kişilik özellikleri modeli (dürüstlük-alçakgönüllülük, duyarlılık, dışadönüklük, uyumluluk, sorumluluk ve deneyime açıklık) üzerinden incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre, dürüstlük, deneyime açıklık, duyarlılık ve uyumluluk değişkenleri, üniversite öğrencilerinin makyavelizm ve psikopati eğilimlerini anlamlı düzeyde öngörmüştür. Aynı şekilde, sorumluluk, deneyime açıklık, dürüstlük ve dışadönüklük değişkenleri narsisizm eğilimlerini öngörmüştür. Sonuçlar, bu kişilik özelliklerinin yordayıcı rollerinin kadın ve erkek örneklem gruplarında farklılık

gösterdiğini belirlemiştir. Bu bulgular, kişilik özelliklerinin ve cinsiyetin, karanlık üçlü kişilik özellikleri ile olan ilişkisinde önemli rol oynadığını göstermektedir.

Tozar'ın (2019) yılında gerçekleştirdiği tez çalışması, Ankara, Eskişehir, İstanbul ve Konya'da yaşayan 516 üniversite öğrencisinin katılımıyla yapılmıştır. Araştırma, üniversite öğrencilerinin yaşam memnuniyetini karanlık üçlü kişilik özellikleri (narsisizm, makyavelizm, psikopati) açısından analiz etmeyi amaçlamış ve uygun örnekleme yöntemi kullanmıştır. Bulgulara göre, narsisizm puanı yüksek olan öğrencilerin yaşam doyumu, narsisizm puanı düşük olan öğrencilere kıyasla anlamlı derecede düşük bulunmuştur. Ancak, makyavelizm ve psikopati puanları yüksek olan bireyler ile düşük olanlar arasında yaşam doyumu açısından anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Araştırma sonuçları, narsisizm ile yaşam doyumu arasındaki ilişkinin kültürel farklılıklarla açıklanabileceğini, makyavelizm ve psikopati ile yaşam doyumu arasında bir ilişki bulunmamasının ise karanlık üçlü kişilik özellikleri literatürüne uygun olduğunu göstermektedir.

Gülerdi (2020) yaptığı araştırmada, karanlık kişilik özellikleri ile algılanan üretim karşıtı iş davranışları arasındaki ilişkiyi ve bu ilişkide organizasyonel kültürün moderatör rolünü incelemiştir. Çalışma, farklı sektörlerdeki beyaz yakalı çalışanlardan oluşan 308 kişilik bir örneklemden çevrimiçi anket yoluyla veri toplamıştır. Regresyon analizi sonuçlarına göre, narsisizm ve psikopati, Karanlık Üçlü kişilik özellikleri arasında algılanan üretim karşıtı iş davranışlarını önemli ölçüde öngörmektedir. Ancak, düzenleyici değişken analizleri, organizasyonel kültürün bu ilişkiler üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığını göstermiştir.

Özkul (2020) araştırmasında, yetişkin bağlanma stilleri (kaygılı ve kaçınma) ile Karanlık Üçlü kişilik özelliklerinin sadakatsizlik algısı üzerindeki etkilerini incelemiştir. Araştırmaya, çeşitli demografik özelliklere, ilişki durumlarına ve ilişki sürelerine sahip 377 kişi katılmıştır. Hiyerarşik regresyon analizinin sonuçları, cinsiyet ve yaşın bireylerin farklı sadakatsizlik türlerinde partner davranışlarını nasıl değerlendirdiğini öngördüğünü göstermektedir. Fiziksel sadakatsizlik açısından, katılımcılar arasında kaygılı bağlanma stiline sahip olanlar, kaçınmacı bağlanma stilini benimseyenlere göre daha çok davranışı sadakatsizlik olarak algılamaktadır. Ayrıca, Karanlık Üçlü kişilik özellikleri arasında psikopatinin, hem kendi duygusal sadakatsizlik davranışlarını hem de partnerinin tüm sadakatsizlik türlerindeki davranışlarını sadakatsizlik olarak öngördüğü saptanmıştır,

Mengüloğlu'nun (2020) çalışması, üniversite öğrencilerinin karanlık kişilik özellikleri ile girişimcilik niyetleri arasındaki bağlantıyı incelemiştir. Araştırma, 1044 öğrenci ile gerçekleştirilmiş ve bu kişilik özellikleri ile girişimcilik niyetleri arasında belirgin bir pozitif ilişki saptanmıştır.

Demircioğlu (2020) tarafından yürütülen çalışmada, bağlanma kaygısı ve bağlanmadan kaçınma ile sosyal medya bağımlılığı ve siber zorbalık arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre, bağlanma kaygısı ile sosyal medya bağımlılığı arasında belirgin bir ilişki bulunmuş ve bağlanmadan kaçınmanın siber zorbalıkla ilişkili olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca, psikopati ve Makyavelizm gibi karanlık kişilik özelliklerinin, bağlanma kaygısı ile siber zorbalık arasındaki ilişkide aracı değişkenler olduğu ortaya çıkmıştır.

Kavak (2020) araştırmasında, çalışanların karanlık üçlü kişilik özelliklerinin, örgütsel siyaset algıları ve kariyer planları üzerindeki etkisini incelemiştir. Bu etkiyi anlamak için örgütsel aidiyetin nasıl aracılık ettiği de araştırılmıştır. Araştırma, farklı alanlarda ve ünvanlarda görev yapan toplam 402 akademisyen üzerinde Kafkas Üniversitesi'nde gerçekleştirilmiştir. Araştırmadan elde edilen verilere göre, akademisyenlerin karanlık üçlü kişilik özelliklerinin, örgütsel siyaset algıları ve kariyer planlamaları üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Ayrıca, örgütsel aidiyetin bu üç değişken arasında anlamlı bir aracı rol oynadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Karnapoğlu (2021) çalışmasında, sosyal ilişkilerde sorun yaratabilecek olan karanlık üçlü kavramının, kişiler arası ilişki tarzları ile empati eğilimleri arasındaki ilişkiyi açıklamayı hedeflemiştir. Araştırmaya, İstanbul'daki Haliç Üniversitesi ve Üsküdar Üniversitesi'nde öğrenim gören 356 kadın öğrenci dahil edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, kadın öğrencilerde karanlık üçlü kişilik özelliklerinin empatik eğilim ve kişiler arası besleyici ilişki tarzları ile negatif yönde zayıf bir ilişki, kişiler arası ketleyici ilişki tarzı ile ise pozitif yönde güçlü bir ilişki olduğu görülmüştür. Ayrıca, kız öğrencilerde empatik eğilim ile kişiler arası besleyici ilişki tarzı arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki, kişiler arası ketleyici ilişki tarzı ile ise negatif yönlü zayıf bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Konal'ın (2022) yılında yaptığı araştırma, Niğde ilinden 331 lise öğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiş ve Makyavelizm, psikopati ve narsisizm gibi Karanlık Üçlü kişilik özelliklerinin Beş Faktör kişilik modeli, benlik saygısı ve değerlerle olan

ilişkilerini incelemiştir. Araştırmada kullanılan uygun örnekleme yöntemi sayesinde elde edilen analizler, dışadönüklük ve deneyime açıklık boyutlarının Karanlık Üçlü ile pozitif ilişkili olduğunu göstermiştir. Buna karşın, duygusal denge ve uyumluluk boyutları ile Karanlık Üçlü arasında negatif bir ilişki tespit edilmiştir. Araştırma ayrıca, benlik saygısının Karanlık Üçlü kişilik özelliklerini yordamadığını; ancak güç, başarı ve hazcılık gibi değerlerin bu kişilik özelliklerini pozitif yönde etkilediğini, iyilikseverlik, uyma ve geleneksellik gibi değerlerin ise negatif yönde etkilediğini belirlemiştir. Bu bulgular, Karanlık Üçlü kişilik özelliklerinin kişilik yapısı ve değerlerle olan karmaşık ilişkilerini daha iyi anlamamıza yardımcı olmaktadır.

Aktürk'ün (2022) yılındaki çalışması, Kaynakların Korunması Teorisi'ni temel alarak, Türkiye'nin 66 ilinde görev yapan 300 emniyet teşkilatı personeli ve 300 özel güvenlik ve koruma çalışanının katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma, karanlık kişilik özelliklerinin yaşam tatmini üzerine olan etkisini ve bu ilişkide istismarcı yönetimin aracı rolünü incelemiştir. Bulgular, karanlık kişilik özellikleri ile yaşam tatmini arasında negatif bir ilişki olduğunu göstermiştir; yani bu kişilik özelliklerine sahip bireylerin yaşam tatmin düzeyleri daha düşük bulunmuştur. Benzer şekilde, istismarcı yönetim ile yaşam tatmini arasında da negatif bir bağlantı tespit edilmiştir. Araştırma ayrıca, karanlık özellikler ile istismarcı yönetim arasında pozitif bir ilişki bulunduğunu ortaya koymuş, yani bu kişilik özelliklerine sahip bireylerin istismarcı yönetim eğilimlerinin daha yüksek olduğunu göstermiştir. Bu sonuçlar, karanlık kişilik özelliklerinin iş yerindeki yönetim stili ve bireysel yaşam tatmini üzerindeki olumsuz etkilerini vurgulamaktadır.

Dengiz'in (2022) yılında gerçekleştirdiği doktora çalışması, üniversite öğrencilerinin dünya hakkındaki inançları ile karanlık kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir ve bu ilişkide sosyal ilginin aracı rolünü ele almıştır. Araştırma, 877 üniversite öğrencisinin katılımıyla yürütülmüş ve elde edilen veriler analiz edilmiştir. Bulgular, güvenli ve cazip dünya inancı ile sosyal ilgi arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermişken, karanlık kişilik özellikleri ile negatif bir ilişki saptanmıştır. Diğer yandan, tehlikeli ve sıkıcı dünya inancı ile sosyal ilgi arasında negatif bir ilişki, karanlık kişilik özellikleri ile ise pozitif bir ilişki tespit edilmiştir. Araştırma ayrıca, sosyal ilginin karanlık kişilik özelliklerini negatif yönde öngördüğünü ve dünyaya dair inançlar ile karanlık kişilik özellikleri arasındaki ilişkilerde önemli bir aracı rol oynadığını ortaya koymuştur. Bu bulgular, sosyal ilginin

karanlık kişilik özellikleri ve dünya hakkındaki inançlar arasındaki ilişkilerde düzenleyici bir etki sağladığını ve bu etkileşimlerin daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunduğunu göstermektedir.

Başgöze (2023) araştırmasında Trabzon'da yaşayan ve 18-25 yaş arası üniversite okuyan erkek öğrencilerde karanlık üçlü kişilik özelliklerinin suça eğilime etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmaya 402 kişi katılmıştır ve sonuçlarına göre, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin şiddet içeren ve içermeyen suçlar üzerindeki etkisi incelenmiştir. Makyavelizm düzeyindeki bir birimlik artışın, yakın ilişkide şiddet düzeyini %9,9, genel şiddet düzeyini %19,1 ve şiddet içermeye suçları %20,7 oranında artırdığı belirlenmiştir. Karanlık üçlü kişilik özelliklerindeki bir birimlik artışın ise, yakın ilişkide şiddet düzeyini %3,8, genel şiddet düzeyini %8,3 ve şiddet içermeye suçları %7,5 oranında artırdığı gözlemlenmiştir. Bulgular, şiddet içeren ve içermeyen suçları en fazla etkileyen değişkenin karanlık üçlü kişilik özelliklerinden psikopati boyutu olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, tüm alt boyutlar arasında en fazla etkilenen alt boyutun genel şiddet alt boyutu olduğu belirlenmiştir.

Tokmak (2023) bu tez çalışmasında karanlık üçlünün (narsisizm, makyavelizm, psikopati) iş performansı üzerindeki etkisini araştırmıştır. Araştırma farklı sektörlerde çalışan 404 kişi ile gerçekleştirilmiştir. Sonuçlar, narsisizmin iş performansı üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisinin olduğunu ortaya koymuştur. Öte yandan, karanlık üçlü kişilik özelliklerinden makyavelizm ve psikopatinin iş performansı üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmadığı belirlenmiştir.

Satıcı ve arkadaşlarının (2019) yılında yürüttüğü araştırma, üniversite öğrencileri arasında karanlık kişilik özellikleri ile dürtüsellik ve heyecan arama davranışları arasındaki ilişkileri ele almıştır. Araştırmaya 198'i kadın ve 134'ü erkek olmak üzere 332 öğrenci katılmıştır. Çalışmanın sonuçları, psikopati ve narsisizmin motor dürtüsellliği anlamlı derecede pozitif yönde etkilediğini, ancak Makyavelizm'in bu davranış üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığını ortaya koymuştur. Benzer şekilde, psikopati ve narsisizm, dikkat dürtüsellliğini de pozitif yönde anlamlı olarak öngörmüş, fakat Makyavelizm yine anlamlı bir etki göstermemiştir. Heyecan arama davranışları ise sadece psikopati tarafından negatif yönde anlamlı şekilde etkilenmiştir. Bu bulgular, karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip bireylerin, dürtüsel ve potansiyel olarak kendilerine zarar verebilecek davranışlar sergileme eğiliminde olduklarını

göstermektedir. Bu tür kişilik özelliklerinin dürtü kontrolü üzerindeki etkisinin daha derinlemesine anlaşılmasına katkı sağlar.

Karaarslan ve Gizir (2021), üniversite öğrencilerinin karanlık kişilik özelliklerinin, onların ilişkisel saldırganlık seviyelerine nasıl etki ettiğini araştırmıştır. Bir devlet üniversitesinde öğrenim gören 725 lisans öğrencisi ile gerçekleştirilen bu çalışmada, Makyavelizm ve psikopatinin öğrencilerin ilişkisel saldırganlık ve dışlama davranışlarını anlamlı düzeyde öngördüğü bulunmuştur. Manipülasyon eğilimlerinin yalnızca Makyavelizm tarafından öngörüldüğü, dedikodu eğilimlerinin ise sadece psikopati tarafından etkilendiği tespit edilmiştir. Narsisizmin ise ne genel ilişkisel saldırganlık ne de alt boyutlar üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Bu sonuçlar, belirli karanlık kişilik özelliklerinin öğrencilerin sosyal ilişkilerinde önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır.

Filiz, Budak ve Erdal'ın (2023) yılında yaptığı araştırma, sağlık eğitimi alan 421 üniversite öğrencisinin karanlık kişilik özellikleri ve bu özelliklerin mutluluk düzeyleri üzerindeki etkilerini ele almıştır. Ayrıca, araştırma demografik değişkenlere göre farklılıkları da incelemiştir. Çalışma sonuçlarına göre, narsisizm en yüksek değerlere sahipken, psikopati en düşük değerleri almıştır. Karanlık kişilik özelliklerinin genel olarak mutluluk düzeylerini anlamlı şekilde etkilediği görülmüştür. Gelir düzeyi arttıkça mutluluk seviyesinin de arttığı, erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre daha yüksek düzeyde psikopatik davranışlar sergilediği tespit edilmiştir. Makyavelizm ve psikopati özelliklerinin mutluluğu olumsuz yönde etkilediği, narsisizmin ise mutluluğu olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Bu sonuçlar, karanlık kişilik özelliklerinin bireylerin duygusal ve psikolojik durumları üzerinde önemli etkileri olduğunu göstermektedir.

2.2.2. Tükenmişlik İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Bu çalışmada Akkoyun ve arkadaşları (2022), Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin tükenmişlik seviyeleri ve bu durumu etkileyen faktörleri incelemiştir. Çalışmanın analizleri, öğrencilerin cinsiyeti, yaşları, sınıfları, memleketlerine olan seyahat sıklıkları, fakülteyi tercih etme nedenleri, kiminle yaşadıkları ve günlük uyku süreleri gibi çeşitli değişkenlerle tükenmişlik seviyeleri arasında önemli farklar olduğunu ortaya koymuştur. Araştırma

ayrıca, tükenmişliğin çeşitli alt boyutları ile depresyon, anksiyete ve umutsuzluk seviyeleri arasındaki belirgin ilişkileri tespit etmiş; özellikle depresyon belirtilerinin tükenmişlik ile daha güçlü bir bağlantısı olduğunu belirlemiştir. Bununla birlikte, çalışma preklinik ve klinik öğrenci grupları arasında tükenmişlik açısından belirgin bir farklılık saptamamıştır.

Macit'in 2021 yılında gerçekleştirdiği çalışma, üniversite öğrencilerinin tükenmişlik seviyeleri ve yaşam memnuniyetleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmada 475 üniversite öğrencisi yer almıştır. Yapılan analizler, öğrencilerin yüksek tükenmişlik algılarına rağmen yaşam tatminlerinin düşük olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmanın sonuçlarına göre, öğrencilerin tükenme ve duyarsızlaşma hislerinin yaşam tatminiyle ters orantılı olduğu, fakat yetkinlik algılarının yaşam tatminiyle doğru orantılı bir ilişki sergilediği belirlenmiştir. Ek olarak, son sınıf öğrencilerinin yüksek tükenmişlik algıları ve ebeveynlerinin yüksek eğitim seviyeleri yaşam tatminlerini pozitif etkilemiş olduğu gözlemlenmiştir.

Sıvackçı'nın (2019) yılındaki araştırması, İstanbul'daki özel sektör çalışanları üzerinde gerçekleştirilmiş ve tükenmişlik sendromu ile iş doyumu arasındaki ilişkileri, bu faktörlerin yaşam doyumu ile olan etkileşimlerini incelemiştir. Araştırmaya 18 yaş ve üzerindeki 259 birey katılmıştır. Bulunan sonuçlara göre, bireylerin gelir seviyeleri ile tükenmişlik arasında, yaşları ile iş tatmini arasında ve eğitim düzeyleri, gelir seviyeleri, kurumdaki rolleri ile iş tatmini ve yaşam tatmini arasında belirgin farklar saptanmıştır. Araştırma, tükenmişlik sendromu ile yaşam tatmini arasında orta derecede negatif bir ilişki olduğunu; iş tatmini ile yaşam tatmini arasında ise orta derecede pozitif bir ilişki olduğunu göstermiştir. Bu sonuçlar, iş ortamının bireylerin genel yaşam doyumları üzerinde önemli bir etkisi olduğunu ve iş tatmininin yaşam kalitesini artırabileceğini, tükenmişliğin ise azaltılabileceğini ortaya koymaktadır.

Serindağ (2022) araştırmasında, sağlık sektöründe otantik liderliğin psikolojik sermaye, işe bağlılık ve tükenmişlik üzerindeki etkilerini belirlemeyi amaçlamıştır. Bu çalışma, İstanbul Anadolu Yakası'ndaki kamu ve özel hastane çalışanlarına çevrimiçi anket gönderilerek gerçekleştirilmiş ve 371 kişiden yanıt alınmıştır. Analiz sonuçlarına göre, otantik liderliğin sağlık sektöründe çalışanların işe bağlılık ve tükenmişlik düzeylerini doğrudan etkilediği görülmüştür. Ayrıca, psikolojik sermayenin otantik liderlikten olumlu yönde etkilendiği ve bu durumun işe bağlılığı geliştirdiği ve tükenmişliği azalttığı ortaya çıkmıştır.

Bayar'ın (2021) araştırması, COVID-19 salgını boyunca EBA platformu üzerinden canlı dersler veren 413 İngilizce öğretmeninin mesleki tükenmişlik durumlarını ve düşüncelerini inceledi. Çalışma, öğretmenlerin cinsiyet, yaş, eğitim seviyesi, öğretim tecrübesi ve okul türü gibi değişkenler ile uzaktan eğitimde yaşadıkları tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkileri araştırmayı amaçlamıştır. Bulunan sonuçlara göre, EBA üzerinden canlı ders veren İngilizce öğretmenleri, duygusal tükenmişlik açısından önemli derecede tükenmişlik rapor etmişlerdir. Araştırma, cinsiyetin İngilizce öğretmenlerinin tükenmişlik deneyimlerine etkisini de göstermiş, özellikle kadın İngilizce öğretmenlerin, erkek meslektaşlarına kıyasla daha yüksek seviyelerde tükenmişlik yaşadıklarını ortaya koymuştur.

Yangöz (2021) Bu çalışmasında pandemi sürecinde yabancı dil öğretim görevlilerinin teknostres ve tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırmaya 188 kişi iştirak etmiş ve 10 İngilizce eğitmeni ile yarı yapılandırılmış mülakatlar yapılmıştır. Sonuçlar, öğretim görevlilerinin ortalama düzeyde teknostres ve düşük düzeyde tükenmişlik yaşadığını göstermektedir. Ayrıca, 21-25 yaş aralığındaki ve 41 yaş ve üzerindeki katılımcıların teknostres seviyelerinin en yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Tükenmişlik düzeyleri incelendiğinde ise, 21-25 yaş aralığındaki katılımcıların en yüksek tükenmişlik düzeyine sahip olduğu tespit edilmiştir. Sosyo-demografik verilere göre, kadın öğretim görevlilerinin teknostres düzeylerinin erkeklerden önemli ölçüde daha yüksek olduğunu gösteren bulgular elde edilmiştir. Korelasyon analizi sonuçlarına göre, bazı tükenmişlik türleri ile teknostres düzeyleri arasında bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Yaslan'ın (2021) yılında yaptığı çalışma, Türkiye'deki çeşitli sektörlerde çalışan beyaz yakalı 342 katılımcı üzerinde gerçekleştirilmiş nicel bir araştırmadır. Çalışma, kurumsal sosyal sorumluluğun örgütsel bağlılık üzerindeki etkisini, tükenmişlik değerleri aracılığıyla incelemiştir. Araştırmadan elde edilen hipotez testleri sonuçlarına göre, kurumsal sosyal sorumluluğun çalışanlara yönelik alt boyutu ile duygusal ve normatif bağlılık arasında zayıf pozitif bir ilişki tespit edilmiştir. Bununla birlikte, kurumsal sosyal sorumluluğun müşterilere yönelik alt boyutu ile duygusal bağlılık arasında zayıf negatif bir ilişki, devamlılık bağlılığı ile ise zayıf pozitif bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, tükenmişlik ile kurumsal sosyal sorumluluk arasında zayıf negatif bir ilişki gözlemlenmiş, duygusal tükenme ile duygusal bağlılık arasındaki zayıf negatif ilişki ve kişisel başarının düşmesi ile

devamlılık bağıllığı arasındaki zayıf negatif ilişki dikkat çekmiştir. Normatif bağıllık ile duygusal tükenme ve kişisel başarı hissindeki azalma arasında zayıf negatif bir ilişki bulunurken, duyarsızlaşma ile zayıf pozitif bir ilişki saptanmıştır. Çalışma sonuçları, tükenmişlik düzeyinin, kurumsal sosyal sorumluluk algısı ve örgütsel bağıllık arasındaki ilişkide kısmi aracı bir rol oynadığını ortaya koymuştur. Bu bulgular, kurumsal sosyal sorumluluk uygulamalarının, örgütsel bağıllık ve tükenmişlik üzerindeki etkilerini ve bu etkilerin nasıl yönetilebileceğini daha iyi anlamamıza yardımcı olur.

Dana Ali (2020) araştırmasında iş tatminini etkileyen faktörleri belirlemiş ve tükenmişlik ile iş tatmini arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmada, 400 satış personelinin oluşmuş bir örneklem kullanılmış ve rol karmaşası ile belirsizliğin tükenmişliğin üç boyutu üzerindeki etkisi incelenmiştir. Bulgular, rol karmaşasının duygusal tükenme ve duyarsızlaşmayla pozitif bir ilişkisi olduğunu, rol belirsizliğinin ise kişisel başarıyla pozitif bir ilişkisi olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak, tükenmişliğin üç boyutunun, satış personelinin iş tatminini olumsuz yönde etkilediği sonucuna varılmıştır.

Gençelli (2020) çalışmasında, mobbing davranışlarının asistan hekimlerin tükenmişliği üzerindeki etkisini araştırmıştır. Çalışmada, Türkiye'deki devlet üniversite hastaneleri, özel üniversite hastaneleri ve eğitim araştırma hastanelerinde çalışan asistan hekimlerden elde edilen veriler kullanılmıştır. Araştırmaya göre, asistan hekimlerin mobbinge maruz kalma düzeyleri orta seviyededir ancak tükenmişlik hissiyatları oldukça yüksektir. Mobbinge maruz kalmaları ile tükenmişlik seviyeleri arasında anlamlı ve olumlu bir ilişki bulunmaktadır. Tükenmişlik düzeyleri genellikle duygusal tatminsizlik ve davranışsal yabancılaşma boyutlarında incelenmiştir. Bu tükenmişlik düzeylerini etkileyen mobbing davranışları, genellikle "şefin yıldırma davranışları" boyutundan kaynaklanmaktadır. Bu bağlamda, mobbing davranışları ile bu tükenmişlik boyutları arasında anlamlı ve olumlu bir ilişki mevcuttur. Sonuç olarak, "şefin yıldırma davranışları" asistan hekimlerin genel tükenmişlik seviyelerini artırıcı bir etkiye sahiptir ve her bir tükenmişlik boyutunda anlamlı bir sebep olarak kabul edilir. Ayrıca, mobbinge maruz kalan kişilerin tükenmişlik seviyeleri artar ve bu süreçteki iyilik hali durumları, mobbing ile tükenmişlik arasındaki etkileşim tarafından anlamlı bir şekilde etkilenmektedir.

Acar (2022) çalışmasında, çocukluk çağı travmalarının işle ilgili duygusal tükenmişliği ne şekilde etkilediğini belirlemek istemiştir. Ayrıca, çalışma çerçevesinde çocukluk çağı travmaları ile işle ilgili duygusal tükenmişlik arasındaki ilişki, yaş, cinsiyet, medeni durum, ebeveynlik durumu, kronik hastalık, sigara ve alkol kullanımı gibi demografik değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırmada, 310 kurumsal şirket çalışanı üzerinde çalışılmıştır. Bulgular, çocukluk çağı travmalarının aşırı koruma-kontrolü alt boyutunun, işle ilgili duygusal tükenmişlik üzerinde önemli bir yordayıcı rol oynadığını göstermektedir. Ayrıca, araştırmada incelenen değişkenler ile medeni durum, cinsiyet ve kronik hastalık arasında anlamlı ilişkiler saptanmıştır.

Pıra (2023) bu araştırmasında Kosova'da çalışan sağlık çalışanlarının tükenmişlik düzeyleri ve işlerini bırakma niyetleri üzerinde algılanan bilgi teknolojileri talepleri ve kaynaklarının etkisini incelemiştir. Araştırmaya 311 sağlık çalışanı katılarak anket doldurmuştur. Elde edilen sonuçlar, BİT taleplerinin tükenmişlik üzerinde etkili olduğunu göstermektedir, özellikle zayıf iletişimin tükenmişlik, sinizm ve yetersizlik boyutları üzerinde ve işten ayrılma niyetinde en etkili faktör olduğunu ortaya koymaktadır. İş yükü, tükenmişlik ve yetersizlik üzerinde BİT taleplerinin ikinci en etkili alt faktörü olarak bulunmuştur. Ayrıca, kişisel yardım ile kaynaklar ve güncellemeler biçimindeki BİT kaynaklarının tükenmişliğin sinizm ve yeterlilik gibi alt boyutları üzerinde etkisi olduğu gözlemlenmiştir. BİT kişisel yardımının işten ayrılma niyeti üzerinde azalmaya yol açtığı da belirlenmiştir. Tüm değişkenler göz önünde bulundurulduğunda, işten ayrılma niyetine katkıda bulunan zayıf iletişimin yanı sıra, tükenmenin ve sinizmin sağlık çalışanları arasında işten ayrılma niyetini etkilediği sonucuna varılmıştır.

Açıkel (2022) bu tez araştırmasında, mevduat bankalarında çalışanların performansı üzerinde tükenmişlik duygusunun etkisini araştırmıştır. Çalışmada, tükenmişlik ve iş performansının cinsiyet, yaş, medeni durum, çocuk sahibi olma durumu, meslekteki çalışma süresi, çalışılan pozisyon, gelir düzeyi, içe-dönük veya dışa-dönük kişilik özellikleri gibi kriterlere göre nasıl değiştiği incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar, mevduat bankalarında çalışanların performansı üzerinde tükenmişlik duygusunun negatif bir etkisinin olduğunu göstermektedir. Ayrıca, deneyimin ise performans üzerinde pozitif bir etkisinin bulunduğu belirlenmiştir. Gelir düzeyinin ise performans üzerinde belirleyici bir etkisi olmadığı sonucuna varılmıştır.

Özmen (2023) çalışmasında, akademisyenlerin kişilik özellikleri, örgütsel dışlanma, pozitif iş davranışı, geri çekilme davranışları ve tükenmişlik arasındaki ilişkilerini incelemiştir. Araştırmanın amacı, cinsiyet, eğitim düzeyi, medeni durum ve akademik unvanın örgütsel dışlanma, pozitif iş davranışı, geri çekilme davranışları ve tükenmişlik üzerindeki etkilerini belirlemektir. Araştırmaya Türkiye'deki devlet üniversitelerinin iktisadi ve idari bilimler fakültelerinde görev yapan 57 üniversiteden 446 akademisyen katılmıştır. 188'i kadın, 258'i erkek olan katılımcıların yaş ortalaması 39.59'dur. Evli olan katılımcılar bekara göre daha fazla örgütsel dışlama algıladıkları, daha fazla pozitif iş davranışı ve fiziksel geri çekilme davranışı sergiledikleri görülmüştür. Doktora derecesine sahip olanlar, yüksek lisans derecesine sahip olanlara göre daha fazla pozitif iş davranışı sergilemektedir. Araştırma görevlileri, doçent ve profesörlere göre daha fazla tükenmişlik algılamaktadır. Doçentler, araştırma görevlilerine göre daha pozitif çalışma davranışları sergilemektedir. Hiyerarşik regresyon analizi sonuçları, dışadönüklük, sorumluluk ve deneyime açıklık kişilik özelliklerinin pozitif iş davranışını pozitif ve anlamlı olarak yordadığını göstermektedir. Sorumluluk kişilik özelliği negatif yönde, nevrotiklik ve örgütsel dışlanma pozitif yönde psikolojik geri çekilme davranışını yordamaktadır. Sorumluluk ve deneyime açıklık negatif yönde, nevrotiklik ve örgütsel dışlanma ise pozitif yönde fiziksel geri çekilme davranışını yordamaktadır. Son olarak, dışadönüklük, uyumluluk ve sorumluluk pozitif yönde, nevrotiklik ve örgütsel dışlanma ise pozitif yönde tükenmişliği yordamaktadır.

Karanfil'in 2019 yılında gerçekleştirdiği araştırma, Türkiye'de devlet ve özel okullarda görev yapan K-12 İngilizce öğretmenlerinin tükenmişlik seviyelerini ve bu durumun nedenlerini ele almıştır. Araştırma, toplam 224 İngilizce öğretmeni (112'si devlet okulunda ve 112'si özel okulda çalışmakta) üzerinde yürütülmüştür. Araştırmanın bulgularına göre, bekar öğretmenler evli ya da boşanmış meslektaşlarına kıyasla daha yüksek duygusal yoksunluk yaşamışlardır. Özellikle devlet okullarında çalışan öğretmenler, özel okullarda çalışanlara göre daha fazla duygusal yoksunluk hissetmişlerdir. Devlet okulu öğretmenleri, öğrenci davranışları, zorunlu hizmet bölgelerindeki çalışma koşulları ve motivasyonu düşük öğrencilerle ilgili zorluklar gibi konuları tükenmişliklerinin başlıca nedenleri olarak belirtmişlerdir. Buna karşılık, özel okul öğretmenleri işlerinde daha fazla kişisel başarı hissetmişlerdir; ancak ebeveyn katılımı, uzun çalışma saatleri, yüksek beklentiler ve özel okulların rekabetçi

atmosferi gibi zorluklara da dikkat çekmişlerdir. Bu sonuçlar, okul türüne göre öğretmenlerin yaşadığı tükenmişlik düzeylerinde ve nedenlerinde önemli farklılıklar olduğunu göstermektedir, bu da politika yapıcılar ve okul yöneticileri için önemli içgörüler sunmaktadır.

Yeniaras (2023) bu tez çalışmasında, Covid-19 pandemisi sürecinde ebeveynlerin tükenmişlik, dayanıklılık, bilişsel esneklik ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi anlamayı amaçlamıştır. 134 ebeveynin katıldığı bu çalışmada, katılımcıların cinsiyeti ile bilişsel esneklik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Ancak, sosyoekonomik durum, çocuk sayısı ve COVID-19 tanısı arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Doğan (2023) araştırmasında, bankacılık sektöründe çalışanların boş zaman aktivitelerinin tükenmişlik düzeylerine etkisini ve demografik özelliklerine göre tükenmişlik ve boş zaman aktiviteleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın evrenini Karaman ilindeki 12 özel bankada çalışan 300 kişi oluştururken, örneklemi yine aynı bankalarda müdür, yönetici, yönetici yardımcısı, yetkili, yetkili yardımcısı, uzman, uzman yardımcısı ve şef pozisyonlarında görev yapan 130 kişi oluşturmaktadır. Anket modeliyle desteklenen araştırma, Karaman ilindeki özel bankalarda çalışan (kamu bankaları hariç) personeller üzerinde yapılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, bankada çalışan bireylerin boş zaman aktivitelerine katılımları ile tükenmişlik seviyeleri arasında bir ilişki saptanmıştır. Ancak, katılımcıların cinsiyet, medeni durum, daha önce idari ve yöneticilik görevlerinde bulunma durumu, yaş ve eğitim durumları gibi faktörlerin tükenmişlik düzeyleri üzerinde herhangi bir etkisi bulunmamaktadır. Bununla birlikte, bankacılık sektöründe çalışanların tükenmişlik düzeyleri, gelir durumu, şu anda çalıştıkları bankada çalışma süresi ve çalışma pozisyonlarına göre farklılık göstermektedir. Boş zaman aktivitelerine katılımın ise, cinsiyet, medeni durum, daha önce idari ve yöneticilik görevlerinde bulunma durumu ve eğitim durumu üzerinde herhangi bir etkisi bulunmamaktadır. Ancak, katılımcıların yaş, gelir durumu, şu anda çalıştıkları bankada çalışma süresi ve çalışma pozisyonları boş zaman aktivitelerine katılımı üzerinde etkili olmaktadır. Sonuç olarak, bankacılık sektöründe çalışan bireylerin boş zaman aktivitelerine katılımlarının tükenmişlik düzeylerini etkilediği belirlenmiştir.

Çelik (2023) bu tez çalışmasında, demografik değişkenlerin mesleki tükenmişlik düzeyi üzerindeki etkisini araştırmıştır. Araştırma sonuçları, cinsiyet, gelir

düzeyi, medeni durum, yaş, toplam kıdem süresi ve son çalışılan işletmedeki kıdem süresi gibi demografik faktörlerin genel mesleki tükenmişlik düzeyi ile üç alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler olduğunu göstermektedir. Ancak, eğitim düzeyi ile duyarsızlaşma ve kişisel başarıda azalma alt boyutları arasında bir ilişki bulunamamıştır.

Tatar (2023) tez çalışmasında, araştırma görevlilerinin yaşadığı stres ve tükenmişlik üzerine odaklanarak, mizahın bu süreçteki rolünü ve mizah tarzlarının etkisini araştırmıştır. Araştırma, araştırma görevlileri arasında algılanan stres ile tükenmişlik arasında pozitif bir ilişki olduğunu doğrulamıştır. Ayrıca, araştırma görevlilerinin mizah anlayışı ile tükenmişlik arasında negatif bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir. Ancak, mizahla başa çıkmanın, algılanan stres ile tükenmişlik arasındaki ilişkide belirleyici bir rol oynamadığı belirlenmiştir. Bunun yerine, algılanan stresin, mizahla başa çıkma ve tükenmişlik arasındaki ilişkide kısmen aracılık ettiği görülmüştür. Yapısal eşitlik modeli analizi, mizahın tükenmişlik seviyelerini tahmin edebileceğini ancak doğrudan etkileyemediğini göstermiştir. Mizahla başa çıkmanın tükenmişlik üzerindeki etkisine, iki tür adaptif mizah stili ve algılanan stresin aracılık ettiği görülmüştür. Katılımcı mizah, tükenmişliği doğrudan olumsuz yönde etkilerken, kendini geliştirici mizah algılanan stres aracılığıyla tükenmişlik düzeylerini azaltmaktadır. Bulgular, zorluklarla başa çıkma sürecinde pozitif mizahı kullanan araştırma görevlilerinin daha az stres ve dolayısıyla daha az tükenmişlik yaşayabileceğini göstermektedir.

Yılmaz (2023) çalışmasında, havayolu endüstrisindeki uçuş görevlileri arasındaki iş-yaşam çatışması, tükenmişlik ve örgütsel bağlılık arasındaki ilişkiyi daha derinlemesine anlamayı amaçlamıştır. Sonuçlar, uçuş görevlileri arasında iş-yaşam çatışması ile tükenmişlik arasında anlamlı bir negatif ilişki olduğunu göstermektedir. Daha düşük iş-yaşam çatışmasına sahip olan bireyler, genellikle tükenmişlik düzeylerinin daha düşük olduğunu belirtmişlerdir, bu da iş-yaşam dengesinin, talepkar çalışma programlarının olumsuz etkilerini azaltmada koruyucu bir rol oynadığını göstermektedir. Ayrıca, iş-yaşam çatışması ile örgütsel bağlılık arasında negatif bir ilişki olduğusaptanmıştır. Bu da iş-yaşam çatışması yaşamayan uçuş görevlilerinin havayollarına karşı daha yüksek bir bağlılık gösterme eğiliminde olduklarını göstermektedir.

2.2.3. Karanlık Üçlü ve Tükenmişlik ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Başar'ın 2019 yılındaki çalışması, iş yerlerinde liderlerin karanlık kişilik özellikleri ile çalışanların tükenmişlikleri arasındaki ilişkiyi ve bu ilişkide çalışanların karanlık liderlik algılarının olası bir aracılık rolünü incelemiştir. Araştırma, özel güvenlik sektöründen 494 çalışan ve 116 yönetici olmak üzere toplamda 610 kişilik bir örneklemden veri toplamıştır. Çalışmanın bulguları, liderlerin bezdirici ve zorba davranışlarının çalışanların duygusal tükenmeleri, kinizm ve mesleki yararlılık algılarıyla bağlantılı olduğunu göstermiştir. Ayrıca, liderlerin samimiyezsiz tutumlarının çalışanların duygusal tükenmeleri ve mesleki yararlılıkları üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir. Özellikle liderlerin makyavelist ve narsistik gibi karanlık kişilik özelliklerinin bu ilişkilerde belirgin bir etkiye sahip olduğu belirlenmiştir.

Bolelli ve Ekizler (2020) yaptıkları araştırmada, öz denetimin karanlık kişilik özelliklerinin tükenmişlik üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırma sonuçları, narsisizm, psikopati ve Makyavelizm gibi karanlık üçlü özelliklerin, yüksek ve düşük öz denetim düzeylerinde duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve azalan kişisel başarı ile istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir korelasyona sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca, psikopatinin her iki öz denetim seviyesinde de duygusal tükenme ve duyarsızlaşmayı olumlu etkilediği saptanmıştır. Narsisizm, azalan kişisel başarı duygusunu arttırırken, yüksek öz denetim durumunda duyarsızlığı azaltmıştır. Bu bulgular, öz denetimin karanlık üçlü özellikleri ile tükenmişlik arasındaki ilişkide düzenleyici bir rol oynadığını göstermektedir.

Özsoy'un 2019 yılındaki araştırması, banka çalışanlarının yöneticilerinden algıladıkları karanlık kişilik özelliklerinin, çalışanların tükenmişlik düzeylerine olan etkisini incelemiştir. Araştırmaya toplamda 243 banka çalışanı katılmıştır. Bulgular, çalışanların yöneticilerinden algıladıkları her bir karanlık kişilik özelliğinin, tükenmişlik seviyeleri ile olumlu bir ilişki içinde olduğunu kanıtlar niteliktedir. Ancak, yapılan çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre, yalnızca yöneticilerden algılanan psikopati eğiliminin çalışanların tükenmişlik düzeylerini pozitif yönde etkilediği belirlenmiştir.

Talak (2022) araştırmasında, karanlık kişilik özellikleri ile çalışanların işyerindeki motivasyon mekanizmaları ve tükenmişlik düzeyi arasındaki ilişkileri incelemiştir. Ayrıca, karanlık kişilik özelliklerinin tükenmişlik üzerindeki etkisinde

motivasyonun aracılık rolünün olup olmadığı da araştırılmıştır. Çalışmaya 250 kişi katılmıştır. Araştırma, karanlık kişilik özelliklerinin iş yerindeki belirli motivasyon kaynaklarını nasıl şekillendirdiğini ve İnsan Kaynakları işe alım uzmanları arasındaki tükenmişlik sendromu ile olan ilişkisini ele almıştır. Bulgular, karanlık kişilik özellikleri ile motivasyon arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ve aynı zamanda motivasyon ile tükenmişlik arasında mühim bir bağlantı olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, motivasyonun, karanlık kişilik özellikleri ile tükenmişlik ilişkisinde aracı bir rol oynadığı tespit edilmiştir.

Özsoy ve Ardiç (2020) bu araştırmasını, Sakarya'da faaliyet gösteren bir özel sektör işletmesinde çalışan 182 kişinin katılımıyla yapmıştır. Çalışmanın amacı, narsisizm, Makyavelizm ve psikopatinin çalışanların tükenmişlik düzeylerine etkisini araştırmak ve genel öz-yeterliliğin bu etkiler üzerindeki düzenleyici rolünün olup olmadığını belirlemektir. Araştırmanın sonuçları, narsisizmin tükenmişlik düzeylerine ve duygusal tükenmeye olan etkisinde genel öz-yeterliliğin belirgin bir düzenleyici etkisi olduğunu ortaya koymuştur. Ancak, Makyavelizm ve psikopatinin tükenmişlik üzerindeki etkilerinde genel öz-yeterliliğin düzenleyici bir rol oynamadığı anlaşılmıştır.

3. YÖNTEM

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özellikleri (Makyavelizm, Narsisizm ve Psikopati) ile öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek için tasarlanmış betimsel ve ilişkisel bir çalışmadır. Nicel araştırma yöntemlerine dayanan bu çalışmada, anket yöntemi kullanılarak veri toplanmıştır ve bu veriler, betimsel ve ilişkisel analizlerle değerlendirilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmanın modeli aşağıda Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1. Araştırmanın Modeli

Araştırmanın Hipotezleri

Araştırma kapsamında belirlenen hipotezler şunlardır:

H₁: Üniversite öğrencilerinin en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özellikleri (Makyavelizm, Narsisizm ve Psikopati) ile öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Alt Hipotezler:

H_{1a}: Makyavelizm ile tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H_{1b}: Narsisizm ile tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H_{1c}: Psikopati ile tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₂: En yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özellikleri ile öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkide demografik faktörler (yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, sınıf düzeyi, fakülte, doğum yeri) anlamlı bir rol oynamaktadır.

Alt Hipotezler:

H_{2a}: Yaş, en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özellikleri ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkide anlamlı bir rol oynamaktadır.

H_{2b}: Cinsiyet, en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özellikleri ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkide anlamlı bir rol oynamaktadır.

H_{2c}: Öğrenim durumu, en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özellikleri ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkide anlamlı bir rol oynamaktadır.

H_{2d}: Sınıf düzeyi, en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özellikleri ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkide anlamlı bir rol oynamaktadır.

H_{2e}: Fakülte, en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özellikleri ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkide anlamlı bir rol oynamaktadır.

H_{2f}: Doğum yeri, en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özellikleri ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkide anlamlı bir rol oynamaktadır.

H₃: Sosyal değişkenler (en yakın arkadaşın yaşı, cinsiyeti, öğrenim durumu, arkadaşlık süresi ve görüşme sıklığı) bu ilişkide anlamlı bir rol oynamaktadır.

Alt Hipotezler:

H_{3a}: En yakın arkadaşın yaşı, karanlık kişilik özellikleri ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkide anlamlı bir rol oynamaktadır.

H_{3b}: En yakın arkadaşın cinsiyeti, karanlık kişilik özellikleri ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkide anlamlı bir rol oynamaktadır.

H_{3c}: En yakın arkadaşın öğrenim durumu, karanlık kişilik özellikleri ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkide anlamlı bir rol oynamaktadır.

H_{3d}: Arkadaşlık süresi, karanlık kişilik özellikleri ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkide anlamlı bir rol oynamaktadır.

H_{3e}: Görüşme sıklığı, karanlık kişilik özellikleri ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkide anlamlı bir rol oynamaktadır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Türkiye’de bulunan üniversitelerdeki tüm öğrencileri kapsayacak şekilde tanımlanmıştır. Araştırmanın örneklemini ise, Balıkesir Üniversitesi’nde öğrenim gören ve çevrimiçi anket yoluyla verilerini paylaşmayı kabul eden 1091 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Örneklem seçiminde maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Ek-7’de verilen Çağış Kampüsü ve Necatibey Eğitim Fakültesi öğrencileri için Tüm Fakülte, Enstitü ve Yüksekokullara link dağıtımı yapılmıştır ve öğrenci sayıları da dikkate alınarak temsiliyetin sağlanmasına çaba sarf edilmiştir.

Örneklemin demografik özellikleri incelendiğinde, katılımcıların yaş dağılımının %46,4’ü 20 yaş ve altı, %46,8’i 21-24 yaş arası ve %6,8’i 25 yaş ve üzeri olduğu görülmektedir. Cinsiyet dağılımında ise katılımcıların %60,8’i kadın, %39,2’si erkektir. Öğrenim durumu açısından, katılımcıların %84,3’ü lisans, %10,7’si ön lisans,

%3,8'i yüksek lisans ve %1,2'si doktora öğrencisidir. Ayrıca, sınıf düzeyleri 1. sınıftan 4. sınıfa kadar geniş bir yelpazede dağılım göstermektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları ve Teknikleri

Bu çalışmada, üniversite öğrencileri ve en yakın arkadaşlarının Karanlık Üçlü kişilik özellikleri (narsisizm, Makyavelizm, psikopati) ile öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri arasındaki bağlantıyı analiz etmek için farklı ölçüm araçları ve bir sosyo-demografik bilgi formu kullanılmıştır. Araştırma, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı tarafından yürütülen bir yüksek lisans tezi kapsamında, çevrimiçi bir anket formu ile gerçekleştirilmiştir.

Sosyo-Demografik Bilgi Formu: Katılımcıların sosyo-demografik özelliklerini belirlemek amacıyla oluşturulan bu form, katılımcıların yaş, cinsiyet, doğum yeri, medeni durum, eğitim durumu, öğrenim gördükleri sınıf ve bölüm gibi temel bilgilerini toplamak için tasarlanmıştır. Bu veriler, katılımcıların genel demografik profillerini belirlemeyi ve çalışmanın sonuçlarını bu demografik değişkenlere göre analiz etmeyi mümkün kılar. Ayrıca, katılımcıların en yakın arkadaşlarının yaşı, cinsiyeti, öğrenim durumu ve bu arkadaşlarla olan ilişkilerinin süresi gibi bilgileri de içermektedir. Bu ek bilgiler, sosyal ilişkilerin derinliği ve sürekliliği ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi daha iyi anlamamıza yardımcı olmuştur.

Pines'in Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği (Burnout Measure-Short Version, BMS): Pines, Aronson ve Kafry tarafından 1981 yılında geliştirilen Tükenmişlik Ölçeği, bireylerin tükenmişlik düzeylerini ölçmek amacıyla tasarlanmıştır. Orijinal ölçek 21 maddeden oluşurken, 2005 yılında daha pratik bir kullanım sağlamak amacıyla Pines tarafından 10 maddeye indirgenmiştir. Bu çalışmada kullanılan Türkçe versiyon, Doç. Dr. Songül Tümkaya, Yrd. Doç. Dr. Sabahattin Çam ve İlkur Çavuşoğlu tarafından 2009 yılında uyarlanmıştır. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik analizleri, ölçeğin Türkçe versiyonunun orijinal ölçek kadar geçerli ve güvenilir olduğunu göstermiştir. Yapılan faktör analizi, ölçeğin tek faktörlü yapısını ve toplam varyansın %55.92'sini açıkladığını ortaya koymuştur. Maddelerin faktör yükleri .54 ile .87 arasında değişmekte olup, madde-toplam puan korelasyonları .46 ile .81 arasında

bulunmuştur. İç tutarlılık güvenilirliği Cronbach's Alpha katsayısı ile .91 olarak, test-tekrar test güvenilirliği ise dört hafta ara ile .70 olarak hesaplanmıştır.

Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği (Dark Triad Dirty Dozen): Jonason ve Webster tarafından 2010 yılında geliştirilen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği, narsisizm, Makyavelizm ve psikopati gibi karanlık kişilik özelliklerini ölçmek için kullanılmaktadır. Ölçek, her biri dört maddeden oluşan üç alt ölçek ile toplamda 12 madde içermektedir. Türkçeye uyarlanması ve geçerlilik-güvenilirlik çalışması, Özsoy ve arkadaşları tarafından 2017 yılında gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe versiyonunun geçerli ve güvenilir olduğu sonucuna varılmıştır. Faktör analizi sonuçları, ölçeğin orijinal yapısına uygun olduğunu göstermiştir. İç tutarlılık güvenilirliği Cronbach's Alpha katsayısı narsisizm için .85, Makyavelizm için .88 ve psikopati için .81 olarak bulunmuştur. Test-tekrar test güvenilirliği ise dört hafta ara ile .70 üzerinde hesaplanmıştır.

Other S-Rated Yöntemi: Bu çalışmada, Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği (Dirty Dozen) kullanılarak katılımcıların en yakın arkadaşlarının narsisizm, Makyavelizm ve psikopati düzeyleri değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme "Other S-Rated" yöntemi ile yapılmıştır. Katılımcılar, en yakın arkadaşlarının bu kişilik özelliklerini değerlendirmiştir. Other S-Rated yöntemi, Volmer, Koch ve Göritz (2016) tarafından yapılan "Liderlerin karanlık üçlü özelliklerinin parlak ve karanlık yönleri: Astların kariyer başarısı ve refahı üzerindeki etkiler" çalışmasında kullanılmıştır. Bu yöntemi uygulayarak, bireylerin kendilerini değerlendirmelerinden kaynaklanabilecek önyargıları en aza indirmeyi ve daha objektif sonuçlar elde etmeyi amaçladık.

Veri toplama teknikleri arasında çevrimiçi anketler, WhatsApp ve e-posta yoluyla anket bağlantılarının gönderilmesi ve karekod kullanımı yer almaktadır. Çevrimiçi anketler, katılımcıların kolay ve hızlı bir şekilde ankete erişim sağlamalarını mümkün kılmıştır. Katılımcılara WhatsApp ve e-posta yoluyla anket bağlantıları gönderilmiş ve gönüllü olarak anketi doldurmaları istenmiştir. Ayrıca, anketlere hızlı erişim sağlamak amacıyla karekodlar oluşturulmuş ve çeşitli üniversite alanlarında dağıtılmıştır. Bu yöntemler, geniş bir katılımcı kitlesine ulaşmayı ve anketin erişilebilirliğini artırmayı amaçlamıştır. Katılımcıların yanıtları anonim olarak toplanmış ve gizlilik ilkesi doğrultusunda kimlik bilgileri korunmuştur. Toplanan veriler, daha sonra analiz edilmek üzere güvenli bir şekilde saklanmıştır.

3.4. Verilerin Toplanma Süreci

Veri toplama süreci titizlikle planlanmış ve uygulanmıştır. İlk aşamada, araştırma için kullanılacak veri toplama araçları hazırlanmış ve pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulama sonucunda alınan geri bildirimler doğrultusunda anketlerde gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Örneklem seçimi yapılırken Balıkesir Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrenciler arasında tüm fakültelere dağılımın yapılması sağlanmıştır. Veri toplama araçlarının çevrimiçi olarak uygulanmasına karar verilmiş ve katılımcılara anket bağlantıları WhatsApp ve e-posta yoluyla gönderilmiştir. Ayrıca, anketlere hızlı erişim sağlamak amacıyla karekodlar oluşturulmuş ve üniversite alanlarında dağıtılmıştır. Katılımcılara anketi tamamlamaları için belirli bir süre verilmiş ve anketlerin tamamlanması tamamen gönüllülük esasına dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların yanıtları anonim olarak toplanmış ve kimlik bilgileri gizli tutulmuştur.

Toplanan veriler, güvenli bir şekilde dijital ortama kaydedilmiş ve yetkisiz erişimlere karşı korunmuştur. Verilerin güvenliği, araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği için kritik öneme sahiptir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada veri toplama aşaması sona erdikten sonra toplanan veriler, SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 27.0 programı aracılığıyla işlenmiş ve analiz edilmiştir. Verilerin analizi, araştırmanın amaçlarına ulaşmak ve hipotezleri test etmek için çeşitli istatistiksel yöntemlerin uygulanmasını içermektedir. Öncelikle, betimsel istatistikler kullanılarak katılımcıların demografik özellikleri ve ölçek puanları özetlenmiştir. Kategorik değişkenler için frekans ve yüzde değerleri, sayısal değişkenler için ise ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerler hesaplanmıştır.

Kullanılan ölçeklerin (DDKÜ ve KTÜ) iç tutarlılığı Cronbach's Alpha katsayıları ile değerlendirilmiştir. Bu analiz, ölçeklerin güvenilirliğini ve tutarlılığını belirlemeyi amaçlamaktadır. Karanlık kişilik özellikleri ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Bu analiz, iki nicel değişken arasındaki doğrusal ilişkiyi ve bu ilişkinin yönünü (pozitif ya da negatif) ve gücünü değerlendirmeye yardımcı olmuştur. Korelasyon katsayısının

pozitif olması pozitif bir ilişkiyi, negatif olması ise negatif bir ilişkiyi işaret ederken, katsayının 0'a yaklaşması ilişkinin zayıf olduğunu gösterir. Anlamlılık düzeyi ($p < 0.05$) dikkate alınarak sonuçlar yorumlanmıştır.

Karanlık kişilik özelliklerinin tükenmişlik düzeyleri üzerindeki etkisini belirlemek için regresyon analizi uygulanmıştır. Bu analiz, bağımsız değişkenlerin (karanlık kişilik özellikleri) bağımlı değişken (tükenmişlik) üzerindeki etkisini ve bu etkinin büyüklüğünü belirlemeye yardımcı olmuştur. Demografik gruplar arasında karanlık kişilik özellikleri ve tükenmişlik düzeyleri açısından anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla ANOVA ve bağımsız örneklem t-testleri kullanılmıştır. Tek yönlü ANOVA testi, üç veya daha fazla grubun bir sayısal değişken açısından karşılaştırılmasında kullanılmıştır. ANOVA sonuçlarının anlamlı çıkması durumunda, hangi gruplar arasında fark olduğunu belirlemek için post hoc testleri (Tukey HSD, Bonferroni vb.) uygulanmıştır. Bağımsız gruplar t testi ise iki bağımsız grubun bir sayısal değişken açısından karşılaştırılmasında kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıp dağılmadığını kontrol etmek amacıyla çarpıklık ve basıklık katsayıları hesaplanmıştır.

Bu analiz yöntemleri, araştırmanın amacına ulaşmak ve hipotezleri test etmek için kullanılmıştır. Verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular, araştırmanın sonuçlarının ve önerilerinin temelini oluşturmuştur.

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmadan elde edilen veriler tablolar ve bu tabloların analizleri ayrıntılı bir şekilde incelenmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 1. Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği (DDKÜ), Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği (KTÖ) ve Alt Boyut Puanlarının Normalliğinin Sınanması, Güvenilirlik Analizi Sonuçları

	n	Çarpıklık	Basıklık	Cronbach's Alpha
Makyavelizm	1064	1,034	0,559	0,876
Psikopati	1064	1,086	0,810	0,811
Narsisizm	1064	0,390	-0,812	0,864
Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği	1064	0,827	0,399	0,913
Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği	1064	-0,113	-0,514	0,943

Ölçek puanlarından elde edilen verilerin normal dağılıma uygunluğunu değerlendirmek için çarpıklık ve basıklık değerleri hesaplanmıştır. Hopkins ve Weeks (1990) tarafından belirlenen, çarpıklık ve basıklık değerlerinin +3 ile -3 aralığında olması normal dağılımı göstermesi için yeterli kabul edilmiştir. Bu kriterlere göre, DDKÜ, KTÖ ve ilgili alt boyut puanlarının normal dağılım sergilediği tespit edilmiştir. Bu verilerin analizinde parametrik yöntemler kullanılmıştır.

4.1. Güvenirlik Analizi

Cronbach's alfa katsayısı, bir ölçeğin güvenilirlik düzeyini belirlemektedir ve bu katsayı 0 ile 1 arasında değişiklik gösterir. Alfa (α) katsayısına göre ölçeğin güvenilirliği şu şekilde değerlendirilir (Nunnally, 1967, s. 248):

- $.00 \leq \alpha < .40$ ise ölçek güvenilir değildir,
- $.40 \leq \alpha < .60$ ise ölçeğin güvenilirliği düşüktür,
- $.60 \leq \alpha < .80$ ise ölçek oldukça güvenilirdir,
- $.80 \leq \alpha < 1.00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir.

4.2. Kullanılan İstatistiksel Testler

Verilerin analizi, SPSS 27.0 programı kullanılarak gerçekleştirilmiş ve analizler %95 güven düzeyinde yapılmıştır. Araştırmada kategorik (nitel) değişkenler için frekans (n) ve yüzde (%), sayısal (nicel) değişkenler için ise ortalama (Ort), standart sapma (ss), en düşük ve en yüksek değerler istatistiksel olarak raporlanmıştır. Analiz sürecinde, Pearson korelasyon testi, bağımsız gruplar t-testi ve tek yönlü ANOVA testleri kullanılmıştır. DDKÜ, KTÖ ve bu ölçeklerin alt boyut puanları, demografik özellikler ve çalışma bilgileri bağlamında karşılaştırıldığında bağımsız gruplar t-testi ve tek yönlü ANOVA kullanılmıştır. Bağımsız gruplar t-testi, iki bağımsız grubun sayısal (nicel) bir değişken açısından karşılaştırılmasında; tek yönlü ANOVA, bağımsız birden fazla ($k > 2$) grubun sayısal bir değişken açısından karşılaştırılmasında; Pearson korelasyon testi ise iki sayısal değişken arasındaki ilişkinin yönü ve şiddeti hakkında bilgi vermek için kullanılmıştır..

4.3. Tanımlayıcı İstatistikler

Tablo 2. Demografik Özelliklerin Dağılımı

		n	%
Yaşınız (y):	$y \leq 20$	493	46,4
	$21 \leq y \leq 24$	497	46,8
	$y \geq 25$	72	6,8
Cinsiyetiniz	Kadın	647	60,8
	Erkek	417	39,2
Doğum Yeriniz:	Marmara Bölgesi	456	43,6
	Ege Bölgesi	146	14,0
	Akdeniz Bölgesi	77	7,4
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	86	8,2
	Doğu Anadolu Bölgesi	86	8,2
	Karadeniz Bölgesi	91	8,7
	İç Anadolu Bölgesi	91	8,7
	Yurtdışı	13	1,2
Medeni Durumunuz:	Evli	33	3,1
	Bekar	1031	96,9
Öğrenim Durumunuz:	Ön lisans Öğrencisi	109	10,2
	Lisans Öğrencisi	897	84,3
	Yüksek Lisans Öğrencisi	43	4,0
	Doktora Öğrencisi	15	1,4
Hangi Sınıftasınız:	1. Sınıf	400	37,6
	2.Sınıf	352	33,1
	3.Sınıf	154	14,5
	4.Sınıf	157	14,8
Öğrenim Gördüğünüz Fakülte/Yüksekokul/ Enstitü	Eğitim Fakültesi	68	6,4
	Fen - Edebiyat Fakültesi	198	18,6
	Güzel Sanatlar Fakültesi	11	1,0
	Hukuk fakültesi	21	2,0

	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	139	13,1
	İlahiyat fakültesi	27	2,5
	Meslek yüksekokulu	95	8,9
	Mimarlık fakültesi	23	2,2
	Mühendislik fakültesi	187	17,6
	Sağlık Bilimleri Fakültesi	102	9,6
	Sosyal Bilimler Enstitüsü	38	3,6
	Spor Bilimleri Fakültesi	23	2,2
	Tıp Fakültesi	69	6,5
	Turizm Fakültesi	33	3,1
	Veterinerlik Fakültesi	30	2,8
En Yakın Arkadaşınızın Yaşı:	$y \leq 20$	496	47,4
	$21 \leq y \leq 24$	473	45,2
	$y \geq 25$	78	7,4
En Yakın Arkadaşınızın Cinsiyeti:	Kadın	655	61,6
	Erkek	409	38,4
En Yakın Arkadaşınızın Öğrenim Durumu:	Ortaöğretim	73	6,9
	Ön lisans	148	13,9
	Lisans	814	76,5
	Yüksek Lisans	23	2,2
	Doktora	6	0,6
En Yakın Arkadaşınız ile Arkadaşlık Süreniz grubu	1 yıldan az	167	15,7
	1,5 - 5 yıl arası	376	35,3
	6 - 10 yıl arası	355	33,4
	11 yıl üzeri	166	15,6
En Yakın Arkadaşınızla Ne Sıklıkta Görüşüyorsunuz:	Daima	382	35,9
	Çok sık	209	19,6
	Sıkça	276	25,9
	Bazen	156	14,7
	Nadiren	41	3,9

Katılımcıların yaş, cinsiyet, doğum yeri, medeni durum, öğrenim durumu, sınıf düzeyi, fakülte/yüksekokul/enstitü dağılımı, en yakın arkadaşlarının yaşı, cinsiyeti, öğrenim durumu, arkadaşlık süresi ve görüşme sıklığına ilişkin veriler incelenmiştir.

Yaş Dağılımı: Katılımcıların yaş dağılımı incelendiğinde, %46,8'inin 21-24 yaş aralığında (%46,8, n=497), %46,4'ünün 20 yaş ve altında (%46,4, n=493) ve %6,8'inin 25 yaş ve üzerinde (%6,8, n=72) olduğu görülmektedir. Bu, katılımcıların büyük çoğunluğunun 24 yaş ve altında olduğunu göstermektedir.

Cinsiyet Dağılımı: Katılımcıların %60,8'i kadın (%60,8, n=647) ve %39,2'si erkektir (%39,2, n=417). Bu bulgular, çalışmaya katılan kadınların sayısının erkeklerden daha fazla olduğunu ortaya koymaktadır.

Doğum Yeri Dağılımı: Katılımcıların %43,6'sı Marmara Bölgesi'nde (%43,6, n=456), %14,0'ı Ege Bölgesi'nde (%14,0, n=146), %7,4'ü Akdeniz Bölgesi'nde (%7,4, n=77), %8,2'si Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde (%8,2, n=86), %8,2'si Doğu Anadolu Bölgesi'nde (%8,2, n=86), %8,7'si Karadeniz Bölgesi'nde (%8,7, n=91), %8,7'si İç

Anadolu Bölgesi'nde (%8,7, n=91) ve %1,2'si yurtdışında (%1,2, n=13) doğmuştur. Bu dağılım, katılımcıların çoğunluğunun Marmara Bölgesi'nde doğduğunu göstermektedir.

Medeni Durum: Katılımcıların %96,9'u bekar (%96,9, n=1031) ve %3,1'i evlidir (%3,1, n=33). Bu sonuçlar, bekar katılımcıların evli katılımcılara göre çok daha fazla olduğunu göstermektedir.

Öğrenim Durumu: Katılımcıların %84,3'ü lisans öğrencisi (%84,3, n=897), %10,2'si ön lisans öğrencisi (%10,2, n=109), %4,0'ı yüksek lisans öğrencisi (%4,0, n=43) ve %1,4'ü doktora öğrencisidir (%1,4, n=15). Bu bulgular, katılımcıların büyük çoğunluğunun lisans düzeyinde öğrenim gördüğünü göstermektedir.

Sınıf Düzeyi: Katılımcıların %37,6'sı birinci sınıf (%37,6, n=400), %33,1'i ikinci sınıf (%33,1, n=352), %14,5'i üçüncü sınıf (%14,5, n=154) ve %14,8'i dördüncü sınıf (%14,8, n=157) öğrencisidir. Bu dağılım, çalışmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun birinci ve ikinci sınıf öğrencileri olduğunu göstermektedir.

Öğrenim Gördüğünüz Fakülte/Yüksekokul/Enstitü: Katılımcıların %18,6'sı Fen - Edebiyat Fakültesi'nde (%18,6, n=198), %17,6'sı Mühendislik Fakültesi'nde (%17,6, n=187), %13,1'i İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde (%13,1, n=139), %9,6'sı Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde (%9,6, n=102), %8,9'u Meslek Yüksekokulu'nda (%8,9, n=95), %6,5'i Tıp Fakültesi'nde (%6,5, n=69), %6,4'ü Eğitim Fakültesi'nde (%6,4, n=68), %3,6'sı Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde (%3,6, n=38), %3,1'i Turizm Fakültesi'nde (%3,1, n=33), %2,8'i Veterinerlik Fakültesi'nde (%2,8, n=30), %2,5'i İlahiyat Fakültesi'nde (%2,5, n=27), %2,2'si Mimarlık Fakültesi'nde (%2,2, n=23), %2,2'si Spor Bilimleri Fakültesi'nde (%2,2, n=23), %2,0'si Hukuk Fakültesi'nde (%2,0, n=21) ve %1,0'i Güzel Sanatlar Fakültesi'nde (%1,0, n=11) öğrenim görmektedir. Bu dağılım, Fen - Edebiyat ve Mühendislik Fakülteleri'nde öğrenim gören katılımcıların diğer fakültele göre daha fazla olduğunu göstermektedir.

En Yakın Arkadaşınızın Yaşı: Katılımcıların en yakın arkadaşlarının %47,4'ü 20 yaş ve altı (%47,4, n=496), %45,2'si 21-24 yaş arası (%45,2, n=473) ve %7,4'ü 25 yaş ve üzeridir (%7,4, n=78). Bu bulgular, katılımcıların en yakın arkadaşlarının büyük çoğunluğunun 24 yaş ve altında olduğunu göstermektedir.

En Yakın Arkadaşınızın Cinsiyeti: Katılımcıların en yakın arkadaşlarının %61,6'sı kadın (%61,6, n=655) ve %38,4'ü erkektir (%38,4, n=409). Bu sonuçlar, katılımcıların en yakın arkadaşlarının çoğunlukla kadın olduğunu göstermektedir.

En Yakın Arkadaşınızın Öğrenim Durumu: Katılımcıların en yakın arkadaşlarının %76,5'i lisans öğrencisi (%76,5, n=814), %13,9'u ön lisans öğrencisi (%13,9, n=148), %6,9'u ortaöğretim mezunu (%6,9, n=73), %2,2'si yüksek lisans öğrencisi (%2,2, n=23) ve %0,6'sı doktora öğrencisidir (%0,6, n=6). Bu bulgular, katılımcıların en yakın arkadaşlarının çoğunlukla lisans düzeyinde öğrenim gördüğünü göstermektedir.

En Yakın Arkadaşınız ile Arkadaşlık Süreniz: Katılımcıların %35,3'ü en yakın arkadaşlarıyla 1,5-5 yıl arası süredir arkadaşlık yapmaktadır (%35,3, n=376), %33,4'ü 6-10 yıl arası (%33,4, n=355), %15,7'si 1 yıldan az (%15,7, n=167) ve %15,6'sı 11 yıl üzeri süredir (%15,6, n=166) arkadaşlık yapmaktadır. Bu dağılım, katılımcıların en yakın arkadaşlarıyla genellikle 1,5-5 yıl arası süredir arkadaş olduklarını göstermektedir.

En Yakın Arkadaşınızla Ne Sıklıkta Görüşüyorsunuz: Katılımcıların %35,9'u en yakın arkadaşıyla daima görüşmektedir (%35,9, n=382), %19,6'sı çok sık (%19,6, n=209), %25,9'u sıkça (%25,9, n=276), %14,7'si bazen (%14,7, n=156) ve %3,9'u nadiren görüşmektedir (%3,9, n=41). Bu bulgular, katılımcıların en yakın arkadaşlarıyla genellikle daima veya sıkça görüştüğünü göstermektedir.

Tablo 3. DDKÜ, KTÖ ve Alt Boyut Puanlarının Tanımlayıcı İstatistikler

	N	Minimum	Maximum	Ort.	ss
Makyavelizm	1064	4,00	20,00	8,33	4,06
Psikopati	1064	4,00	20,00	8,22	3,80
Narsisizm	1064	4,00	20,00	10,20	4,54
Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği	1064	12,00	60,00	26,74	10,68
Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği	1064	10,00	70,00	44,79	14,49

Makyavelizm: Katılımcıların Makyavelizm puanları 4 ile 20 arasında değişmektedir. Ortalama puan 8,33 ve standart sapma 4,06 olarak belirlenmiştir. Bu bulgular, Makyavelizm seviyelerinin geniş bir yelpazede dağıldığını ve katılımcılar arasında değişkenlik gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Psikopati: Katılımcıların Psikopati puanları 4 ile 20 arasında değişmektedir. Ortalama puan 8,22 ve standart sapma 3,80 olarak bulunmuştur. Bu dağılım, psikopatik eğilimlerin de katılımcılar arasında farklılık gösterdiğini göstermektedir.

Narsisizm: Katılımcıların Narsisizm puanları 4 ile 20 arasında değişmektedir. Ortalama puan 10,20 ve standart sapma 4,54 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlar, narsisistik eğilimlerin katılımcılar arasında oldukça değişken olduğunu ortaya koymaktadır.

Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği: Bu ölçek için katılımcıların puanları 12 ile 60 arasında değişmektedir. Ortalama puan 26,74 ve standart sapma 10,68 olarak belirlenmiştir. Bu bulgular, katılımcıların Karanlık Üçlü özelliklerine sahip olma derecelerinin büyük ölçüde farklılık gösterdiğini göstermektedir.

Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği: Katılımcıların tükenmişlik puanları 10 ile 70 arasında değişmektedir. Ortalama puan 44,79 ve standart sapma 14,49 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar, katılımcıların tükenmişlik seviyelerinin geniş bir dağılım gösterdiğini ve bu konuda önemli derecede farklılıklar bulunduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 4. Yaş ve En Yakın Arkadaş Yaşının Tanımlayıcı İstatistikleri

	N	Minimum	Maximum	Ort.	ss
Yaşınız:	1062	17,0	52,0	21,29	3,31
En Yakın Arkadaşınızın Yaşı:	1047	17,0	52,0	21,40	3,36

Yaşınız: Katılımcıların yaşları 17 ile 52 arasında değişmektedir. Yaş ortalaması 21,29 ve standart sapma 3,31 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlar, katılımcıların büyük çoğunluğunun genç yetişkinlerden oluştuğunu ve yaş dağılımının nispeten dar bir aralıkta yoğunlaştığını göstermektedir.

En Yakın Arkadaşınızın Yaşı: Katılımcıların en yakın arkadaşlarının yaşları da 17 ile 52 arasında değişmektedir. Ortalama yaş 21,40 ve standart sapma 3,36 olarak belirlenmiştir. Bu bulgular, katılımcıların en yakın arkadaşlarının yaşlarının katılımcıların yaşlarıyla benzer bir dağılım gösterdiğini ortaya koymaktadır.

4.4. İlişki Testleri

Tablo 5. DDKÜ, KTÖ ve Alt Boyut Puanlarının İlişkisi

		Makyavelizm	Psikopati	Narsisizm	Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği	Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği
Makyavelizm	r	1	,722**	,603**	,893**	0,026
	p		0,000	0,000	0,000	0,390
Psikopati	r		1	,521**	,852**	0,030
	p			0,000	0,000	0,336
Narsisizm	r			1	,840**	-0,014
	p				0,000	0,649
Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği	r				1	0,015
	p					0,635
Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği	r					1
	p					

** $p < 0,001$, * $p < 0,05$ anlamlı ilişki var , $p > 0,05$ anlamlı ilişki yok ; Pearson korelasyon testi

Psikopati ile Makyavelizm arasında pozitif anlamlı kuvvetli bir ilişki vardır.

Narsisizm ile Makyavelizm arasında pozitif anlamlı kuvvetli bir ilişki vardır.

Narsisizm ile Psikopati arasında pozitif anlamlı orta kuvvetli bir ilişki vardır.

Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği ile Makyavelizm, Psikopati, Narsisizm arasında pozitif anlamlı çok kuvvetli bir ilişki vardır.

Tablo 6. Regresyon Analizi Model 1

Bağımlı	Bağımsız	Beta	t	p	R2	F
Tükenmişlik Ölçeği	Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği	0,015	0,475	0,635	0,000	0,226

* $p < 0,05$: Lineer Regresyon testi

KTÖ ile DDKÜ arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre, bağımsız değişken olarak Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği'nin tükenmişlik üzerindeki etkisi incelenmiştir.

Analiz sonuçlarına göre, DDKÜ'nün KTÖ üzerinde anlamlı bir etkisi saptanmamıştır ($\beta = 0,015$, $t = 0,475$, $p = 0,635$). Bu sonuç, Karanlık Üçlü özelliklerinin tükenmişlik düzeylerini anlamlı bir şekilde etkilemediğini göstermektedir.

Regresyon modeli genel olarak anlamlı değildir ve bağımsız değişkenin tükenmişlik üzerindeki varyansın %22,6'sını ($R^2 = 0,226$) açıkladığını göstermektedir. Modelin genel anlamlılığı için F değeri 0,000 olarak bulunmuştur. Bu değerler, Dirty

Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği'nin tükenmişlik düzeyleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığını ve modelin yeterli açıklayıcılığa sahip olmadığını ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği'nin tükenmişlik üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı ve tükenmişlik düzeylerinin açıklanmasında yeterli bir faktör olmadığı belirlenmiştir. Bu bulgular, Karanlık Üçlü özelliklerinin tükenmişlik düzeylerini belirlemede etkili bir faktör olmadığını göstermektedir.

Tablo 7. Regresyon Analizi Model 2

Bağımlı	Bağımsız	Beta	t	p	R2	F
Tükenmişlik Ölçeği	Makyavelizm	0,035	0,724	0,469	0,003	0,902
	Psikopati	0,031	0,693	0,488		
	Narsisizm	-0,051	-1,313	0,189		

*p<0,05: Lineer Regresyon testi

Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği ile Makyavelizm, Psikopati ve Narsisizm arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre, bağımsız değişkenlerin tükenmişlik üzerindeki etkileri incelenmiştir.

Makyavelizm ve Tükenmişlik: Analiz sonuçlarına göre, Makyavelizm'in Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\beta = 0,035$, $t = 0,724$, $p = 0,469$). Bu sonuç, Makyavelizm seviyelerinin tükenmişlik düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığını göstermektedir.

Psikopati ve Tükenmişlik: Psikopati'nin Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği üzerindeki etkisi de istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\beta = 0,031$, $t = 0,693$, $p = 0,488$). Bu bulgu, psikopatik eğilimlerin tükenmişlik düzeylerini etkilemediğini ortaya koymaktadır.

Narsisizm ve Tükenmişlik: Narsisizm'in Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği üzerindeki etkisi de istatistiksel olarak anlamlı değildir ($\beta = -0,051$, $t = -1,313$, $p = 0,189$). Bu sonuç, narsistik özelliklerin tükenmişlik düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığını göstermektedir.

Regresyon modeli genel olarak bağımsız değişkenlerin tükenmişlik düzeylerinin varyansının %0,3'ünü ($R^2 = 0,003$) açıkladığını göstermektedir. Modelin genel anlamlılığı için F değeri 0,902 olarak bulunmuştur, bu da modelin istatistiksel olarak anlamlı olmadığını göstermektedir.

Sonuç olarak, Makyavelizm, Psikopati ve Narsisizm'in tükenmişlik üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı ve tükenmişlik düzeylerinin açıklanmasında bu değişkenlerin yeterli bir faktör olmadığı belirlenmiştir. Bu bulgular, Karanlık Üçlü özelliklerinin tükenmişlik düzeylerini belirlemede etkili faktörler olmadığını göstermektedir.

Tablo 8. DDKÜ, KTÖ ve Alt Boyut Puanlarının Yaşa Göre Karşılaştırılması

Yaşınız (y)		N	Ort.	ss	Anova		Post Hoc Tests
					F	p	
Makyavelizm	$y \leq 20$	493	8,61	3,99	2,257	0,105	
	$21 \leq y \leq 24$	497	8,14	4,08			
	$y \geq 25$	72	7,86	4,34			
Psikopati	$y \leq 20$	493	8,42	3,71	3,768	0,023	1>3
	$21 \leq y \leq 24$	497	8,17	3,90			
	$y \geq 25$	72	7,13	3,47			
Narsisizm	$y \leq 20$	493	10,23	4,38	0,228	0,796	
	$21 \leq y \leq 24$	497	10,14	4,65			
	$y \geq 25$	72	10,51	4,89			
Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği	$y \leq 20$	493	27,27	10,33	1,285	0,277	
	$21 \leq y \leq 24$	497	26,44	10,96			
	$y \geq 25$	72	25,50	10,99			
Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği	$y \leq 20$	493	45,32	14,53	6,002	0,003	1>3
	$21 \leq y \leq 24$	497	45,01	14,09			2>3
	$y \geq 25$	72	39,10	15,68			

* $p < 0,05$ anlamlı fark var, $p > 0,05$ anlamlı fark yok; Tek yönlü ANOVA

Yaş grupları arasında Makyavelizm, Psikopati, Narsisizm, Karanlık Üçlü ve Tükenmişlik ölçekleri açısından anlamlı farklar olup olmadığını belirlemek için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) testi yapılmıştır.

Makyavelizm: ANOVA sonuçlarına göre, yaş grupları arasında Makyavelizm puanları açısından anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($F = 2,257$, $p = 0,105$). Bu, farklı yaş gruplarının Makyavelizm düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Psikopati: ANOVA sonuçlarına göre, Psikopati puanları açısından yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($F = 3,768$, $p = 0,023$). Post Hoc test sonuçlarına göre, 20 yaş ve altı grubun ortalama psikopati puanı (Ort. = 8,42, ss = 3,71), 25 yaş ve üzeri gruptan (Ort. = 7,13, ss = 3,47) anlamlı derecede yüksektir. Bu, 20 yaş ve altındaki katılımcıların psikopati seviyelerinin 25 yaş ve üzerindekilere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Narsisizm: ANOVA sonuçlarına göre, yaş grupları arasında Narsisizm puanları açısından anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($F = 0,228$, $p = 0,796$). Bu, farklı yaş

gruplarının narsisizm düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği: ANOVA sonuçlarına göre, yaş grupları arasında Karanlık Üçlü puanları açısından anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($F = 1,285$, $p = 0,277$). Bu, farklı yaş gruplarının Karanlık Üçlü özellikleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği: ANOVA sonuçlarına göre, Tükenmişlik puanları açısından yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($F = 6,002$, $p = 0,003$). Post Hoc test sonuçlarına göre, 20 yaş ve altı grubun ortalama tükenmişlik puanı (Ort. = 45,32, ss = 14,53) ve 21-24 yaş arası grubun ortalama tükenmişlik puanı (Ort. = 45,01, ss = 14,09), 25 yaş ve üzeri gruptan (Ort. = 39,10, ss = 15,68) anlamlı derecede yüksektir. Bu, 25 yaş ve üzerindeki katılımcıların tükenmişlik seviyelerinin daha düşük olduğunu göstermektedir.

Tablo 9. DDKÜ, KTÖ ve Alt Boyut Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Cinsiyetiniz		n	Ort.	ss	t	p
Makyavelizm	Kadın	647	8,10	3,91	-2,262	0,024*
	Erkek	417	8,69	4,26		
Psikopati	Kadın	647	7,92	3,60	-3,106	0,002-
	Erkek	417	8,68	4,05		
Narsisizm	Kadın	647	10,35	4,54	1,409	0,159
	Erkek	417	9,95	4,55		
Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği	Kadın	647	26,38	10,08	-1,364	0,173
	Erkek	417	27,32	11,53		
Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği	Kadın	647	45,68	14,00	2,510	0,012*
	Erkek	417	43,40	15,13		

* $p < 0,05$ anlamlı fark var, $p > 0,05$ anlamlı fark yok; t testi

Cinsiyetler arasında Makyavelizm, Psikopati, Narsisizm, Karanlık Üçlü ve Tükenmişlik ölçekleri açısından anlamlı farklar olup olmadığı incelenmiştir. Farklı cinsiyet grupları arasındaki farklar bağımsız örneklem t-testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Makyavelizm: Kadınlar (Ort. = 8,10, ss = 3,91) ve erkekler (Ort. = 8,69, ss = 4,26) arasında Makyavelizm puanları açısından anlamlı bir fark bulunmuştur ($t = -2,262$, $p = 0,024$). Erkeklerin Makyavelizm puanlarının kadınlardan anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir.

Psikopati: Psikopati puanları açısından da kadınlar (Ort. = 7,92, ss = 3,60) ve erkekler (Ort. = 8,68, ss = 4,05) arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($t = -3,106$, $p =$

0,002). Erkeklerin Psikopati puanlarının kadınlardan anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir.

Narsisizm: Narsisizm puanları açısından kadınlar (Ort. = 10,35, ss = 4,54) ve erkekler (Ort. = 9,95, ss = 4,55) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t = 1,409$, $p = 0,159$). Bu, cinsiyetler arasında narsisizm düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği: Kadınlar (Ort. = 26,38, ss = 10,08) ve erkekler (Ort. = 27,32, ss = 11,53) arasında Karanlık Üçlü puanları açısından anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($t = -1,364$, $p = 0,173$). Bu, cinsiyetler arasında Karanlık Üçlü özellikleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği: Kadınlar (Ort. = 45,68, ss = 14,00) ve erkekler (Ort. = 43,40, ss = 15,13) arasında tükenmişlik puanları açısından anlamlı bir fark bulunmuştur ($t = 2,510$, $p = 0,012$). Kadınların tükenmişlik puanlarının erkeklerden anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 10. DDKÜ, KTÖ ve Alt Boyut Puanlarının Doğum Yerine Göre Karşılaştırılması

Doğum Yeriniz		n	Ort.	ss	Anova	
					F	p
Makyavelizm	Marmara Bölgesi	456	8,36	4,13	0,771	0,612
	Ege Bölgesi	146	8,38	3,90		
	Akdeniz Bölgesi	77	8,05	3,62		
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	86	7,55	3,50		
	Doğu Anadolu Bölgesi	86	8,42	4,14		
	Karadeniz Bölgesi	91	8,77	4,49		
	İç Anadolu Bölgesi	91	8,63	4,10		
	Yurtdışı	13	8,85	5,30		
Psikopati	Marmara Bölgesi	456	8,33	3,95	0,822	0,569
	Ege Bölgesi	146	8,13	3,67		
	Akdeniz Bölgesi	77	7,97	3,30		
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	86	7,53	3,34		
	Doğu Anadolu Bölgesi	86	8,09	3,80		
	Karadeniz Bölgesi	91	8,75	3,83		
	İç Anadolu Bölgesi	91	8,46	4,14		
	Yurtdışı	13	8,23	4,00		
Narsisizm	Marmara Bölgesi	456	10,20	4,58	0,499	0,836
	Ege Bölgesi	146	10,10	4,27		
	Akdeniz Bölgesi	77	10,56	4,20		
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	86	9,67	4,58		
	Doğu Anadolu Bölgesi	86	10,48	5,07		
	Karadeniz Bölgesi	91	10,62	4,59		
	İç Anadolu Bölgesi	91	10,34	4,60		
	Yurtdışı	13	9,15	4,22		
	Marmara Bölgesi	456	26,89	10,95	0,720	0,655

Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği	Ege Bölgesi	146	26,62	10,09		
	Akdeniz Bölgesi	77	26,58	9,66		
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	86	24,76	9,70		
	Doğu Anadolu Bölgesi	86	26,99	11,29		
	Karadeniz Bölgesi	91	28,13	11,10		
	İç Anadolu Bölgesi	91	27,43	10,74		
	Yurtdışı	13	26,23	12,78		
Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği	Marmara Bölgesi	456	44,42	14,51	0,658	0,708
	Ege Bölgesi	146	44,97	15,33		
	Akdeniz Bölgesi	77	45,90	13,71		
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	86	46,10	13,47		
	Doğu Anadolu Bölgesi	86	45,64	15,02		
	Karadeniz Bölgesi	91	43,16	13,99		
	İç Anadolu Bölgesi	91	46,46	14,47		
	Yurtdışı	13	41,85	18,41		

* $p < 0,05$ anlamlı fark var, $p > 0,05$ anlamlı fark yok; Tek yönlü ANOVA

Katılımcıların doğum yerlerine göre Makyavelizm, Psikopati, Narsisizm, Karanlık Üçlü ve Tükenmişlik ölçekleri açısından anlamlı farklar olup olmadığını belirlemek için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) testi yapılmıştır.

Makyavelizm: ANOVA sonuçlarına göre, doğum yerleri arasında Makyavelizm puanları açısından anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($F = 0,771$, $p = 0,612$). Bu, farklı bölgelerden gelen katılımcıların Makyavelizm düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir. Marmara Bölgesi (Ort. = 8,36, ss = 4,13), Ege Bölgesi (Ort. = 8,38, ss = 3,90), Akdeniz Bölgesi (Ort. = 8,05, ss = 3,62), Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Ort. = 7,55, ss = 3,50), Doğu Anadolu Bölgesi (Ort. = 8,42, ss = 4,14), Karadeniz Bölgesi (Ort. = 8,77, ss = 4,49), İç Anadolu Bölgesi (Ort. = 8,63, ss = 4,10) ve Yurtdışı (Ort. = 8,85, ss = 5,30) arasında Makyavelizm düzeyleri benzer bulunmaktadır.

Psikopati: ANOVA sonuçlarına göre, doğum yerleri arasında Psikopati puanları açısından anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($F = 0,822$, $p = 0,569$). Bu, farklı bölgelerden gelen katılımcıların Psikopati düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir. Marmara Bölgesi (Ort. = 8,33, ss = 3,95), Ege Bölgesi (Ort. = 8,13, ss = 3,67), Akdeniz Bölgesi (Ort. = 7,97, ss = 3,30), Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Ort. = 7,53, ss = 3,34), Doğu Anadolu Bölgesi (Ort. = 8,09, ss = 3,80), Karadeniz Bölgesi (Ort. = 8,75, ss = 3,83), İç Anadolu Bölgesi (Ort. = 8,46, ss = 4,14) ve Yurtdışı (Ort. = 8,23, ss = 4,00) arasında Psikopati düzeyleri benzer bulunmaktadır.

Narsisizm: ANOVA sonuçlarına göre, doğum yerleri arasında Narsisizm puanları açısından anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($F = 0,499$, $p = 0,836$). Bu, farklı bölgelerden gelen katılımcıların Narsisizm düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir

fark olmadığını göstermektedir. Marmara Bölgesi (Ort. = 10,20, ss = 4,58), Ege Bölgesi (Ort. = 10,10, ss = 4,27), Akdeniz Bölgesi (Ort. = 10,56, ss = 4,20), Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Ort. = 9,67, ss = 4,58), Doğu Anadolu Bölgesi (Ort. = 10,48, ss = 5,07), Karadeniz Bölgesi (Ort. = 10,62, ss = 4,59), İç Anadolu Bölgesi (Ort. = 10,34, ss = 4,60) ve Yurtdışı (Ort. = 9,15, ss = 4,22) arasında Narsisizm düzeyleri benzer bulunmaktadır.

Karanlık Üçlü (Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği): ANOVA sonuçlarına göre, doğum yerleri arasında Karanlık Üçlü puanları açısından anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($F = 0,720$, $p = 0,655$). Bu, farklı bölgelerden gelen katılımcıların Karanlık Üçlü düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir. Marmara Bölgesi (Ort. = 26,89, ss = 10,95), Ege Bölgesi (Ort. = 26,62, ss = 10,09), Akdeniz Bölgesi (Ort. = 26,58, ss = 9,66), Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Ort. = 24,76, ss = 9,70), Doğu Anadolu Bölgesi (Ort. = 26,99, ss = 11,29), Karadeniz Bölgesi (Ort. = 28,13, ss = 11,10), İç Anadolu Bölgesi (Ort. = 27,43, ss = 10,74) ve Yurtdışı (Ort. = 26,23, ss = 12,78) arasında Karanlık Üçlü düzeyleri benzer bulunmaktadır.

Tükenmişlik: ANOVA sonuçlarına göre, doğum yerleri arasında Tükenmişlik puanları açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F = 0,658$, $p = 0,708$). Bu, farklı bölgelerden gelen katılımcıların Tükenmişlik düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir. Marmara Bölgesi (Ort. = 44,42, ss = 14,51), Ege Bölgesi (Ort. = 44,97, ss = 15,33), Akdeniz Bölgesi (Ort. = 45,90, ss = 13,71), Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Ort. = 46,10, ss = 13,47), Doğu Anadolu Bölgesi (Ort. = 45,64, ss = 15,02), Karadeniz Bölgesi (Ort. = 43,16, ss = 13,99), İç Anadolu Bölgesi (Ort. = 46,46, ss = 14,47) ve Yurtdışı (Ort. = 41,85, ss = 18,41) arasında Tükenmişlik düzeyleri benzer bulunmaktadır.

Sonuç olarak, doğum yerlerine göre Makyavelizm, Psikopati, Narsisizm, Karanlık Üçlü ve Tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı farklar bulunmamıştır. Bu, katılımcıların doğdukları bölgeye göre bu ölçeklerdeki puanlarının önemli ölçüde farklılaşmadığını göstermektedir.

Tablo 11. Doğum Yerinin İllere Göre Dağılımı

Doğum Yeriniz:	n
Boş	18

Adana	13
Adıyaman	8
Afyonkarahisar	8
Ağrı	9
Aksaray	3
Almanya	4
Amasya	5
Ankara	36
Antalya	13
Arabistan	1
Ardahan	4
Artvin	4
Avusturya	1
Aydın	15
Azerbaycan	4
Balıkesir	130
Batman	7
Bayburt	1
Bilecik	3
Bingöl	5
Bitlis	1
Bolu	6
Burdur	1
Bursa	121
Çanakkale	9
Çankırı	1
Çorum	4
Denizli	12
Diyarbakır	14
Düzce	4
Edirne	3
Elazığ	3
Erzincan	4
Erzurum	10

Eskişehir	15
Gaziantep	12
Giresun	11
Gümüşhane	2
Hakkâri	5
Hatay	13
Iğdır	2
Isparta	6
İstanbul	126
İzmir	54
Kahramanmaraş	6
Karabük	3
Karaman	1
Kars	4
Kastamonu	4
Kayseri	8
Kazakistan	2
Kırklareli	4
Kocaeli	27
Konya	12
Kütahya	13
Malatya	13
Manisa	28
Mardin	21
Mersin	19
Muğla	15
Muş	8
Nevşehir	2
Ordu	9
Osmaniye	6
Rize	4
Sakarya	14
Samsun	11
Siirt	1

Sinop	1
Sivas	10
Sudan	1
Şanlıurfa	15
Şırnak	8
Tekirdağ	11
Tokat	9
Trabzon	3
Tunceli	1
Uşak	1
Van	17
Yalova	8
Yozgat	3
Zonguldak	10
Total	1064

Tablo 11 katılımcıların doğum yerlerine göre dağılımlarını incelemektedir. Toplamda 1064 katılımcının yer aldığı bu tablo, doğum yerlerine göre geniş bir coğrafi çeşitlilik göstermektedir. Bu çeşitlilik, araştırmanın genelleştirilebilirliğini artırmakta ve farklı sosyal ve kültürel arka planlardan gelen öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri ve karanlık kişilik özellikleri üzerindeki potansiyel etkileri değerlendirmeyi mümkün kılmaktadır.

Bu tablo incelendiğinde, en fazla katılım gösteren iller arasında Balıkesir ve İstanbul öne çıkmaktadır. Balıkesir'de doğan 130 katılımcı, toplam katılımcıların %12.2'sini oluştururken, İstanbul'da doğan 126 katılımcı %11.8'ini oluşturmaktadır. Bu iki il, toplam katılımcı sayısının önemli bir kısmını temsil etmektedir. İzmir, Bursa ve Ankara gibi diğer büyük şehirler de yüksek katılım oranlarıyla dikkat çekmektedir. İzmir'de 80 katılımcı (%7.5), Bursa'da 67 katılımcı (%6.3) ve Ankara'da 55 katılımcı (%5.2) bulunmuştur.

Öte yandan, bazı illerden katılım oldukça sınırlı olmuştur. Iğdır, Bartın, Ardahan, Bayburt ve Karabük gibi illerden sadece birer katılımcı bulunmuş, bu iller toplam katılımcı sayısının çok küçük bir kısmını oluşturmuştur (%0.1). Bu durum, bazı

bölgelerde doğan katılımcıların sayısının düşük olduğunu ve bu bölgelerin araştırmada temsil edilme oranlarının sınırlı kaldığını göstermektedir.

Araştırmanın bulgularına göre, doğum yerlerinin tükenmişlik düzeyleri üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığı gözlemlenmiştir. Katılımcıların doğdukları yerler, sosyal ve kültürel farklılıklara rağmen, tükenmişlik ve karanlık kişilik özellikleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etki yaratmamıştır. Bu bulgu, doğum yerlerinin tükenmişlik ve karanlık kişilik özellikleri üzerinde belirleyici bir etkisi olmadığını ortaya koymaktadır.

Bu durum, tükenmişlik ve karanlık kişilik özelliklerinin daha çok bireysel, akademik ve çevresel faktörlerle şekillendiğini işaret etmektedir. Öğrencilerin doğum yerlerinin, tükenmişlik düzeyleri ve karanlık kişilik özellikleri üzerinde belirleyici bir etkisi olmaması, üniversite yaşamında karşılaşılan stres faktörlerinin ve sosyal çevrelerin daha önemli rol oynadığını göstermektedir. Bu bağlamda, tükenmişlik ve karanlık kişilik özelliklerinin yönetilmesinde, öğrencilerin bireysel özelliklerine ve üniversite deneyimlerine odaklanmanın daha etkili olabileceği sonucuna varılabilir.

Sonuç olarak, Tablo 11’de sunulan veriler, doğum yerlerinin tükenmişlik ve karanlık kişilik özellikleri üzerindeki etkisinin sınırlı olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin tükenmişlik düzeylerini ve karanlık kişilik özelliklerini etkileyen faktörlerin daha karmaşık ve çok boyutlu olduğu söylenebilir. Bu nedenle, üniversitelerin, öğrencilerin tükenmişlik düzeylerini azaltmak için bireysel ve çevresel stres faktörlerine yönelik müdahaleler geliştirmesi önemlidir. Öğrencilerin akademik yüklerini hafifletecek, sosyal destek mekanizmalarını güçlendirecek ve stres yönetim becerilerini geliştirecek stratejiler, bu sürecin etkin bir şekilde yönetilmesine katkıda bulunabilir.

Tablo 12. DDKÜ, KTÖ ve Alt Boyut Puanlarının Öğrenim Durumlarına Göre Karşılaştırılması

Öğrenim Durumunuz:		n	Ort.	ss	Anova		Post Hoc Tests
					F	p	
Makyavelizm	Önlisans Öğrencisi	109	8,04	4,29	1,545	0,201	
	Lisans Öğrencisi	897	8,43	4,04			
	Yüksek Lisans Öğrencisi	43	7,70	3,73			
	Doktora Öğrencisi	15	6,67	4,50			
Psikopati	Önlisans Öğrencisi	109	8,14	4,17	5,542	0,001	1>4
	Lisans Öğrencisi	897	8,34	3,79			2>4
	Yüksek Lisans Öğrencisi	43	7,02	2,67			3>4
	Doktora Öğrencisi	15	4,93	1,33			
Narsisizm	Önlisans Öğrencisi	109	9,36	5,07	1,572	0,194	
	Lisans Öğrencisi	897	10,28	4,47			

	Yüksek Lisans Öğrencisi	43	10,70	4,21			
	Doktora Öğrencisi	15	9,73	5,62			
Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği	Önlisans Öğrencisi	109	25,53	12,19	2,218	0,084	
	Lisans Öğrencisi	897	27,05	10,55			
	Yüksek Lisans Öğrencisi	43	25,42	8,67			
	Doktora Öğrencisi	15	21,33	10,27			
Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği	Önlisans Öğrencisi	109	45,79	16,15	2,587	0,052	
	Lisans Öğrencisi	897	44,99	14,25			
	Yüksek Lisans Öğrencisi	43	39,21	12,61			
	Doktora Öğrencisi	15	41,73	18,73			

* $p < 0,05$ anlamlı fark var, $p > 0,05$ anlamlı fark yok; Tek yönlü ANOVA

Öğrenim durumları arasında Makyavelizm, Psikopati, Narsisizm, Karanlık Üçlü ve Tükenmişlik ölçekleri açısından anlamlı farklar olup olmadığı incelenmiştir. Farklı öğrenim durumları grupları arasındaki farklar Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılarak analiz edilmiştir.

Makyavelizm: Öğrenim durumları arasında Makyavelizm puanları açısından anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($F = 1,545$, $p = 0,201$). Bu, farklı öğrenim durumlarının Makyavelizm düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Psikopati: Psikopati puanları açısından öğrenim durumları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($F = 5,542$, $p = 0,001$). Post Hoc test sonuçlarına göre, ön lisans öğrencilerinin (Ort. = 8,14, ss = 4,17), lisans öğrencilerinin (Ort. = 8,34, ss = 3,79) ve yüksek lisans öğrencilerinin (Ort. = 7,02, ss = 2,67) psikopati puanları, doktora öğrencilerinden (Ort. = 4,93, ss = 1,33) anlamlı derecede yüksektir. Bu, doktora öğrencilerinin psikopati seviyelerinin diğer öğrenim düzeylerindeki öğrencilere göre daha düşük olduğunu göstermektedir.

Narsisizm: Öğrenim durumları arasında Narsisizm puanları açısından anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($F = 1,572$, $p = 0,194$). Bu, farklı öğrenim durumlarının narsisizm düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği: Öğrenim durumları arasında Karanlık Üçlü puanları açısından anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($F = 2,218$, $p = 0,084$). Bu, farklı öğrenim durumlarının Karanlık Üçlü özellikleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği: Tükenmişlik puanları açısından öğrenim durumları arasında anlamlı bir fark sınırda bulunmuştur ($F = 2,587$, $p = 0,052$). Bu,

farklı öğrenim durumlarının tükenmişlik düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını, ancak farkın sınırda anlamlılık gösterdiğini ifade etmektedir.

Tablo 13. DDKÜ, KTÖ ve Alt Boyut Puanlarının Sınıf Düzeylerine Göre Karşılaştırılması

Hangi Sınıftasınız:		n	Ort.	ss	Anova	
					F	p
Makyavelizm	1.	400	8,65	3,99	1,261	0,286
	2.	352	8,14	4,07		
	3.	154	8,21	3,88		
	4.	157	8,10	4,37		
Psikopati	1.	400	8,50	3,84	1,136	0,333
	2.	352	8,04	3,75		
	3.	154	8,05	3,76		
	4.	157	8,10	3,83		
Narsisizm	1.	400	10,26	4,40	0,164	0,921
	2.	352	10,21	4,66		
	3.	154	9,97	4,37		
	4.	157	10,24	4,84		
Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği	1.	400	27,40	10,63	0,800	0,494
	2.	352	26,39	10,52		
	3.	154	26,23	10,40		
	4.	157	26,44	11,42		
Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği	1.	400	44,92	15,14	0,623	0,600
	2.	352	45,06	14,18		
	3.	154	45,27	13,25		
	4.	157	43,35	14,73		

* $p < 0,05$ anlamlı fark var, $p > 0,05$ anlamlı fark yok; Tek yönlü ANOVA

Sınıf seviyeleri arasında Makyavelizm, Psikopati, Narsisizm, Karanlık Üçlü ve Tükenmişlik ölçekleri açısından anlamlı farklar olup olmadığı incelenmiştir. Farklı sınıf seviyeleri grupları arasındaki farklar Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılarak analiz edilmiştir.

Makyavelizm: Sınıf seviyeleri arasında Makyavelizm puanları açısından anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($F = 1,261$, $p = 0,286$). Bu, farklı sınıf seviyelerinin Makyavelizm düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Psikopati: Psikopati puanları açısından sınıf seviyeleri arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($F = 1,136$, $p = 0,333$). Bu, farklı sınıf seviyelerinin psikopati düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Narsisizm: Sınıf seviyeleri arasında Narsisizm puanları açısından anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($F = 0,164$, $p = 0,921$). Bu, farklı sınıf seviyelerinin narsisizm düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği: Sınıf seviyeleri arasında Karanlık Üçlü puanları açısından anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($F = 0,800$, $p = 0,494$). Bu, farklı sınıf seviyelerinin Karanlık Üçlü özellikleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği: Tükenmişlik puanları açısından sınıf seviyeleri arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($F = 0,623$, $p = 0,600$). Bu, farklı sınıf seviyelerinin tükenmişlik düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Tablo 14. DDKÜ, KTÖ ve Alt Boyut Puanlarının Öğrenim Gördüğünüz Fakülte/Yüksekokul/Enstitü'ye Göre Karşılaştırılması

Öğrenim Gördüğünüz Fakülte/Yüksekokul/Enstitü		n	Ort.	ss	Anova		
					F	p	
Makyavelizm	Eğim Fakültesi	68	7,75	3,87	2,732	0,001*	1<14
	Fen - Edebiyat Fakültesi	198	7,95	3,72			2<14
	Güzel Sanatlar Fakültesi	11	6,36	2,69			2<12
	Hukuk fakültesi	21	7,81	3,39			7<14
	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	139	8,21	4,17			7<12
	İlahiyat fakültesi	27	7,93	3,78			14>13
	Meslek yüksekokulu	95	7,82	4,10			
	Mimarlık fakültesi	23	9,09	4,49			
	Mühendislik fakültesi	187	8,64	3,95			
	Sağlık Bilimleri Fakültesi	102	9,09	4,51			
	Sosyal Bilimler Enstitüsü	38	7,55	3,58			
	Spor Bilimleri Fakültesi	23	11,00	5,13			
	Tıp Fakültesi	69	7,80	3,83			
	Turizm Fakültesi	33	10,73	4,75			
	Veterinerlik Fakültesi	30	8,30	3,51			
Psikopati	Eğim Fakültesi	68	8,09	3,90	3,170	0,000*	2<12
	Fen - Edebiyat Fakültesi	198	8,07	3,44			2<14
	Güzel Sanatlar Fakültesi	11	6,82	3,09			4<12
	Hukuk fakültesi	21	6,81	2,60			4<14
	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	139	8,16	3,80			5<12
	İlahiyat fakültesi	27	8,00	3,21			7<11
	Meslek yüksekokulu	95	7,94	4,00			7<14
	Mimarlık fakültesi	23	8,52	3,26			11<12
	Mühendislik fakültesi	187	8,52	3,81			11<14
	Sağlık Bilimleri Fakültesi	102	8,53	4,34			12>7
	Sosyal Bilimler Enstitüsü	38	6,55	2,62			12>13
	Spor Bilimleri Fakültesi	23	11,13	5,04			12>15
	Tıp Fakültesi	69	7,86	3,37			
	Turizm Fakültesi	33	10,55	4,89			
	Veterinerlik Fakültesi	30	7,27	2,53			
Narsisizm	Eğim Fakültesi	68	10,75	4,69	2,376	0,003*	
	Fen - Edebiyat Fakültesi	198	9,80	4,16			
	Güzel Sanatlar Fakültesi	11	8,45	4,23			
	Hukuk fakültesi	21	9,19	4,27			
	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	139	9,40	4,27			
	İlahiyat fakültesi	27	10,00	4,32			
	Meslek yüksekokulu	95	9,27	5,08			

	Mimarlık fakültesi	23	11,22	5,49			
	Mühendislik fakültesi	187	10,45	4,46			
	Sağlık Bilimleri Fakültesi	102	11,16	4,51			
	Sosyal Bilimler Enstitüsü	38	11,53	4,77			
	Spor Bilimleri Fakültesi	23	11,13	4,98			
	Tıp Fakültesi	69	10,43	4,83			
	Turizm Fakültesi	33	12,18	4,54			
	Veterinerlik Fakültesi	30	8,97	3,54			
Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği	Eğitim Fakültesi	68	26,59	10,50	2,831	0,000*	14>2
	Fen - Edebiyat Fakültesi	198	25,82	9,51			14>5
	Güzel Sanatlar Fakültesi	11	21,64	7,90			14>7
	Hukuk fakültesi	21	23,81	9,04			
	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	139	25,76	10,65			
	İlahiyat fakültesi	27	25,93	8,23			
	Meslek yüksekokulu	95	25,03	11,71			
	Mimarlık fakültesi	23	28,83	12,02			
	Mühendislik fakültesi	187	27,60	10,66			
	Sağlık Bilimleri Fakültesi	102	28,77	11,51			
	Sosyal Bilimler Enstitüsü	38	25,63	9,42			
	Spor Bilimleri Fakültesi	23	33,26	14,75			
	Tıp Fakültesi	69	26,09	10,27			
	Turizm Fakültesi	33	33,45	12,36			
	Veterinerlik Fakültesi	30	24,53	6,56			
Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği	Eğitim Fakültesi	68	43,91	14,17	2,138	0,008*	11<14
	Fen - Edebiyat Fakültesi	198	44,31	14,60			13<9
	Güzel Sanatlar Fakültesi	11	39,91	19,06			13<14
	Hukuk fakültesi	21	42,62	15,22			
	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	139	45,80	14,37			
	İlahiyat fakültesi	27	43,19	12,78			
	Meslek yüksekokulu	95	46,08	16,45			
	Mimarlık fakültesi	23	45,78	12,43			
	Mühendislik fakültesi	187	46,36	14,62			
	Sağlık Bilimleri Fakültesi	102	46,31	13,03			
	Sosyal Bilimler Enstitüsü	38	38,08	13,54			
	Spor Bilimleri Fakültesi	23	45,43	16,10			
	Tıp Fakültesi	69	39,46	12,71			
	Turizm Fakültesi	33	50,18	14,53			
	Veterinerlik Fakültesi	30	44,43	12,54			

* $p<0,05$ anlamlı fark var, $p>0,05$ anlamlı fark yok; Tek yönlü ANOVA

Öğrenim görülen fakülte/yüksekokul/enstitülerin Makyavelizm, Psikopati, Narsisizm, Karanlık Üçlü ve Tükenmişlik ölçekleri açısından anlamlı farklar olup olmadığını belirlemek için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) testi yapılmıştır.

Makyavelizm: ANOVA sonuçlarına göre, öğrenim görülen fakülteler arasında Makyavelizm puanları açısından anlamlı bir fark bulunmuştur ($F = 2,732$, $p = 0,001$). Post Hoc test sonuçlarına göre, Spor Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerin ortalama Makyavelizm puanı (Ort. = 11,00, ss = 5,13) diğer fakültelerde öğrenim gören öğrencilerden anlamlı derecede yüksektir. Bu, Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin Makyavelizm seviyelerinin diğer fakültelere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Eğitim Fakültesi (Ort. = 7,75) ile İlahiyat Fakültesi (Ort. =

7,93) karşılaştırıldığında, İlahiyat Fakültesi'nin ortalama puanının daha yüksek olduğu görülmektedir. Fen - Edebiyat Fakültesi (Ort. = 7,95) ile Spor Bilimleri Fakültesi (Ort. = 11,00) arasında Spor Bilimleri Fakültesi'nin ortalama puanı daha yüksektir. Güzel Sanatlar Fakültesi (Ort. = 6,36) ile İlahiyat Fakültesi (Ort. = 7,93) karşılaştırıldığında, İlahiyat Fakültesi'nin ortalama puanı daha yüksektir. Hukuk Fakültesi (Ort. = 7,81) ile Spor Bilimleri Fakültesi (Ort. = 11,00) arasında Spor Bilimleri Fakültesi'nin ortalama puanı daha yüksektir. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (Ort. = 8,21) ile Spor Bilimleri Fakültesi (Ort. = 11,00) karşılaştırıldığında, Spor Bilimleri Fakültesi'nin ortalama puanı daha yüksektir. İlahiyat Fakültesi (Ort. = 7,93) ile Sosyal Bilimler Enstitüsü (Ort. = 7,55) karşılaştırıldığında, İlahiyat Fakültesi'nin ortalama puanı daha yüksektir.

Psikopati: ANOVA sonuçlarına göre, Psikopati puanları açısından öğrenim görülen fakülteler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($F = 3,170$, $p = 0,000$). Post Hoc test sonuçlarına göre, Spor Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerin ortalama Psikopati puanı (Ort. = 11,13, ss = 5,04) diğer fakültelerden anlamlı derecede yüksektir. Fen - Edebiyat Fakültesi (Ort. = 8,07) ile Spor Bilimleri Fakültesi (Ort. = 11,13) karşılaştırıldığında, Spor Bilimleri Fakültesi'nin ortalama puanı daha yüksektir. Fen - Edebiyat Fakültesi (Ort. = 8,07) ile Turizm Fakültesi (Ort. = 10,55) arasında Turizm Fakültesi'nin ortalama puanı daha yüksektir. Güzel Sanatlar Fakültesi (Ort. = 6,82) ile Spor Bilimleri Fakültesi (Ort. = 11,13) karşılaştırıldığında, Spor Bilimleri Fakültesi'nin ortalama puanı daha yüksektir. Hukuk Fakültesi (Ort. = 6,81) ile Spor Bilimleri Fakültesi (Ort. = 11,13) arasında Spor Bilimleri Fakültesi'nin ortalama puanı daha yüksektir. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (Ort. = 8,16) ile Spor Bilimleri Fakültesi (Ort. = 11,13) karşılaştırıldığında, Spor Bilimleri Fakültesi'nin ortalama puanı daha yüksektir. İlahiyat Fakültesi (Ort. = 8,00) ile Sağlık Bilimleri Fakültesi (Ort. = 8,53) karşılaştırıldığında, Sağlık Bilimleri Fakültesi'nin ortalama puanı daha yüksektir. Meslek Yüksekokulu (Ort. = 7,94) ile Sağlık Bilimleri Fakültesi (Ort. = 8,53) arasında Sağlık Bilimleri Fakültesi'nin ortalama puanı daha yüksektir. Mimarlık Fakültesi (Ort. = 8,52) ile Sağlık Bilimleri Fakültesi (Ort. = 8,53) karşılaştırıldığında, Sağlık Bilimleri Fakültesi'nin ortalama puanı daha yüksektir. Mühendislik Fakültesi (Ort. = 8,52) ile Spor Bilimleri Fakültesi (Ort. = 11,13) arasında Spor Bilimleri Fakültesi'nin ortalama puanı daha yüksektir. Sağlık Bilimleri Fakültesi (Ort. = 8,53) ile Sosyal Bilimler Enstitüsü (Ort. = 6,55) karşılaştırıldığında, Sağlık Bilimleri

Fakültesi'nin ortalama puanı daha yüksektir. Sağlık Bilimleri Fakültesi (Ort. = 8,53) ile Tıp Fakültesi (Ort. = 7,86) arasında Sağlık Bilimleri Fakültesi'nin ortalama puanı daha yüksektir. Sağlık Bilimleri Fakültesi (Ort. = 8,53) ile Turizm Fakültesi (Ort. = 10,55) arasında Turizm Fakültesi'nin ortalama puanı daha yüksektir.

Narsisizm: ANOVA sonuçlarına göre, öğrenim görülen fakülteler arasında Narsisizm puanları açısından anlamlı bir fark bulunmuştur ($F = 2,376$, $p = 0,003$). Post Hoc test sonuçlarına göre, Turizm Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerin ortalama Narsisizm puanı (Ort. = 12,18, ss = 4,54) diğer fakültelerden anlamlı derecede yüksektir. Bu, Turizm Fakültesi öğrencilerinin Narsisizm seviyelerinin diğer fakültelere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. En düşük Narsisizm puanı ise Güzel Sanatlar Fakültesi'nde (Ort. = 8,45, ss = 4,23) görülmektedir.

Karanlık Üçlü (Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği): ANOVA sonuçlarına göre, öğrenim görülen fakülteler arasında Karanlık Üçlü puanları açısından anlamlı bir fark bulunmuştur ($F = 2,831$, $p = 0,000$). Post Hoc test sonuçlarına göre, Turizm Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerin ortalama Karanlık Üçlü puanı (Ort. = 33,45, ss = 12,36) diğer fakültelerden anlamlı derecede yüksektir. Eğitim Fakültesi (Ort. = 26,59) ile Spor Bilimleri Fakültesi (Ort. = 33,26) karşılaştırıldığında, Spor Bilimleri Fakültesi'nin ortalama puanı daha yüksektir. Fen - Edebiyat Fakültesi (Ort. = 25,82) ile Spor Bilimleri Fakültesi (Ort. = 33,26) arasında Spor Bilimleri Fakültesi'nin ortalama puanı daha yüksektir. Güzel Sanatlar Fakültesi (Ort. = 21,64) ile Spor Bilimleri Fakültesi (Ort. = 33,26) karşılaştırıldığında, Spor Bilimleri Fakültesi'nin ortalama puanı daha yüksektir.

Tükenmişlik: ANOVA sonuçlarına göre, Tükenmişlik puanları açısından öğrenim görülen fakülteler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($F = 2,138$, $p = 0,008$). Post Hoc test sonuçlarına göre, Turizm Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerin ortalama tükenmişlik puanı (Ort. = 50,18, ss = 14,53) diğer fakültelerden anlamlı derecede yüksektir. Bu, Turizm Fakültesi öğrencilerinin tükenmişlik seviyelerinin diğer fakültelere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. En düşük tükenmişlik puanı ise Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde (Ort. = 38,08, ss = 13,54) görülmektedir. Eğitim Fakültesi (Ort. = 43,91) ile Sağlık Bilimleri Fakültesi (Ort. = 46,31) karşılaştırıldığında, Sağlık Bilimleri Fakültesi'nin ortalama puanı daha yüksektir. Fen - Edebiyat Fakültesi (Ort. = 44,31) ile Sağlık Bilimleri Fakültesi (Ort.

= 46,31) arasında Sağlık Bilimleri Fakültesi'nin ortalama puanı daha yüksektir. Güzel Sanatlar Fakültesi (Ort. = 39,91) ile Sağlık Bilimleri Fakültesi (Ort. = 46,31) karşılaştırıldığında, Sağlık Bilimleri Fakültesi'nin ortalama puanı daha yüksektir.

Tablo 15. Öğrenim Görülen Bölüm/Anabilim Dalı Dağılımı

Öğrenim Gördüğünüz Bölüm/Anabilim Dalı:	n
Anatomi	1
Anestezi	1
Antrenörlük Eğitimi	10
Bankacılık ve Sigortacılık	6
Baskı Sanatları	2
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	7
Bilgisayar Mühendisliği	23
Bilgisayar Programcılar	11
Biyoloji	19
Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı	18
Coğrafya	17
Çocuk Gelişim	4
Din Psikolojisi	2
Ebelik	19
Elektrik - Elektronik Mühendisliği	45
Endüstri Mühendisliği	48
Felsefe ve Din Bilimleri	1
Fen Bilgisi Öğretmenliği	3
Fizik	9
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon	29
Gastronomi Ve Mutfak Sanatları	7
Gıda Mühendisliği	6
Grafik Tasarım	14
Hemşirelik	54
Hukuk	21
İklimlendirme ve Soğutma Teknolojisi	2
İktisat	18
İlahiyat	27
İlköğretim Matematik Öğretmenliği	4

İngilizce Öğretmenliği	9
İnşaat Mühendisliği	11
İnşaat Teknikerliği	1
İnşaat Teknolojisi	1
İşletme	46
İşletme Yönetimi	7
Kimya	10
Kimya Öğretmenliği	5
Madencilik Teknolojisi	2
Makina Mühendisliği	64
Maliye	24
Matematik	13
Matematik Öğretmenliği	4
Mimarlık Bölümü	23
Moleküler Biyoloji ve Genetik	38
Motorlu Araçlar Teknolojisi	1
Muhasebe ve Finans	7
Muhasebe ve Vergi Uygulamaları	3
Mühendislik	1
Okul Öncesi Öğretmenliği	13
Otomotiv Teknolojisi Programı	2
Öğretmenlik	3
Patoloji Laboratuvar Teknikleri	1
Pazarlama Programı Pazarlama ve Reklamcılık	2
Psikoloji	24
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	9
Rekreasyon Yönetimi	3
Resim	2
Sınıf Öğretmenliği	7
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	30
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	3
Sosyoloji	16
Spor Yöneticiliği	4
Tarih	26

Tekstil Teknolojisi	2
Tıp	69
Trafik Ulaştırma	1
Turizm İşletmeciliği	3
Turizm Rehberliği	20
Turizm Vv Otel İşletmeciliği	11
Türk Dili ve Edebiyat	31
Türkçe Öğretmenliği	8
Uluslararası Ticaret ve Lojistik	43
Veterinerlik	29
Yönetim ve Organizasyon	4
Total	1064

Tablo 15, katılımcıların öğrenim gördükleri bölüm veya anabilim dallarına göre dağılımını göstermektedir. Toplamda 1064 katılımcının yer aldığı bu tablo, katılımcıların farklı bölümlerde öğrenim gördükleri ve bu bölümlerin tükenmişlik ve karanlık kişilik özellikleri üzerindeki etkilerini değerlendirmek için önemli bilgiler sunmaktadır.

Tablo 15 incelendiğinde, en fazla katılım gösteren bölümler arasında Elektrik - Elektronik Mühendisliği, İşletme ve Makine Mühendisliği öne çıkmaktadır. Elektrik - Elektronik Mühendisliği bölümünde 45 katılımcı (%4.2), İşletme bölümünde 45 katılımcı (%4.2) ve Makine Mühendisliği bölümünde 64 katılımcı (%6.0) bulunmaktadır. Bu bölümler, toplam katılımcı sayısının önemli bir kısmını temsil etmektedir. Diğer yandan, Hemşirelik bölümünde 54 katılımcı (%5.1) ve Moleküler Biyoloji ve Genetik bölümünde 37 katılımcı (%3.5) bulunmaktadır. Mühendislik Fakültesi'nin toplam katılımcı sayısı ise 187'dir (%17.6).

Bazı bölümlerde ise katılım oldukça sınırlıdır. Anatomi, Anestezi, Bankacılık ve Sigortacılık gibi bölümlerden sadece birer veya ikişer katılımcı bulunmaktadır. Örneğin, Anatomi ve Anestezi bölümlerinde sadece birer katılımcı (%0.1), İşletme Yönetimi bölümünde 7 katılımcı (%0.7) ve Motorlu Araçlar Teknolojisi bölümünde ise sadece bir katılımcı (%0.1) yer almıştır. Bu durum, bazı bölümlerin araştırmada daha az temsil edildiğini göstermektedir.

Araştırma bulgularına göre, bazı bölümlerde okuyan katılımcılar arasında tükenmişlik ve karanlık kişilik özellikleri düzeylerinde anlamlı farklar bulunmuştur. Özellikle, Turizm Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri diğer fakültelere göre anlamlı derecede yüksek çıkmıştır. Bu sonuç, bazı akademik programların ve bölümlerin öğrencilerin tükenmişlik deneyimlerinde farklı etkiler yaratabileceğini göstermektedir.

Tablo 15, öğrencilerin hangi bölümde öğrenim gördüklerini ve bu bölümlerin tükenmişlik, Makyavelizm, Psikopati ve Narsisizm gibi kişilik özellikleri üzerindeki etkilerini değerlendirmek için önemli bilgiler sunmaktadır. Bulgular, bazı bölümlerde okuyan öğrencilerin tükenmişlik ve karanlık kişilik özellikleri düzeylerinde anlamlı farklar olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, farklı akademik programların ve bölümlerin öğrencilerin tükenmişlik deneyimlerinde ve karanlık kişilik özelliklerinde farklı etkiler yaratabileceğini göstermektedir.

Sonuç olarak, Tablo 15'de sunulan veriler, bazı bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin tükenmişlik düzeylerinin ve karanlık kişilik özelliklerinin farklılık gösterdiğini göstermektedir. Öğrencilerin tükenmişlik düzeylerini ve karanlık kişilik özelliklerini etkileyen faktörlerin daha karmaşık ve çok boyutlu olduğunu söylemek mümkündür. Bu nedenle, üniversitelerin, öğrencilerin tükenmişlik düzeylerini azaltmak ve karanlık kişilik özellikleriyle başa çıkmak için bireysel ve çevresel stres faktörlerine yönelik müdahaleler geliştirmesi önemlidir. Öğrencilerin akademik yüklerini hafifletecek, sosyal destek mekanizmalarını güçlendirecek ve stres yönetim becerilerini geliştirecek stratejiler, bu sürecin etkin bir şekilde yönetilmesine katkıda bulunabilir.

Tablo 16. DDKÜ, KTÖ ve Alt Boyut Puanlarının En Yakın Arkadaşlarının Yaşlarına Göre Karşılaştırılması

En Yakın Arkadaşınızın Yaşı (y):		N	Ort.	ss	Anova		Post Hoc Tests
					F	p	
Makyavelizm	$y \leq 20$	496	8,64	4,06	4,752	0,009*	1>3
	$21 \leq y \leq 24$	473	8,28	4,10			
	$y \geq 25$	78	7,15	3,73			
Psikopati	$y \leq 20$	496	8,48	3,76	6,051	0,002*	1>3
	$21 \leq y \leq 24$	473	8,22	3,93			2>3
	$y \geq 25$	78	6,87	3,11			
Narsisizm	$y \leq 20$	496	10,29	4,54	0,257	0,774	
	$21 \leq y \leq 24$	473	10,24	4,54			
	$y \geq 25$	78	9,90	4,71			
	$y \leq 20$	496	27,42	10,75	3,661	0,026*	1>3
	$21 \leq y \leq 24$	473	26,74	10,67			

Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği	$y \geq 25$	78	23,92	10,06			
Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği	$y \leq 20$	496	44,59	14,71	6,218	0,002*	1>3
	$21 \leq y \leq 24$	473	46,08	14,06			2>3
	$y \geq 25$	78	39,99	14,83			

* $p < 0,05$ anlamlı fark var, $p > 0,05$ anlamlı fark yok; Tek yönlü ANOVA

En yakın arkadaşınızın yaşı ile Makyavelizm, Psikopati, Narsisizm, Karanlık Üçlü ve Tükenmişlik ölçekleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Farklı yaş grupları arasındaki farklar Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılarak analiz edilmiştir.

Makyavelizm: En yakın arkadaşının yaşı 20 yaş ve altı olan katılımcıların Makyavelizm puanları (Ort. = 8,64, ss = 4,06) 25 yaş ve üzeri olan katılımcılardan (Ort. = 7,15, ss = 3,73) anlamlı derecede yüksektir ($F = 4,752$, $p = 0,009$). Bu, daha genç yaş grubunda en yakın arkadaşına sahip olanların Makyavelizm seviyelerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Psikopati: En yakın arkadaşının yaşı 20 yaş ve altı olan katılımcıların Psikopati puanları (Ort. = 8,48, ss = 3,76) 25 yaş ve üzeri olan katılımcılardan (Ort. = 6,87, ss = 3,11) anlamlı derecede yüksektir. Ayrıca, en yakın arkadaşının yaşı 21-24 arası olan katılımcıların Psikopati puanları (Ort. = 8,22, ss = 3,93) da 25 yaş ve üzeri olan katılımcılardan anlamlı derecede yüksektir ($F = 6,051$, $p = 0,002$). Bu, daha genç yaş grubunda en yakın arkadaşına sahip olanların Psikopati seviyelerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Narsisizm: Narsisizm puanları açısından en yakın arkadaşlarının yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F = 0,257$, $p = 0,774$). Bu, farklı yaş gruplarındaki en yakın arkadaşlara sahip olan katılımcıların narsisizm düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği: En yakın arkadaşının yaşı 20 yaş ve altı olan katılımcıların Karanlık Üçlü puanları (Ort. = 27,42, ss = 10,75) 25 yaş ve üzeri olan katılımcılardan (Ort. = 23,92, ss = 10,06) anlamlı derecede yüksektir ($F = 3,661$, $p = 0,026$). Bu, daha genç yaş grubunda en yakın arkadaşına sahip olanların Karanlık Üçlü seviyelerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği: En yakın arkadaşının yaşı 20 yaş ve altı olan katılımcıların tükenmişlik puanları (Ort. = 44,59, ss = 14,71) 25 yaş ve üzeri olan

katılımcılardan (Ort. = 39,99, ss = 14,83) anlamlı derecede yüksektir. Ayrıca, en yakın arkadaşının yaşı 21-24 arası olan katılımcıların tükenmişlik puanları (Ort. = 46,08, ss = 14,06) da 25 yaş ve üzeri olan katılımcılardan anlamlı derecede yüksektir ($F = 6,218$, $p = 0,002$). Bu, daha genç yaş grubunda en yakın arkadaşına sahip olanların tükenmişlik seviyelerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 17. DDKÜ, KTÖ ve Alt Boyut Puanlarının En Yakın Arkadaşlarının Cinsiyetine Göre Karşılaştırılması

En Yakın Arkadaşınızın Cinsiyeti:		n	Ort.	ss	t	p
Makyavelizm	Kadın	655	8,13	3,97	-2,078	0,038*
	Erkek	409	8,66	4,19		
Psikopati	Kadın	655	7,97	3,64	-2,598	0,010*
	Erkek	409	8,61	4,01		
Narsisizm	Kadın	655	10,35	4,55	1,392	0,164
	Erkek	409	9,95	4,52		
Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği	Kadın	655	26,45	10,25	-1,122	0,262
	Erkek	409	27,22	11,33		
Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği	Kadın	655	45,36	14,28	1,626	0,104
	Erkek	409	43,88	14,79		

* $p < 0,05$ anlamlı fark var, $p > 0,05$ anlamlı fark yok; t testi

En yakın arkadaşınızın cinsiyeti ile Makyavelizm, Psikopati, Narsisizm, Karanlık Üçlü ve Tükenmişlik ölçekleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Farklı cinsiyet grupları arasındaki farklar bağımsız örneklem t-testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Makyavelizm: En yakın arkadaşı kadın olan katılımcıların Makyavelizm puanları (Ort. = 8,13, ss = 3,97), en yakın arkadaşı erkek olan katılımcılardan (Ort. = 8,66, ss = 4,19) anlamlı derecede düşüktür ($t = -2,078$, $p = 0,038$). Bu, en yakın arkadaşı kadın olanların Makyavelizm seviyelerinin daha düşük olduğunu göstermektedir.

Psikopati: En yakın arkadaşı kadın olan katılımcıların Psikopati puanları (Ort. = 7,97, ss = 3,64), en yakın arkadaşı erkek olan katılımcılardan (Ort. = 8,61, ss = 4,01) anlamlı derecede düşüktür ($t = -2,598$, $p = 0,010$). Bu, en yakın arkadaşı kadın olanların Psikopati seviyelerinin daha düşük olduğunu göstermektedir.

Narsisizm: Narsisizm puanları açısından en yakın arkadaşlarının cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t = 1,392$, $p = 0,164$). Bu, farklı cinsiyetlerdeki en yakın arkadaşlara sahip olan katılımcıların narsisizm düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği: En yakın arkadaşı kadın olan katılımcıların Karanlık Üçlü puanları (Ort. = 26,45, ss = 10,25), en yakın arkadaşı erkek olan katılımcılardan (Ort. = 27,22, ss = 11,33) anlamlı bir fark göstermemiştir ($t = -1,122$, $p = 0,262$). Bu, farklı cinsiyetlerdeki en yakın arkadaşlara sahip olan katılımcıların Karanlık Üçlü özellikleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği: Tükenmişlik puanları açısından en yakın arkadaşlarının cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t = 1,626$, $p = 0,104$). Bu, farklı cinsiyetlerdeki en yakın arkadaşlara sahip olan katılımcıların tükenmişlik düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Tablo 18. DDKÜ, KTÖ ve Alt Boyut Puanlarının En Yakın Arkadaşınızın Öğrenim Durumuna Göre Karşılaştırılması

En Yakın Arkadaşınızın Öğrenim Durumu:		n	Ort.	ss	Anova	
					F	p
Makyavelizm	Ortaöğretim	73	8,30	3,45	0,866	0,458
	Ön Lisans	148	8,38	4,34		
	Lisans	814	8,37	4,06		
	Yüksek Lisans ya da Doktora	29	7,14	3,94		
Psikopati	Ortaöğretim	73	8,19	2,98	2,451	0,062
	Ön Lisans	148	8,05	3,93		
	Lisans	814	8,31	3,86		
	Yüksek Lisans ya da Doktora	29	6,41	2,72		
Narsisizm	Ortaöğretim	73	10,05	3,58	0,323	0,808
	Ön Lisans	148	10,10	4,68		
	Lisans	814	10,25	4,61		
	Yüksek Lisans ya da Doktora	29	9,48	4,24		
Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği	Ortaöğretim	73	26,55	7,95	1,279	0,280
	Ön Lisans	148	26,53	11,19		
	Lisans	814	26,93	10,83		
	Yüksek Lisans ya da Doktora	29	23,03	9,50		
Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği	Ortaöğretim	73	46,30	14,63	0,695	0,555
	Ön Lisans	148	44,11	14,78		
	Lisans	814	44,87	14,38		
	Yüksek Lisans ya da Doktora	29	42,17	15,98		

En yakın arkadaşınızın öğrenim durumu ile Makyavelizm, Psikopati, Narsisizm, Karanlık Üçlü ve Tükenmişlik ölçekleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir.

Farklı öğrenim durumu grupları arasındaki farklar Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılarak analiz edilmiştir.

Makyavelizm: En yakın arkadaşının öğrenim durumu açısından Makyavelizm puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F = 0,866$, $p = 0,458$). Bu, farklı öğrenim durumlarındaki en yakın arkadaşlara sahip olan katılımcıların Makyavelizm düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Psikopati: En yakın arkadaşının öğrenim durumu açısından Psikopati puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F = 2,451$, $p = 0,062$). Ancak, p değeri $0,05$ 'e yakın olduğu için bu farkın sınırdan anlamlı olduğu söylenebilir. Yüksek lisans ya da doktora düzeyindeki arkadaşlara sahip olan katılımcıların psikopati puanlarının diğer gruplardan daha düşük olduğu gözlemlenmiştir.

Narsisizm: Narsisizm puanları açısından en yakın arkadaşlarının öğrenim durumları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F = 0,323$, $p = 0,808$). Bu, farklı öğrenim durumlarındaki en yakın arkadaşlara sahip olan katılımcıların narsisizm düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği: En yakın arkadaşının öğrenim durumu açısından Karanlık Üçlü puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F = 1,279$, $p = 0,280$). Bu, farklı öğrenim durumlarındaki en yakın arkadaşlara sahip olan katılımcıların Karanlık Üçlü özellikleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği: En yakın arkadaşının öğrenim durumu açısından tükenmişlik puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F = 0,695$, $p = 0,555$). Bu, farklı öğrenim durumlarındaki en yakın arkadaşlara sahip olan katılımcıların tükenmişlik düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Tablo 19. DDKÜ, KTÖ ve Alt Boyut Puanlarının En Yakın Arkadaşları ile Arkadaşlık Süresine Göre Karşılaştırılması

En Yakın Arkadaşınız İle Arkadaşlık Süreniz Grubu		n	Ort.	ss	Anova		Post Hoc Tests
					F	p	
Makyavelizm	1 yıldan az	167	8,92	4,24	2,205	0,086	
	1,5 - 5 yıl arası	376	8,46	4,19			
	6 - 10 yıl arası	355	7,99	3,85			
	11 yıl üzeri	166	8,17	3,98			
Psikopati	1 yıldan az	167	9,05	4,13	4,571	0,003*	1,3

	1,5 - 5 yıl arası	376	8,35	3,87			1,4
	6 - 10 yıl arası	355	7,88	3,67			
	11 yıl üzeri	166	7,78	3,43			
Narsisizm	1 yıldan az	167	10,80	4,90	1,570	0,195	
	1,5 - 5 yıl arası	376	10,28	4,65			
	6 - 10 yıl arası	355	9,93	4,49			
	11 yıl üzeri	166	9,98	3,98			
Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği	1 yıldan az	167	28,78	11,45	3,411	0,017*	1,3
	1,5 - 5 yıl arası	376	27,09	11,05			
	6 - 10 yıl arası	355	25,80	10,33			
	11 yıl üzeri	166	25,93	9,45			
Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği	1 yıldan az	167	45,28	15,75	1,564	0,196	
	1,5 - 5 yıl arası	376	45,90	14,20			
	6 - 10 yıl arası	355	43,82	13,82			
	11 yıl üzeri	166	43,85	15,14			

* $p < 0,05$ anlamlı fark var, $p > 0,05$ anlamlı fark yok; Tek yönlü ANOVA

En yakın arkadaşınızla arkadaşlık süresi ile Makyavelizm, Psikopati, Narsisizm, Karanlık Üçlü ve Tükenmişlik ölçekleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Farklı arkadaşlık süresi grupları arasındaki farklar Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılarak analiz edilmiştir.

Makyavelizm: En yakın arkadaşının yaşı ile Makyavelizm puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F = 2,205$, $p = 0,086$). Bu, farklı arkadaşlık süresi gruplarındaki katılımcıların Makyavelizm düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Psikopati: En yakın arkadaşının yaşı ile Psikopati puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($F = 4,571$, $p = 0,003$). Post Hoc test sonuçlarına göre, en yakın arkadaşıyla arkadaşlık süresi 1 yıldan az olan katılımcıların psikopati puanları (Ort. = 9,05, ss = 4,13), 6-10 yıl arası (Ort. = 7,88, ss = 3,67) ve 11 yıl üzeri olan katılımcılardan (Ort. = 7,78, ss = 3,43) anlamlı derecede yüksektir. Ayrıca, 1,5-5 yıl arası arkadaşlık süresine sahip olan katılımcıların psikopati puanları (Ort. = 8,35, ss = 3,87), 11 yıl üzeri olanlardan anlamlı derecede yüksektir.

Narsisizm: Narsisizm puanları açısından en yakın arkadaşlarının arkadaşlık süresi grupları arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($F = 1,570$, $p = 0,195$). Bu, farklı arkadaşlık süresi gruplarındaki katılımcıların narsisizm düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği: En yakın arkadaşının yaşı ile Karanlık Üçlü puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($F = 3,411$, $p = 0,017$).

Post Hoc test sonuçlarına göre, en yakın arkadaşıyla arkadaşlık süresi 1 yıldan az olan katılımcıların Karanlık Üçlü puanları (Ort. = 28,78, ss = 11,45), 6-10 yıl arası olan katılımcılardan (Ort. = 25,80, ss = 10,33) anlamlı derecede yüksektir.

Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği: Tükenmişlik puanları açısından en yakın arkadaşlarının arkadaşlık süresi grupları arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($F = 1,564$, $p = 0,196$). Bu, farklı arkadaşlık süresi gruplarındaki katılımcıların tükenmişlik düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Tablo 20. DDKÜ, KTÖ ve Alt Boyut Puanlarının En Yakın Arkadaşlarıyla Görüşme Sıklığına Göre Karşılaştırılması

En Yakın Arkadaşınızla Ne Sıklıkta Görüşüyorsunuz		n	Ort.	ss	Anova		Post Hoc Tests
					F	p	
Makyavelizm	Daima	382	8,65	4,60	0,901	0,463	
	Çok sık	209	8,15	3,82			
	Sıkça	276	8,15	3,76			
	Bazen	156	8,14	3,59			
	Nadiren	41	8,24	3,44			
Psikopati	Daima	382	8,71	4,30	2,652	0,032*	1,3
	Çok sık	209	7,92	3,59			
	Sıkça	276	7,85	3,39			
	Bazen	156	8,10	3,51			
	Nadiren	41	8,05	3,13			
Narsisizm	Daima	382	10,25	4,92	0,201	0,938	
	Çok sık	209	10,12	4,50			
	Sıkça	276	10,26	4,32			
	Bazen	156	9,96	4,17			
	Nadiren	41	10,54	4,17			
Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği	Daima	382	27,60	12,15	0,993	0,410	
	Çok sık	209	26,20	10,16			
	Sıkça	276	26,26	9,59			
	Bazen	156	26,21	9,82			
	Nadiren	41	26,83	8,32			
Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği	Daima	382	46,02	15,51	1,495	0,202	
	Çok sık	209	44,32	13,10			
	Sıkça	276	44,65	14,34			
	Bazen	156	43,37	12,99			
	Nadiren	41	42,05	17,25			

En yakın arkadaşınızla görüşme sıklığınız ile Makyavelizm, Psikopati, Narsisizm, Karanlık Üçlü ve Tükenmişlik ölçekleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Farklı görüşme sıklığı grupları arasındaki farklar Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılarak analiz edilmiştir.

Makyavelizm: En yakın arkadaşınızla görüşme sıklığı ile Makyavelizm puanları arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($F = 0,901$, $p = 0,463$). Bu, farklı

görüşme sıklığı gruplarındaki katılımcıların Makyavelizm düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Psikopati: En yakın arkadaşınızla görüşme sıklığı ile Psikopati puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($F = 2,652, p = 0,032$). Post Hoc test sonuçlarına göre, en yakın arkadaşıyla "daima" görüşen katılımcıların psikopati puanları (Ort. = 8,71, ss = 4,30), "sıkça" görüşen katılımcılardan (Ort. = 7,85, ss = 3,39) anlamlı derecede yüksektir. Bu, en sık görüşenlerin psikopati seviyelerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Narsisizm: Narsisizm puanları açısından en yakın arkadaşlarının görüşme sıklığı grupları arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($F = 0,201, p = 0,938$). Bu, farklı görüşme sıklığı gruplarındaki katılımcıların narsisizm düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği: En yakın arkadaşınızla görüşme sıklığı ile Karanlık Üçlü puanları arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($F = 0,993, p = 0,410$). Bu, farklı görüşme sıklığı gruplarındaki katılımcıların Karanlık Üçlü özellikleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği: Tükenmişlik puanları açısından en yakın arkadaşlarının görüşme sıklığı grupları arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($F = 1,495, p = 0,202$). Bu, farklı görüşme sıklığı gruplarındaki katılımcıların tükenmişlik düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

4.5. Hipotez Sonuçları

H₁: Üniversite öğrencilerinin en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özellikleri (Makyavelizm, Narsisizm ve Psikopati) ile öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Alt Hipotezler:

- **H_{1a}:** Makyavelizm ile tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
 - **Bulgular:** Korelasyon analizi sonuçlarına göre Makyavelizm ile tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r = 0.026, p > 0.05$).

- **Sonuç:** Red
- **H_{1b}:** Narsisizm ile tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
 - **Bulgular:** Korelasyon analizi sonuçlarına göre Narsisizm ile tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r = -0.014$, $p > 0.05$).
 - **Sonuç:** Red
- **H_{1c}:** Psikopati ile tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
 - **Bulgular:** Korelasyon analizi sonuçlarına göre Psikopati ile tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r = 0.030$, $p > 0.05$).
 - **Sonuç:** Red

H₁ Genel Sonuç: Red

- **H₁ Genel Yorum:** H₁ hipotezi, Makyavelizm, Narsisizm ve Psikopati ile tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı için red edilmiştir. Bu bulgu, üniversite öğrencilerinin en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özelliklerinin, öğrencilerin tükenmişlik düzeylerini doğrudan etkilemediğini göstermektedir. Öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri üzerinde bu kişilik özelliklerinin belirleyici bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

H₂: En yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özellikleri ile öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkide demografik faktörler (yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, sınıf düzeyi, fakülte, doğum yeri) anlamlı bir rol oynamaktadır.

Alt Hipotezler:

- **H_{2a}:** Yaş, en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özellikleri ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkide anlamlı bir rol oynamaktadır.
 - **Bulgular:** ANOVA sonuçlarına göre yaş grupları arasında tükenmişlik puanları açısından anlamlı bir fark bulunmuştur ($F = 6.002$, $p < 0.05$). 20 yaş ve altı grubun ortalama tükenmişlik puanı (Ort. = 4532, ss = 1453) 25 yaş ve üzeri gruptan (Ort. = 3910, ss = 1568) anlamlı derecede yüksektir.

- **Sonuç:** Kabul
- **Yorum:** Yaşın, en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özellikleri ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkide anlamlı bir rol oynadığı tespit edilmiştir. 20 yaş ve altı öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri, 25 yaş ve üzeri öğrencilerden daha yüksektir. Bu durum, daha genç öğrencilerin sosyal ilişkilerden ve arkadaşlarının kişilik özelliklerinden daha fazla etkilenebileceğini göstermektedir.
- **H_{2b}:** Cinsiyet, en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özellikleri ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkide anlamlı bir rol oynamaktadır.
 - **Bulgular:** T-testi sonuçlarına göre cinsiyetler arasında tükenmişlik puanları açısından anlamlı bir fark bulunmuştur ($t = 2.510, p < 0.05$). Kadınların tükenmişlik puanları (Ort. = 4568, ss = 1400) erkeklerden (Ort. = 4340, ss = 1513) anlamlı derecede yüksektir.
 - **Sonuç:** Kabul
 - **Yorum:** Cinsiyetin bu ilişkide anlamlı bir rol oynadığı bulunmuştur. Kadın öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri, erkek öğrencilere göre daha yüksektir. Bu sonuç, kadınların en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özelliklerinden daha fazla etkilenebileceğini veya tükenmişlik yaşama eğilimlerinin daha yüksek olabileceğini göstermektedir.
- **H_{2c}:** Öğrenim durumu, en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özellikleri ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkide anlamlı bir rol oynamaktadır.
 - **Bulgular:** ANOVA sonuçlarına göre öğrenim durumları arasında tükenmişlik puanları açısından anlamlı bir fark sınırdadır bulunmuştur ($F = 2.587, p = 0.052$).
 - **Sonuç:** Red.
 - **Yorum:** Öğrenim durumu ile tükenmişlik arasındaki ilişki sınırda anlamlı bulunmuştur. Bu durum, öğrencilerin öğrenim durumunun, en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özellikleri ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkide kısmen etkili olabileceğini göstermektedir. Ama yine de $p > 0.05$ olduğu için bu alt hipotez de reddedilmiştir.

- **H_{2d}:** Sınıf düzeyi, en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özellikleri ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkide anlamlı bir rol oynamaktadır.
 - **Bulgular:** ANOVA sonuçlarına göre sınıf seviyeleri arasında tükenmişlik puanları açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F = 0.623, p > 0.05$).
 - **Sonuç:** Red
 - **Yorum:** Sınıf düzeyinin bu ilişkide anlamlı bir rol oynamadığı bulunmuştur. Bu sonuç, öğrencilerin sınıf düzeyinin, en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özellikleri ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkiyi etkilemediğini göstermektedir.
- **H_{2e}:** Fakülte, en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özellikleri ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkide anlamlı bir rol oynamaktadır.
 - **Bulgular:** ANOVA sonuçlarına göre fakülteler arasında tükenmişlik puanları açısından anlamlı bir fark bulunmuştur ($F = 2.138, p < 0.05$). Turizm Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerin ortalama tükenmişlik puanı (Ort. = 5018, ss = 1453) diğer fakültelerden anlamlı derecede yüksektir.
 - **Sonuç:** Kabul
 - **Yorum:** Fakültenin bu ilişkide anlamlı bir rol oynadığı bulunmuştur. Turizm Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri diğer fakültelere göre daha yüksektir. Bu sonuç, farklı fakültelerdeki öğrencilerin en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özelliklerinden farklı derecelerde etkilenebileceğini göstermektedir.
- **H_{2f}:** Doğum yeri, en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özellikleri ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkide anlamlı bir rol oynamaktadır.
 - **Bulgular:** ANOVA sonuçlarına göre doğum yerleri arasında tükenmişlik puanları açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F = 0.658, p > 0.05$).
 - **Sonuç:** Red

- **Yorum:** Doğum yerinin bu ilişkide anlamlı bir rol oynamadığı bulunmuştur. Bu durum, öğrencilerin doğum yerlerinin, en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özellikleri ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkiyi etkilemediğini göstermektedir.

H₂ Genel Sonuç: Kısmen Kabul (Demografik faktörlerin bazıları anlamlı rol oynamaktadır.)

H₃: Sosyal değişkenler (en yakın arkadaşın yaşı, cinsiyeti, öğrenim durumu, arkadaşlık süresi ve görüşme sıklığı) bu ilişkiyi anlamlı bir şekilde etkilemektedir.

Alt Hipotezler:

- **H_{3a}:** En yakın arkadaşın yaşı, karanlık kişilik özellikleri ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkiyi anlamlı bir şekilde etkilemektedir.
 - **Bulgular:** ANOVA sonuçlarına göre en yakın arkadaşın yaşı 20 yaş ve altı olan katılımcıların tükenmişlik puanları (Ort. = 4459, ss = 1471) 25 yaş ve üzeri olan katılımcılardan (Ort. = 3999, ss = 1483) anlamlı derecede yüksektir ($F = 6.218, p < 0.05$).
 - **Sonuç:** Kabul
 - **Yorum:** En yakın arkadaşın yaşının, bu ilişkide anlamlı bir rol oynadığı bulunmuştur. En yakın arkadaşı 20 yaş ve altı olan öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri, 25 yaş ve üzeri olan öğrencilere göre daha yüksektir. Bu sonuç, en yakın arkadaşlarının yaşının, öğrencilerin tükenmişlik düzeylerini etkileyebileceğini göstermektedir.
- **H_{3b}:** En yakın arkadaşın cinsiyeti, karanlık kişilik özellikleri ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkiyi anlamlı bir şekilde etkilemektedir.
 - **Bulgular:** T-testi sonuçlarına göre en yakın arkadaşın cinsiyeti ile tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t = 1.626, p > 0.05$).
 - **Sonuç:** Red
 - **Yorum:** En yakın arkadaşın cinsiyetinin bu ilişkide anlamlı bir rol oynamadığı bulunmuştur. Bu durum, en yakın arkadaşlarının

cinsiyetinin, öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olmadığını göstermektedir.

- **H_{3c}:** En yakın arkadaşın öğrenim durumu, karanlık kişilik özellikleri ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkiyi anlamlı bir şekilde etkilemektedir.
 - **Bulgular:** ANOVA sonuçlarına göre en yakın arkadaşın öğrenim durumu ile tükenmişlik puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F = 2.587, p > 0.05$).
 - **Sonuç:** Red
 - **Yorum:** En yakın arkadaşın öğrenim durumunun bu ilişkide anlamlı bir rol oynamadığı bulunmuştur. Bu durum, en yakın arkadaşlarının öğrenim durumunun, öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olmadığını göstermektedir.
- **H_{3d}:** Arkadaşlık süresi, karanlık kişilik özellikleri ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkiyi anlamlı bir şekilde etkilemektedir.
 - **Bulgular:** ANOVA sonuçlarına göre arkadaşlık süresi ile tükenmişlik puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F = 1.945, p > 0.05$).
 - **Sonuç:** Red
 - **Yorum:** Arkadaşlık süresinin bu ilişkide anlamlı bir rol oynamadığı bulunmuştur. Bu durum, en yakın arkadaş ile arkadaşlık süresinin, öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olmadığını göstermektedir.
- **H_{3e}:** Görüşme sıklığı, karanlık kişilik özellikleri ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkiyi anlamlı bir şekilde etkilemektedir.
 - **Bulgular:** ANOVA sonuçlarına göre görüşme sıklığı ile tükenmişlik puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F = 1.256, p > 0.05$).
 - **Sonuç:** Red
 - **Yorum:** Görüşme sıklığının bu ilişkide anlamlı bir rol oynamadığı bulunmuştur. Bu durum, en yakın arkadaş ile görüşme sıklığının, öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olmadığını göstermektedir.

H₃ Genel Sonuç: Kısmen Kabul (Sadece en yakın arkadaşın yaşı anlamlı bir şekilde etkilemektedir.)

Özet:

- **H₁:** Red
- **H₂:** Kısmen Kabul
- **H₃:** Kısmen Kabul

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu kısmı sonuç ve öneriler olmak üzere 2 kısımdan oluşmaktadır. Sonuç kısmında araştırma bulgularının sonuçları değerlendirilmiştir. Öneriler kısmında ise ileriye dönük öneriler sunulmuştur.

5.1. Sonuçlar

Bu tez çalışmasında, üniversite öğrencilerinin en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özelliklerinin (Makyavelizm, Narsisizm ve Psikopati) öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri üzerindeki etkileri incelenmiştir. Ayrıca, demografik ve sosyal değişkenlerin bu ilişkideki rolleri de analiz edilmiştir. Araştırma bulguları, literatürdeki mevcut bilgilerle karşılaştırılarak detaylı bir şekilde değerlendirilmiş ve tartışılmıştır.

Araştırmanın temel bulguları, üniversite öğrencilerinin en yakın arkadaşlarının karanlık kişilik özelliklerinin (Makyavelizm, Narsisizm ve Psikopati) öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri üzerinde doğrudan anlamlı bir etkisinin olmadığını göstermektedir. Makyavelizm ile tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu bulgu, manipülatif ve stratejik davranışların öğrencilerin tükenmişlik düzeylerini doğrudan etkilemediğini göstermektedir. Narsisizm ile tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Narsisistik eğilimler, bireylerin özsaygı ve kendine odaklanma düzeylerini artırsa da, bu durum öğrencilerin tükenmişlik düzeylerini doğrudan etkilememektedir. Psikopati ile tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Antisosyal davranışlar ve duygusal soğukluk, öğrencilerin tükenmişlik düzeylerini doğrudan etkilememektedir. Psikopatik özelliklerin, öğrencilerin akademik ve sosyal yaşamlarındaki stres faktörleriyle olan ilişkisi sınırlı kalmaktadır.

Demografik faktörlerin tükenmişlik düzeyleri üzerindeki etkileri incelendiğinde, 20 yaş ve altı öğrencilerin tükenmişlik düzeylerinin, 25 yaş ve üzeri öğrencilere göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu bulgu, genç yaş grubundaki öğrencilerin üniversite yaşamına uyum sağlama süreçlerinde daha

fazla zorlandığını göstermektedir. Genç öğrencilerin akademik baskılar ve sosyal beklentilerle başa çıkma süreçleri daha zorlu olabilmektedir. Kadın öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri, erkek öğrencilerden anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuç, kadınların duygusal ve sosyal yükümlülükler nedeniyle daha fazla stres ve tükenmişlik yaşadıklarını göstermektedir. Kadın öğrencilerin akademik ve sosyal yaşamlarında daha fazla destek ve kaynaklara ihtiyaç duydukları ortaya çıkmıştır. Doğum yeri ile tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Öğrencilerin doğum yerleri, tükenmişlik düzeylerini doğrudan etkilememektedir. Bu sonuç, öğrencilerin doğdukları yerin, üniversite yaşamındaki stres ve tükenmişlik düzeyleri üzerinde belirleyici bir faktör olmadığını göstermektedir. Öğrenim durumu ile tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencileri arasında tükenmişlik düzeyleri benzerlik göstermektedir. Bu bulgu, akademik seviyenin tükenmişlik üzerindeki etkisinin sınırlı olduğunu göstermektedir. Sınıf düzeyi ile tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri arasında tükenmişlik düzeyleri benzerlik göstermektedir. Bu bulgu, öğrencilerin sınıf düzeylerinin tükenmişlik üzerindeki etkisinin sınırlı olduğunu göstermektedir. Turizm Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri, diğer fakültelerdeki öğrencilere göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Bu bulgu, Turizm Fakültesi öğrencilerinin sektörel beklentiler ve eğitim gereksinimleri nedeniyle daha fazla tükenmişlik yaşadığını göstermektedir. Ayrıca, Spor Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerin de tükenmişlik düzeyleri yüksek bulunmuştur.

Sosyal değişkenlerin tükenmişlik üzerindeki etkileri incelendiğinde, en yakın arkadaşının yaşı 20 yaş ve altı olan öğrencilerin tükenmişlik düzeylerinin, 25 yaş ve üzeri olanlara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu bulgu, genç arkadaşların getirdiği sosyal dinamiklerin, öğrencilerin tükenmişlik seviyelerini artırabileceğini göstermektedir. Genç arkadaşlar arasındaki rekabet ve sosyal baskılar, tükenmişlik düzeylerini artırabilir. Kadın en yakın arkadaşına sahip olan öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri, erkek en yakın arkadaşına sahip olanlardan anlamlı derecede yüksektir. Bu durum, kadın arkadaşların sosyal destek rollerinin farklılık göstermesiyle açıklanabilir. Kadın arkadaşlar arasındaki duygusal paylaşımın ve destek ihtiyaçlarının, tükenmişlik düzeylerini artırabileceği düşünülmektedir. En yakın

arkadaşın öğrenim durumu ile tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Bu değişkenin tükenmişlik düzeyleri üzerindeki etkisi sınırlı kalmaktadır. Arkadaşlık süresi ve görüşme sıklığı ile tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu sosyal değişkenlerin tükenmişlik düzeyleri üzerindeki etkileri sınırlı kalmaktadır.

Araştırma bulguları, Makyavelizm, Narsisizm ve Psikopati arasında pozitif anlamlı kuvvetli ilişkiler olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, karanlık kişilik özelliklerinin genellikle birlikte ortaya çıktığını ve birbirlerini güçlendirdiğini göstermektedir. Özellikle, Makyavelizm ile Psikopati arasındaki kuvvetli ilişki, manipülatif ve antisosyal davranışların birlikte var olma eğiliminde olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, karanlık kişilik özelliklerinin bir arada bulunma eğiliminin, bireylerin sosyal ilişkilerini ve psikolojik sağlıklarını olumsuz etkileyebileceğini göstermektedir.

Bu araştırmanın bulguları literatürde yer alan çalışmaların bazılarıyla uyumlu olmasına rağmen bazılarıyla çelişmektedir. Bu farklılıklar araştırma metodolojisi, örneklem yapısı ve demografik değişkenler gibi faktörlerden kaynaklanabilir. Özellikle karanlık kişilik özelliklerinin doğrudan tükenmişlik ile ilişkilendirilememesi, tükenmişliğin daha çok bireysel, akademik ve çevresel stres faktörlerine bağlı olabileceğini düşündürmektedir. Literatürde karanlık kişilik özelliklerinin genellikle olumsuz duygusal ve davranışsal sonuçlarla ilişkili olduğu görülmektedir. Örneğin Saticı ve arkadaşları (2019) psikopati ve narsisizmin motor dürtüselliği pozitif yönde etkilediğini bulmuş, Karaarslan ve Gizir (2021) ise Makyavelizm ve psikopatinin öğrencilerin ilişkisel saldırganlık düzeylerini anlamlı şekilde öngördüğünü belirtmiştir. Ancak bu özelliklerin doğrudan tükenmişlik ile ilişkilendirilememesi, üniversite öğrencilerinin tükenmişlik deneyimlerinin daha geniş bir yelpazede ele alınması gerektiğini göstermektedir.

Bu çalışmada karanlık kişilik özelliklerini en yakın arkadaşlar üzerinden değerlendirmek, literatürde ilk defa kullanılmış bir yöntemdir. "Other S-Rated" yöntemi literatürde daha önce kullanılmış olmasına rağmen karanlık kişilik özelliklerini değerlendirirken en yakın arkadaşın baz alınması bu çalışmada yenilikçi bir yaklaşımdır. Bu yöntemin kullanılması, değerlendirme sürecinde dolaylı etkileri ve sosyal çevrenin rolünü vurgular. En yakın arkadaşların karanlık kişilik özellikleri öğrencilerin tükenmişlik düzeylerini dolaylı olarak etkileyebilir. Örneğin, manipülatif

veya narsisistik bir arkadaşın varlığı öğrencinin stres düzeyini ve tükenmişlik hissini artırabilir.

Sosyal destek mekanizmalarının etkinliği ve kalitesi, tükenmişlik üzerinde belirleyici bir rol oynayabilir. Olumsuz kişilik özelliklerine sahip arkadaşların sağladığı sosyal destek, öğrencilerin tükenmişlik düzeylerini artırabilir veya azaltabilir. En yakın arkadaşlarla olan ilişkiler, öğrencilerin duygusal ve psikolojik durumlarını doğrudan etkileyebilir. Yazar (2021), romantik kıskançlık ve karanlık kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemiş ve bu tür ilişkilerin tükenmişlik üzerindeki etkilerini dolaylı olarak ortaya koymuştur.

Araştırma metodolojisi ve veri toplama yöntemleri, sonuçların farklılaşmasında etkili olabilir. Çevrimiçi anketler kullanarak veri toplamak, katılımcıların daha anonim ve rahat hissetmelerine neden olabilirken yüz yüze anketler daha fazla baskı ve stres yaratabilir. Arkadaşların kişilik özelliklerinin değerlendirilmesi algı ve subjektif değerlendirmeler içerir ve bu ölçümler bireysel farklılıklar ve ilişki dinamikleri nedeniyle değişebilir. Cömert (2018) çalışmasında da görüldüğü gibi kişilik özelliklerinin karanlık üçlü eğilimlerini öngördüğü belirtilmiştir. Bu çalışmada karanlık kişilik özelliklerinin tükenmişlik ile ilişkilendirilememesi, bu kişilik özelliklerinin bireysel ve demografik faktörlere göre değişebileceğini göstermektedir.

Kültürel bağlam ve akademik yükler, araştırma sonuçlarını etkileyebilir. Türkiye'deki üniversite öğrencileri ve arkadaşlık ilişkileri farklı kültürel bağlamlardaki çalışmalardan farklı olabilir. Kültürel faktörler, arkadaşlık ilişkilerinin ve sosyal destek mekanizmalarının nasıl işlediğini etkileyebilir. Öğrencilerin akademik yükleri, stres ve tükenmişlik düzeylerini etkileyebilir. Akkoyun ve arkadaşları (2022), demografik faktörlerin tükenmişlik düzeyleri üzerindeki etkisini vurgulamıştır.

Bu araştırma, karanlık kişilik özellikleri ve tükenmişlik arasındaki ilişkiyi daha derinlemesine anlamamıza katkı sağlamaktadır. Literatürde yer alan çeşitli çalışmalarla karşılaştırıldığında, bulguların geniş bir perspektiften ele alınması, tükenmişlik ve karanlık kişilik özelliklerinin karmaşık ve çok boyutlu doğasını anlamamıza yardımcı olmaktadır. Bu, tükenmişlik düzeylerini azaltmaya yönelik daha etkili müdahalelerin geliştirilmesine yardımcı olabilir. Özellikle akademik yüklerin hafifletilmesi, sosyal destek mekanizmalarının güçlendirilmesi ve stres yönetim

becerilerinin geliştirilmesi, öğrencilerin tükenmişlik düzeylerini düşürmede etkili olabilir. Bu bağlamda üniversitelerin, öğrencilerine yönelik psikolojik danışmanlık hizmetlerini ve sosyal destek mekanizmalarını artırmaları önerilebilir.

Sonuç olarak, bu araştırma karanlık kişilik özellikleri ve tükenmişlik arasındaki ilişkiyi daha derinlemesine anlamamıza katkı sağlamaktadır. Literatürde yer alan çeşitli çalışmalarla karşılaştırıldığında, bulguların geniş bir perspektiften ele alınması, tükenmişlik ve karanlık kişilik özelliklerinin karmaşık ve çok boyutlu doğasını anlamamıza yardımcı olmaktadır. Bu, tükenmişlik düzeylerini azaltmaya yönelik daha etkili müdahalelerin geliştirilmesine yardımcı olabilir.

5.2. Öneriler

Bu araştırmanın bulguları ve literatürdeki mevcut bilgiler ışığında, üniversite öğrencilerinin tükenmişlik düzeylerini azaltmak ve genel psikolojik sağlıklarını iyileştirmek için çeşitli öneriler sunulmuştur.

Araştırma bulguları, üniversite öğrencilerinin akademik yüklerinin tükenmişlik düzeyleri üzerinde belirleyici bir rol oynadığını göstermektedir. Bu nedenle, üniversiteler esnek ders programları ve sınav takvimleri oluşturarak öğrencilerin akademik baskılarını hafifletmelidir. Özellikle yoğun dönemlerde öğrencilerin stres düzeylerini azaltmaya yönelik programlar geliştirilmelidir. Üniversite öğrencilerinin tükenmişlik düzeylerini azaltmak için, üniversiteler psikolojik danışmanlık hizmetlerini artırmalıdır. Öğrencilere stres yönetimi, zaman yönetimi ve tükenmişlikle başa çıkma becerilerini kazandıracak eğitim programları sunulmalıdır. Karanlık kişilik özelliklerinin ve tükenmişliğin farkındalığını artırmak için eğitim ve bilgilendirme programları düzenlenmelidir. Öğrencilere bu konular hakkında bilgi verilmeli ve sağlıklı sosyal ilişkiler kurma becerileri öğretilmelidir.

Araştırma bulguları, sosyal destek ağlarının öğrencilerin tükenmişlik düzeylerini etkilediğini göstermektedir. Üniversiteler, öğrencilerin sosyal destek ağlarını güçlendirmek için çeşitli etkinlikler ve programlar düzenlemelidir. Öğrencilerin bir araya gelerek birbirlerine destek olabilecekleri sosyal gruplar ve kulüpler teşvik edilmelidir. Deneyimli öğrenciler ile yeni öğrenciler arasında mentorluk programları oluşturulmalıdır. Bu programlar, öğrencilerin akademik ve sosyal uyum süreçlerinde desteklenmelerine yardımcı olabilir. Üniversitelerde,

öğrencilerin yaşadığı ani stres ve kriz durumlarına müdahale edebilecek profesyonel ekipler oluşturulmalıdır. Bu ekipler, öğrencilerin ihtiyaç duydukları anda psikolojik destek alabilmelerini sağlamalıdır.

Araştırma bulguları, kadın öğrencilerin tükenmişlik düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Bu nedenle, kadın öğrencilere yönelik özel destek programları geliştirilmelidir. Kadın öğrencilere yönelik seminerler, atölyeler ve destek grupları oluşturulmalıdır. Genç yaş grubundaki öğrencilerin tükenmişlik düzeylerini azaltmak için özel programlar geliştirilmelidir. Genç öğrencilerin üniversite yaşamına uyum sağlamalarına yardımcı olacak oryantasyon programları ve rehberlik hizmetleri sunulmalıdır. Araştırma bulgularına göre, bazı fakültelerdeki öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri diğerlerine göre daha yüksek bulunmaktadır. Bu fakültelelere özgü destek programları ve müdahaleler geliştirilmelidir. Örneğin, Turizm Fakültesi ve Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerine yönelik özel destek ve danışmanlık hizmetleri sunulmalıdır.

Gelecekteki araştırmalarda, kültürel faktörlerin karanlık kişilik özellikleri ve tükenmişlik üzerindeki etkilerini incelemek önemlidir. Farklı kültürlerde yapılan çalışmalar, bulguların genellenebilirliğini artırabilir ve kültürel farklılıkların rolünü ortaya koyabilir. Tükenmişlik ve karanlık kişilik özellikleri arasındaki ilişkilerin zaman içinde nasıl değiştiğini anlamak için uzunlamasına araştırmalar yapılmalıdır. Bu tür çalışmalar, tükenmişlik düzeylerinin ve karanlık kişilik özelliklerinin uzun vadeli etkilerini ve değişimlerini ortaya koyabilir. Gelecekteki araştırmalar, daha geniş ve farklı örneklem grupları üzerinde gerçekleştirilmelidir. Farklı demografik ve sosyo-ekonomik grupların tükenmişlik düzeylerini ve karanlık kişilik özelliklerini incelemek, bu ilişkilerin daha geniş bir perspektifte anlaşılmasına yardımcı olabilir.

Bu öneriler, üniversite öğrencilerinin tükenmişlik düzeylerini azaltmaya ve genel psikolojik sağlıklarını iyileştirmeye yönelik stratejiler geliştirmeye katkı sağlayabilir. Üniversiteler, bu önerileri uygulayarak öğrencilerine daha sağlıklı ve destekleyici bir öğrenme ortamı sunabilirler.

KAYNAKÇA

- Acar, M. (2022). *An investigation between childhood trauma and job-related emotional burnout of corporate company employees*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi.
- Açıkel, A. G. (2022). *Tükenmişlik duygusu ve tükenmişlik duygusunun mevduat bankaları çalışanlarının performansı üzerindeki etkisi: Türk bankacılık örneği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: Okan Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Akkoyun, A. Z., Aksu, E., Eker, Z., Mutlu, H., Uyar, M. ve Göbekci, B. T. (2022). Tıp fakültesi öğrencilerinde tükenmişlik sendromu. *Klinik Psikiyatri*, 25, 404-415.
- Aktürk, E. (2022). *The moderator role of abusive supervision in the effect of dark triple personality features on life satisfaction: a research on law enforcement agency and private security and protection employees*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gümüşhane: Gümüşhane Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Altan, S. ve Özpehlivan, M. (2019). Duygusal emek ve tükenmişlik ilişkisi. *International Journal of Management and Administration*, 3 (5), 80-100.
- Ardıç, K. ve Polatçı, S. (2008). Tükenmişlik sendromu akademisyenler üzerinde bir uygulama (GOÜ örneği). *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10 (2), 69-96.
- Ardıç, K. ve Polatçı, S. (2009). Tükenmişlik sendromu ve madalyonun öbür yüzü: İşle bütünleşme. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 32 (2), 21-46.
- Arı, G. S. ve Çına Bal, E. (2008). Tükenmişlik kavramı: Birey ve örgütler açısından önemi. *Yönetim ve Ekonomi*, 15 (1), 131-148.
- Aydoğan, E. ve Serbest, S. (2016). İş yerinde karanlık üçlü: bir kamu kuruluşunun iç denetim biriminde araştırma. *Sayıştay Dergisi*, 101, 97-121.
- Back, M. D., Schmukle, S. C. and Egloff, B. (2010). Why are narcissists so charming at first sight? Decoding the narcissism–popularity link at zero acquaintance. *Journal of Personality and Social Psychology*, 98 (1), 132.
- Başar, U. (2019). *Liderin karanlık kişilik özellikleri ile çalışanın tükenmişliği arasındaki ilişkide çalışanın karanlık liderlik algısının aracı rolü: Çok düzeyli bir araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Başgöze, S. (2023). *Erkek Üniversite Öğrencilerinde Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerinin Suça Eğilimine Etkisi: Trabzon Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Üsküdar Üniversitesi, Bağımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü.
- Bayar, M. (2021). *An evaluation of EFL teachers' burnout experiences in Educational Informatics Network live classes during the COVID-19 pandemic*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi.

- Bauer, J., Häfner, S., Kächele, H., Wirsching, M. and Dahlbender, R. W. (2003). The burn-out syndrome and restoring mental health at the working place. *Psychotherapie, Psychosomatik, Medizinische Psychologie*, 53 (5), 213-222.
- Baysal, A. (1995). *Lise ve dengi okul öğretmenlerinde meslekte tükenmişliğe etki eden faktörler*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Beşyaprak, S. (2012). *Personel güçlendirmenin tükenmişlik sendromu üzerine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Bilgiç, R., Özdevecioğlu, M. ve Yıldız, E. P. (2019). The mediating effect of the dark triad on the relationship between stress and burnout. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 29 (5), 572-586.
- Boddy, C. R., Ladyshevsky, R. K. and Galvin, P. (2010). The influence of corporate psychopaths on corporate social responsibility and organizational commitment to employees. *Journal of Business Ethics*, 97 (1), 1-19.
- Bolat, O. İ. (2011). Lider üye etkileşimi ve tükenmişlik ilişkisi. *İşGüç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 13 (2), 63-80.
- Bolelli, M. ve Ekizler, H. (2020). The Moderating Role of Self-Control in Dark Triad - Burnout Relationship. *Theory and Research in Economics and Administrative Sciences*, Vol 2, 55-82. Ankara: Gece Kitaplığı.
- Campbell, W. K., Hoffman, B. J., Campbell, S. M. and Marchisio, G. (2011). Narcissism in organizational contexts. *Human Resource Management Review*, 21 (4), 268-284.
- Ceyhan, A. A. ve Siliğ, A. (2005). Banka çalışanlarının tükenmişlik düzeyleri ile uyum düzeyleri arasındaki ilişkiler. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 2005 (2), 43-56.
- Cömert, E. (2018). *Cinsiyete göre üniversite öğrencilerinde karanlık üçlü: Hexaco kişilik özelliklerinin yordayıcı rolü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin: Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çam, O. (1991). *Hemşirelerde tükenmişlik sendromunun araştırılması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Çelik, O. M. (2023). *Mesleki tükenmişlik kavramı ve mesleki tükenmişlik düzeyinin demografik değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Nişantaşı Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Çoban, M. ve Seymen, O. A. (2019). Hizmet verme yetkinliğinin duygusal emek üzerindeki etkisinde duygusal zekânın rolü: Kuşadası'nda beş yıldızlı otel çalışanları örneği. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 30 (1), 7-18.
- Dana Ali. (2020). *The effect of burnout on the job satisfaction of salespeople*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demircioğlu, Z. I. (2020). *Antecedents of social media addiction and cyberbullying among adolescents: Attachment, the Dark Triad, rejection sensitivity and friendship quality*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Çankaya University, The Graduate School of Social Sciences, Department of Psychology.

- Demirel, Y. ve Seçkin, Z. (2009). Tükenmişlik ve üretkenlik karşıtı davranışlar arasındaki ilişkinin kavramsal boyutu. *TİSK Akademi Dergisi*, 4 (8), 145-164.
- Demirkol, İ. (2006). *Avukatlarda iş doyumu, tükenmişlik ve denetim odağının bazı demografik değişkenler bağlamında incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin: Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dengiz, G. (2022). *Üniversite öğrencilerinin dünya inançları ile karanlık üçlü kişilik özellikleri arasında sosyal ilginin aracı rolü*. Doktora Tezi. Mersin: Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dikmetaş, E., Top, M. ve Ergin, G. (2011). Asistan hekimlerin tükenmişlik ve mobbing düzeylerinin incelenmesi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 22 (3), 137-149.
- Doğan, H. (2023). *Bankacılık sektörü çalışanlarının boş zaman aktivitelerine katılımlarının tükenmişlik düzeylerine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dolgun, U. (2010). Tükenmişlik sendromu. *Örgütsel Davranışta Güncel Konular*, 287-310.
- Dolu, G. (1997). *Onkolojide çalışan hekimlerde tıbbi sosyal çalışma açısından tükenmişlik sendromunun araştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Dursun, S. (2000). *Öğretmenlerde tükenmişlik ile yükleme biçimi, cinsiyet, eğitim düzeyi ve hizmet süresi değişkenleri arasındaki yordayıcı ilişkilerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Elmas, T. (2018). *Karanlık üçlü ve örgütsel dışlanma arasındaki ilişki üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erdoğan, B. (2018). *Karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip üniversite öğrencileriyle kendine zarar verme davranışı gösterenlerin saldırganlık ve risk alma davranışlarının karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü.
- Ergin, C. (1992). Doktor ve hemşirelerde tükenmişlik ve Maslach tükenmişlik ölçeğinin uyarlanması. *VII. Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları*, 22 (25), 143-154.
- Esen, Ü. B. ve Esen, F. (2021). Siber zorbalığın çalışanların işe tutkunluk ve tükenmişlik düzeylerine etkisi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11 (1), 45-68.
- Filiz, M., Budak, O. ve Erdal, N. (2023). Sağlık eğitimi alan öğrencilerin karanlık üçlü kişilik özellikleri ile mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Adam Academy Journal of Social Sciences*, 13 (2), 483-503.
- Freudenberger, H. J. (1974). Staff burn-out. *Journal of Social Issues*, 30 (1), 159-165.
- Furnham, A., Nuygards, S. and Chamorro-Premuzic, T. (2013). Personality, assessment methods and academic performance. *Instructional Science*, 41, 975-987.

- Furnham, A., Richards, S. C. and Paulhus, D. L. (2013). The Dark Triad of personality: A 10 year review. *Social and Personality Psychology Compass*, 7(3), 199-216.
- Gençelli, B. (2020). *Investigation of burnout and mobbing levels of assistant physicians*. Master's Thesis. İstanbul: İstanbul Bilgi University, Institute of Graduate Programs.
- Girgin, G. (1995). *İlkokul öğretmenlerinde meslekten tükenmişliğin gelişimini etkileyen değişkenlerin analizi ve bir model önerisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Greenberg, S. (1999). Speaking in shorthand—A syllable-centric perspective for understanding pronunciation variation. *Speech Communication*, 29 (2-4), 159-176.
- Gülerdi, M. (2020). *The dark triad and counterproductive work behaviors: Organizational culture as a moderator*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hogan, R. and Kaiser, R. B. (2005). What we know about leadership. *Review of General Psychology*, 9 (2), 169-180.
- Izgar, H. (2001). Okul yöneticilerinin tükenmişlik düzeyleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 27 (27), 335-346.
- Jonason, P. K., Koenig, B. L. and Tost, J. (2010). Living a fast life: The dark triad and life history theory. *Human Nature*, 21, 428-442.
- Jonason, P. K. and Webster, G. D. (2010). The dirty dozen: a concise measure of the dark triad. *Psychological Assessment*, 22 (2), 420-432.
- Kağıtçıbaşı, Ç. ve Üskül, A. (1999). *Yeni insan ve insanlar: Sosyal psikolojiye giriş* (10. Bs.). Evrim Yayınevi.
- Karaaslan, N. ve Gizir, C. A. (2021). Üniversite öğrencilerinde ilişkisel saldırganlık: Karanlık üçlü kişilik özelliklerinin rolü. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 54 (2), 361-389.
- Karaaziz, M. ve Atak, İ. E. (2013). Narsisizm ve narsisizmle ilgili araştırmalar üzerine bir gözden geçirme. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 1 (2), 44-59.
- Karanfil, F. (2019). *Burnout levels and reasons in English teachers working in state and private school in Turkey: A comparative study*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bursa: Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karnapoğlu, M. (2021). *Genç kadınlarda karanlık üçlü (Dark Triad) kişilik özellikleri, kişiler arası ilişki tarzları ve empatik eğilimin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Üsküdar Üniversitesi, Bağlımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü.
- Kavak, O. (2020). *Karanlık üçlü kişilik özelliklerinin örgütsel siyaset ve kariyer planlamaya etkisinde örgütsel aidiyetin aracı rolü*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Kars: Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kobiakova, O. S., Deev, I. A., Kulikov, E. S., Khomiakov, K. V., Tiufilin, D. S., Zagromova, T. A. and Balaganskaia, M. A. (2019). The factors associated with development of professional burning-out in physicians. *Problemy Sotsial'noi Gigieny, Zdravookhraneniia i Istorii Meditsiny*, 27 (6), 967-971.

- Konal, B. (2022). *Ergenlerde karanlık üçlü kişilik özelliklerinin yordayıcıları: Beş faktör kişilik özellikleri, benlik saygısı ve değerler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Aksaray: Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kulaklıkaya, K. (2013). *İşkoliklik, tükenmişlik sendromu ve iş yükü algısı arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kutaniş, R. Ö. (2010). Kişilik ve örgütsel yaşam: Tükenmişlik açısından bir değerlendirme. *ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources*, 12 (2), 59-74.
- Lawson, G. M., Camins, J. S., Wisse, L., Wu, J., Duda, J. T., Cook, P. A., ... and Farah, M. J. (2017). Childhood socioeconomic status and childhood maltreatment: Distinct associations with brain structure. *PloS one*, 12 (4), e0175690.
- Levashina, J. and Campion, M. A. (2007). Measuring faking in the employment interview: development and validation of an interview faking behavior scale. *Journal of Applied Psychology*, 92 (6), 1638.
- Macit, M. (2021). Üniversite öğrencilerinde tükenmişlik ve yaşam tatmini: KSÜ öğrencileri üzerine bir çalışma. *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 8 (2), 263-290.
- Mahaffey, K. J. and Marcus, D. K. (2006). Interpersonal perception of psychopathy: A social relations analysis. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 25 (1), 53-74.
- Maslach, C. and Jackson, S. E. (1981). The Measurement of Experienced Burnout. *Journal of Occupational Behavior*, 2 (2), 99-113.
- Maslach, C. (2003). Job Burnout: New Directions in Research and Intervention. *Current Directions in Psychological Science*, 12 (5), 189-192.
- Maslach, C., Schaufeli, W. B. and Leiter, M. P. (2001). Job burnout. *Annual review of psychology*, 52 (1), 397-422.
- Meier, S. T. (1983). Toward a theory of burnout. *Human relations*, 36 (10), 899-910.
- Mengüloğlu, M. A. (2020). *Karanlık üçlü kişilik özellikleri ile girişimcilik niyeti arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Denizli: Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Mete, B., Değer, M. ve Pehlivan, E. (2020). Doktorlarda mesleki tükenmişlik sendromuna çalışma yaşam kalitesinin etkisi. *Anatolian Clinic the Journal of Medical Sciences*, 25 (2), 94-101.
- Murat, G. (2017). *Karanlık kişilik özellikleri ile sinizm arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Naktiyok, S., Zengin, Y., & Yıldırım, S. K. (2019). Yöneticilerin karanlık kişiliklerinin işe adanmışlık ve örgütsel muhalefete etkisi: Bir araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 11 (4), 2474-2491.
- Nunnally, J. C. (1967). *Psychometric Theory*, McGraw-Hill, Inc., 1. Baskı, New York.

- O'Boyle, E. H. Jr., Forsyth, D. R., Banks, G. C. and McDaniel, M. A. (2012). A meta-analysis of the dark triad and work behavior: A social exchange perspective. *Journal of Applied Psychology*, 97 (3), 557.
- Özgen, I. (2007). Yiyecek-içecek işletmeleri çalışanlarında tükenmişlik sendromu: İzmir Adnan Menderes Havalimanı örneği. *I. Ulusal Gastronomi Sempozyumu ve Sanatsal Etkinlikler*, 4 (5), 116-124.
- Özgür, B. B. (2007). *İngilizce öğretmenlerinin iş tatminleri ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi.
- Özkul, K. (2020). *Dishonesty in close relationships: the effect of the dark triad personality traits and adult attachment styles on the perceptions of infidelity*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özler, D. E., Atalay, C. G. ve Şahin, M. D. (2010). Örgütlerde sinizm güvensizlik mi bulaşır?. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2 (2), 47-57.
- Özmen, İ. (2023). *Effects of personality traits and workplace ostracism on positive work behavior, withdrawal behaviors, and burnout*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özsoy, E. (2019). Yöneticilerin karanlık kişilik özelliklerinin çalışanların tükenmişlik düzeylerine etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 22 (1), 194-203.
- Özsoy, E. ve Ardiç, K. (2020). Çalışanların karanlık kişilik özelliklerinin tükenmişliğe etkisinde genel öz-yeterliliğin düzenleyici rolü. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (1), 144-154.
- Özsoy, E., Rauthmann, J. F., Jonason, P. K. and Ardiç, K. (2017). Reliability and validity of the Turkish versions of dark triad dirty dozen (DTDD-T), short dark triad (SD3-T), and single item narcissism scale (SINS-T). *Personality and Individual Differences*, 117, 11-14.
- Özsoy, E. ve Yıldız, G. (2013). Kişilik kavramının örgütler açısından önemi: bir literatür taraması. *İşletme Bilimi Dergisi*, 1 (2), 1-12.
- Pıra, M. (2023). *The impacts of perceived information and communication technology (ICT) demands and resources on burnout and intention to quit: A sample from health sector in Kosova*. Doctorate Thesis. Niğde: Niğde Ömer Halisdemir University, Social Sciences Institute.
- Pines, A. M., Aronson, E. and Kafry, D. (1981). *Burnout: From tedium to personal growth* (p. 15). New York: Free Press.
- Polatçı, S. (2007). *Tükenmişlik sendromu ve tükenmişlik sendromuna etki eden faktörler (Gaziosmanpaşa Üniversitesi akademik personeli üzerinde bir analiz)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Saltoğlu, S. ve Irak, D. U. (2020). Kişiliğin karanlık üçlüsü: narsisizm, makyavelizm ve psikopati. *Türk Psikoloji Yazıları*, 23 (45), 42-62.

- Sart, G., Sezgin, F. H. and Demir, N. (2018). Mobbingin mesleki tükenmişlik algısı üzerine etkileri: Kadın akademisyenler örneği. *Beykoz Akademi Dergisi*, 6 (1), 118-135.
- Sat, S. (2011). *Örgütsel ve bireysel özellikler açısından iş doyumu ile tükenmişlik düzeyi arasındaki ilişki: Alanya’da banka çalışanları üzerinde bir inceleme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Satıcı, S. A., Kayış, A. R., Yılmaz, M. F. ve Eraslan-Çapan, B. (2019). Üniversite öğrencilerinde karanlık üçlü kişilik özellikleri ile dürtüsellik ve heyecan arama davranışları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 9 (54), 857-881.
- Serindağ, E. (2022). *The mediating effect of psychological capital on the relationship between authentic leadership, burnout and work engagement: A study in the health sector*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi.
- Sılığ, A. (2013). *Banka çalışanlarının tükenmişlik düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Sıvackı, S. (2019). *Tükenmişlik sendromunun ve iş doyumunun yaşam doyumu ile ilişkisi: Özel sektör çalışanları üzerinde bir araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Soysal, A. (2008). Çalışma yaşamında kişilik tipleri: Bir literatür taraması. *Çimento İşveren Dergisi*, 22 (1), 4-19.
- Sungur, S. (2017). Siyasal bilgiler öğrencilerinin makyavelist eğilimlerini belirlemeye yönelik bir araştırma. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(63), 1361-1370.
- Suran, B. G. and Sheridan, E. P. (1985). Management of burnout: Training psychologists in professional life span perspectives. *Professional Psychology: Research and Practice*, 16 (6), 741.
- Şanlı, S. ve Akbaş, T. (2004). Adana ilinde çalışan polislerin tükenmişlik düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Polis Bilimleri Dergisi*, 10(2), 1-2
- Talak, K. (2022). *Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ve Tükenmişlik İlişkisinde Motivasyonun Etkisi*. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 11 (3), 1862-1889.
- Tatar, İ. (2023). *Perceived stress and burnout in research assistants: The role of humor* [Master’s Thesis]. İstanbul: Yeditepe University, Graduate School of Social Sciences.
- Temel, A. (2006). Organizasyonlarda işkolizm ve işkolik çalışanlar. *ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources*, 8 (2), 104-127.
- Tokmak, D. (2023). *Karanlık üçlünün iş performansı üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kayseri: Nuh Naci Yazgan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tozar, M. Z. (2019). *Karanlık üçlü kişilik özelliklerine göre üniversite öğrencilerinin yaşam doyumları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Tunçay, A. (2009). *Güven ve tükenmişlik ilişkisi: Ankara'daki hastanelerde bir uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tümkiye, S., am, S. ve avuşoğlu, I. (2009). Tükenmişlik ölçeği kısa versiyonu'nun Türkçe'ye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18 (1), 387-398.
- Uysal, A. N. (2016). *Predicting relationship satisfaction: Dark triad personality traits, love attitudes, attachment dimensions*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Doğuş Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Üresin, T. (2009). *Tükenmişlik ve örgütsel bağlılık arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Volmer, J., Koch, I. K. and Göritz, A. S. (2016). The bright and dark sides of leaders' dark triad traits: Effects on subordinates' career success and well-being. *Personality and Individual Differences*, 101, 413-418.
- Vural, G. B. (2021). *Karanlık üçlü kişilik özellikleri, örgütsel sinizm ve bilgi saklama davranışı arasındaki ilişkiler üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Wai, M. and Tiliopoulos, N. (2012). The affective and cognitive empathic nature of the dark triad of personality. *Personality and Individual Differences*, 52 (7), 794-799.
- Wellons, S. (2012). The devil in the boardroom: Corporate psychopaths and their impact on business. *Pure Insights*, 1 (1), 9.
- Yangöz, O. (2021). *The Relationship between the burnout and technostress levels of EFL instructors: A mixed study in Turkey*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yaslan, Y. (2021). *The effect of corporate social responsibility on organizational commitment through burnout: a case in Turkish employees*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yazar, D. (2021). *Karanlık üçlü kişilik özellikleri ve benlik saygısının romantik kıskanılığın nedenleri ile ilişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yeniaras, G. G. (2023). *Examining the relation among parents' burnout, resilience, cognitive flexibility, and anxiety levels during COVID-19 pandemic*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yılmaz, Y. (2023). *A study on the impact of flight attendants' work-life conflict on organizational commitment and burnout*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Ibn Haldun University, School of Graduate Studies.
- Zopiatis, A. and Constanti, P. (2010). Leadership styles and burnout: is there an association?. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 22 (3), 300-320.

EKLER

EK 1- Bilgilendirilmiş Onam Formu

GÖNÜLLÜ KATILIMCI ONAM FORMU

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı'nda Doç. Dr. Özlem KUVAT'ın danışmanlığında Sema ALTINÖZ isimli yüksek lisans öğrencisi tarafından yürütülen ""Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerinin Tükenmişlik Düzeyleri ile İlişkisi: Bir Uygulama" başlıklı araştırmaya davet edilmiş bulunuyorsunuz. Bu araştırmaya katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Eğer anlayamadığınız ve sizin için açık olmayan şeyler varsa, ya da daha fazla bilgi isterseniz sorabilirsiniz. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan çıkma hakkında sahipsiniz. Çalışmayı yanıtlamanız, araştırmaya katılım için onam verdiğiniz biçiminde yorumlanacaktır. Size verilen formlardaki soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayın. Bu formlardan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacaktır.

Araştırmayla İlgili Bilgiler:

- Araştırmanın Amacı: Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerinin Tükenmişlik Düzeyleri ile İlişkisinin Belirlenmesi
- Araştırmanın Nedeni: ☐ Bilimsel araştırma ☒ Tez çalışması
- Araştırmanın Öngörülen Süresi: 3 ay
- Araştırmaya Katılması Beklenen Katılımcı/Gönüllü Sayısı: 500
- Araştırmanın Yapılacağı Yer(ler): Balıkesir Üniversitesi

Çalışmaya Katılım Onayı:

"Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce gönüllüye / katılımcıya verilmesi gereken bilgileri gösteren Aydınlatılmış Onam Formu adlı metni kendi anadilimde okudum ya da bana okunmasını sağladım. Bu bilgilerin içeriği ve anlamı, yazılı ve sözlü olarak açıklandı. Aklıma gelen bütün soruları sorma olanağı tanındı ve sorularıma doyurucu cevaplar aldım. Çalışmaya katılmadığım ya da katıldıktan sonra çekildiğim durumda, hiçbir yasal hakkımdan vazgeçmiş olmayacağım. Bu koşullarla, söz konusu araştırmaya hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum. Bu metnin imzalı bir kopyasını aldım."

Katılımcının (Kendi el yazısı ile)

Adı-Soyadı:.....

İmzası:

(Varsa) Velayet veya Vesayet Altında Bulunanlar İçin:

Veli veya Vasisinin (kendi el yazısı ile)

Adı-Soyadı:.....

İmzası:

Not: Bu form, iki nüsha halinde düzenlenir. Bu nüshalardan biri imza karşılığında gönüllü kişiye verilir, diğeri araştırmacı tarafından saklanır.

EK 2- Anket Formu

Anket Formu

Değerli Katılımcı,

Bu anket uygulaması Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı'nda Doç. Dr. Özlem KUVAT'ın danışmanlığında Sema ALTINÖZ isimli yüksek lisans öğrencisi tarafından yürütülen “Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerinin Tükenmişlik Düzeyleri ile İlişkisi: Bir Uygulama” başlıklı yüksek lisans tezi kapsamında yapılmaktadır. Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin en yakın arkadaşının karanlık üçlü kişilik özellikleri ile kendi tükenmişlik düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmada elde edilen bilgiler, hiçbir şahıs ve kuruma verilmeyecek sadece bilimsel amaçla kullanılacaktır. Ankette yer alan ifadeleri, dikkatli okuyarak işaretleme yapmanızı rica eder, ayracağınız zaman ve değerli katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Sema ALTINÖZ

Demografik Bilgi Formu

- 1 Yaşınız: []
- 2 Cinsiyetiniz: Kadın [] Erkek []
- 3 Doğum Yeriniz: _____
- 4 Medeni Durumunuz: Evli [] Bekar []
- 5 Öğrenim Durumunuz: Önlisans Öğrencisi [] Lisans Öğrencisi []
Yüksek Lisans Öğrencisi [] Doktora Öğrencisi []
- 6 Hangi Sınıftasınız: 1. Sınıf [] 2. Sınıf [] 3. Sınıf [] 4. Sınıf []
- 7 Öğrenim Gördüğünüz Fakülte/Yüksekokul/ Enstitü: _____
- 8 Öğrenim Gördüğünüz Bölüm/Anabilim Dalı: _____
- 9 En Yakın Arkadaşınızın Yaşı: []
- 10 En Yakın Arkadaşınızın Cinsiyeti: Kadın [] Erkek []
- 11 En Yakın Arkadaşınızın Öğrenim Durumu: Ortaöğretim [] Önlisans [] Lisans [] Yüksek Lisans [] Doktora []
- 12 En Yakın Arkadaşınız ile Arkadaşlık Süreniz: []
- 13 En Yakın Arkadaşınızla Ne Sıklıkta Görüşüyorsunuz: Daima [] Çok sık [] Sıkça []
Bazen [] Nadiren []

Aşağıdaki soruların cevaplarını size en uygun gelen seçeneği daire içine alarak belirtiniz.

Lütfen her ifadeye mutlaka TEK yanıt veriniz ve kesinlikle BOŞ bırakmayınız.

<i>DTDD-Türkçe - Maddeler</i>		<i>Kesinlikle Katılmıyorum</i>	<i>Katılmıyorum</i>	<i>Kararsızım</i>	<i>Katılıyorum</i>	<i>Kesinlikle Katılıyorum</i>
1	En yakın arkadaşım istediğini elde etmek için başkalarını manipüle etmeye eğilimlidir.	1	2	3	4	5
2	En yakın arkadaşım istediğini elde etmek için hileye başvurmuşluğu ya da yalan söylemişliği vardır.	1	2	3	4	5
3	En yakın arkadaşım istediğini elde etmek için pohpohlamaya başvurur.	1	2	3	4	5
4	En yakın arkadaşım kendi çıkarı için başkalarını kullanmaya eğilimlidir.	1	2	3	4	5
5	En yakın arkadaşım pişmanlık duymamaya eğilimlidir.	1	2	3	4	5
6	En yakın arkadaşım davranışlarının ahlaki boyutunu umursamamaya eğilimlidir.	1	2	3	4	5
7	En yakın arkadaşım duyarsız ya da duygusuz olmaya eğilimlidir.	1	2	3	4	5
8	En yakın arkadaşım alaycı davranmaya eğilimlidir.	1	2	3	4	5
9	En yakın arkadaşım başkalarının ona hayranlık duymasını istemeye eğilimlidir.	1	2	3	4	5
10	En yakın arkadaşım başkalarının onu dikkate almasını istemeye eğilimlidir.	1	2	3	4	5
11	En yakın arkadaşım prestij ya da statü arayışında olmaya eğilimlidir.	1	2	3	4	5
12	En yakın arkadaşım başkalarından özel iyilikler beklemeye eğilimlidir.	1	2	3	4	5

Aşağıdaki bu durumları ne sıklıkla yaşadığınızı size en uygun gelen seçeneği daire içine alarak belirtiniz. Lütfen her ifadeye mutlaka TEK yanıt veriniz ve kesinlikle BOŞ bırakmayınız.

<i>Kısıtlanmış Tükenmişlik Ölçeği Maddeler</i>	<i>Daima</i>	<i>Çok sık</i>	<i>Sıkça</i>	<i>Bazen</i>	<i>Nadiren</i>	<i>Neredeyse hiç</i>	<i>Hiç</i>
1 Yorgunluk hissediyorum	7	6	5	4	3	2	1
2 İnsanlar tarafından hayal kırıklığına uğratılmış hissediyorum	7	6	5	4	3	2	1
3 Umutsuzluk duyuyorum	7	6	5	4	3	2	1
4 Kapana kısılmış gibi hissediyorum	7	6	5	4	3	2	1
5 Çaresiz hissediyorum	7	6	5	4	3	2	1
6 Üzüntülü/kederli hissediyorum	7	6	5	4	3	2	1
7 Fiziksel olarak hastalıklı hissediyorum	7	6	5	4	3	2	1
8 Değersiz ve başarısız biri gibi hissediyorum	7	6	5	4	3	2	1
9 Uyumada zorluk çekiyorum	7	6	5	4	3	2	1
10 Bıkkınlık hissediyorum	7	6	5	4	3	2	1

EK 3- Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği İzni

Ynt: 12 Maddelik Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği İzni İsteği

Sil

Arşivle

Bildir

Yanıtla

Yakınlaştır

Okundu / Okunmadı

Kategorilere ayır

Bayrak Ekle / Bayrağı Kaldır

Yazdır

...

Ynt: 12 Maddelik Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği İzni İsteği

Yımaiden teşekkür eder iyi çalışmalar dilerim.

Gönderen: Emrah Özsoy
Gönderildi: 31 Ocak 2024 Çarşamba 23:20
Kime: sema altnöz
Konu: Re: 12 Maddelik Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği İzni İsteği

Sema Merhaha

Tabii ki kullanabilirsiniz. Ölçeğe researchgate sayfamdan erişebilirsiniz. Eğer bulamazsanız ilk fırsatta size atmaya çalışacağım.

Kolaylıklar dilerim.
Emrah

31 Oca 2024 Çar, saat 23:09 tarihinde sema altnöz şunu yazdı:

Merhaba hocam,
Ben Sema Altnöz Balıkesir Üniversitesi İşletme Bölümünde yüksek lisans yapmaktayım ve şu an tez aşamasındayım. Eğer izin verirseniz tezimde sizin 12 Maddelik Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeğinizi kullanmak istiyorum. Eğer uygun görürseniz ölçek formunu bana göndermenizi rica ediyorum. Heyecanla ve sabırsızlıkla cevabınızı bekliyorum.

Saygılarımla...

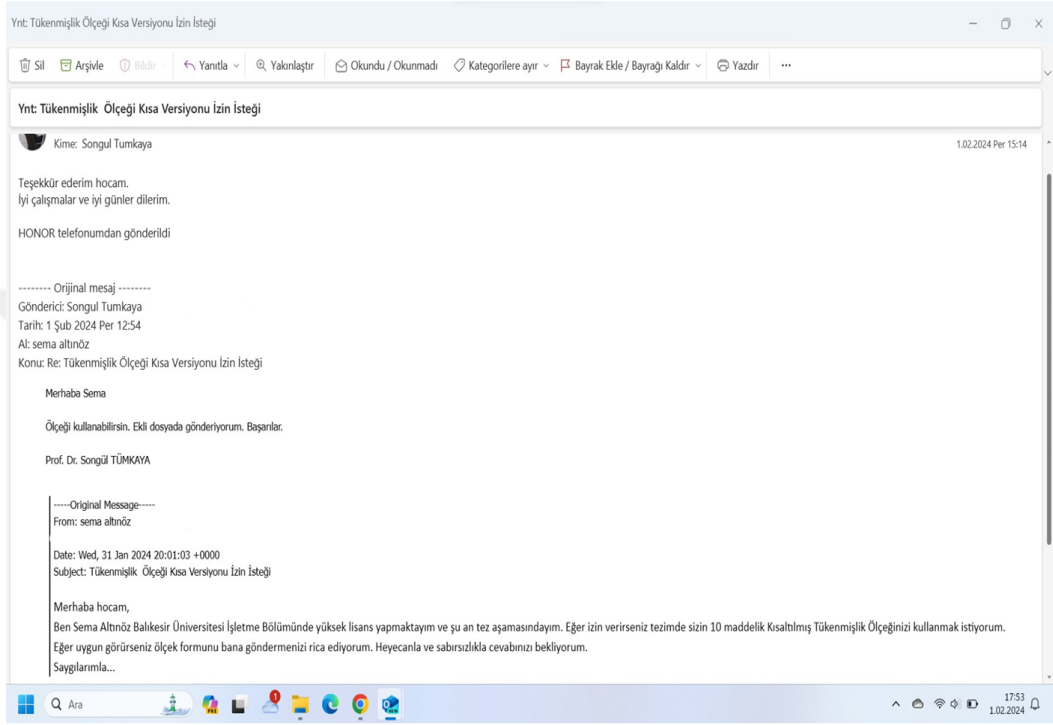
--

--

Yanıtla

İlet

EK 4- Kısaltılmış Tükenmişlik Ölçeği İzni

EK 5- Bilimsel Araştırma Talebi İmzalı Taahhütname

T.C.

Balıkesir Üniversitesi

Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurul Araştırma İzni Taahhütnamesi

Araştırma sürecinde Balıkesir Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu yönergesinde belirtilen hususlara uygun olarak çalışacağımı/mızı,

Araştırma sürecinde insanlarla ilgili yapılacak ölçek, envanter, test, anket, görüşme, gözlem, alan araştırması, uygulama ve incelemelerinde sağlık, güvenlik, insan hakları, mevcut mevzuat hükümleri, hukukun genel ilkeleri ve etik açıdan ihlal etmeyeceğimi/mizi,

Balıkesir Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kuruluna başvuruda verdiğim/miz bilgilerde araştırma konusu, ekibi vb. hususlarda yapılacak değişikliklerde Balıkesir Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulunu bilgilendireceğimi/mizi, ve gerekli izinler için tekrar başvuru yapacağımı/mızı,

Etik kurul izin başvurusu için form ve belgelerde beyan ettiğimiz bilgilerin eksiksiz ve doğru olduğunu, aksi takdirde başvurumun reddedileceğini kabul ettiğimi/mizi,

Araştırma sürecinde beklenmeyen gelişmeler olması durumunda Balıkesir Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulunu zamanında bilgilendireceğimi/mizi,

Araştırmada kullanılacak olan veri toplama aracının seçimi/ kullanımı sırasında fikri mülkiyet hakları ile ilgili etik hususları ihlal etmeyeceğimi/mizi,

Aşağıda gösterilen iletişim bilgilerimin (adres, telefon, e-posta kurum) değişikliği halinde, yazılı olarak yeni iletişim bilgilerimi bildirmediğim takdirde, aşağıda belirtilen adrese yapılacak tebligatları yasal ve usulüne uygun tebligat olarak kabul edeceğimi/mizi,

Bu taahhütnamede belirtilen maddeleri okuyup anladığımı ve belirtilen hususlarla ilgili sorumluluğun tarafımda/mızda olduğunu,

Taahhüt ederim/ederiz.

(Doç. Dr. Özlem KUVAT, imza)

(Sema ALTINÖZ, imza) /

¹ Birden fazla yardımcı araştırmacı olması durumunda taahhütnameye eklenmelidir. Tüm araştırmacıların taahhütnameyi imzalaması gerekmektedir.

EK 6- Etik Kurul Onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 03.05.2024-E.378619

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : E-28711322-044-378619
Konu : Anket (Sema ALTINÖZ)

03.05.2024

DAĞITIM YERLERİNE

Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğünün İşletme Anabilim Dalı tezli yüksek lisans programı öğrencisi Sema ALTINÖZ'ün tezinde kullanacağı anket çalışması ile ilgili 30.04.2024 tarih ve E-88958771-300-377649 sayılı yazısı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Fatih SATIL
Rektör Yardımcısı

Ek:Yazı ve Ekleri (6 Sayfa)

Dağıtım:
Fen-Edebiyat Fakültesi Dekanlığı
Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlığı
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanlığı
Hukuk Fakültesi Dekanlığı
İlahiyat Fakültesi Dekanlığı
Mühendislik Fakültesi Dekanlığı
Mimarlık Fakültesi Dekanlığı
Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı
Tıp Fakültesi Dekanlığı
Veteriner Fakültesi Dekanlığı
Turizm Fakültesi Dekanlığı
Spor Bilimleri Fakültesi Dekanlığı
Balıkesir Meslek Yüksekokulu Müdürlüğü

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSC64FFRE7 Pin Kodu :63162
Adres:Çağış Yerleşkesi, Bigadiç Yolu Üzeri 17. Km.
Altıyünlü/BALIKESİR
Telefon:02666121400 Faks:0266 6121428
e-Posta:ogr@s@balikesir.edu.tr Web:www.balikesir.edu.tr
Kep Adresi:balikesiruniversitesi@hs01.kep.tr

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/balikesir-universitesi-ebys>

Bilgi için: Emine Demirci
Unvanı: Şef
Tel No: 2666121400

Evrak Tarih ve Sayısı: 00.04.2024-E.378649

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : E-88958771-300-377649
Konu : Anket İzni (Sema ALTINÖZ)

30.04.2024

REKTÖRLÜK MAKAMINA
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 26.04.2024 tarihli ve 24694444/300/376542 sayılı yazı.

Enstitümüz İşletme Anabilim Dalı öğretim üyesi Doç.Dr.Özlem KUVAT danışmanlığında bulunan Tezli Yüksek Lisans programı öğrencisi Sema ALTINÖZ'ün tezinde kullanacağı anketinin Balıkesir Üniversitesi Çağış Kampüsü öğrencilerine çevrimiçi yapılabilmesi için gerekli iznin verilmesini istemektedir. İlgili öğretim üyesinin dilekçesi anket ve onay formu yazımız ekinde gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Bayram ŞAHİN
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSP648A8F7 Pin Kodu :94732

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/balikesir-universitesi-cbys>

Adres:Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çağış Yerleşkesi 10145 Balıkesir

Telefon:2666121400 Faks:2666121400

e-Posta:sbe@balikesir.edu.tr Web:sbe.balikesir.edu.tr

Keş Adresi:balikesiruniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Selda DUMAN (Hami Ergin

Vekaletiyle)

Unvanı: Tekniker V.

Tel No: 0 266 612 14 00 (101403)

Evrak Tarih ve Sayısı: 08.04.2024-E.376649

T.C.
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
İşletme Anabilim Dalı Başkanlığı

Sayı :E-24694444 -300-376542
Konu :Sema ALTINÖZ

26.04.2024

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Anabilim Dalımız öğretim üyesi Doç.Dr.Özlem KUVAT danışmanlığında bulunan Tezli Yüksek Lisans programı öğrencisi Sema ALTINÖZ'ün tezinde kullanacağı anketinin Balıkesir Üniversitesi Çağış Kampüsü öğrencilerine yönelik çevrimiçi yapılabilmesi için gerekli iznin verilmesini istemektedir. İlgili öğretim üyesinin dilekçesi anket ve onay formu yazımız ekinde gönderilmiştir.

<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSc4mgJxOgOPT5qgtZ3U34xobsSe23uf2SyJvKgJjeqdo2F3Tw/viewform>

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Sinan AYTEKİN
Anabilim Dalı Başkanı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSF63YF5ET Pin Kodu :01672

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/balikesir-universitesi-ebys>

Adres:Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çağış Yerleşkesi 10145 Balıkesir
Telefon:2666121400 Faks:2666121307
e-Posta:sbe@balikesir.edu.tr Web:sbe.balikesir.edu.tr
Kep Adresi:balikesiruniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Gamze Kaçar
Unvanı: Bilgisayar İşletmeni
Tel No: 2662490464-151170

Anket Formu

Değerli Katılımcı,

Bu anket uygulaması Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı'nda Doç. Dr. Özlem KUTAY'ın danışmanlığında Sema ALTINÖZ isimli yüksek lisans öğrencisi tarafından yürütülen ""Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerinin Tükennmişlik Düzeyleri ile İlişkisi: Bir Uygulama"" başlıklı yüksek lisans tezi kapsamında yapılmaktadır. Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin en yakın arkadaşının karanlık üçlü kişilik özellikleri ile kendi tükenmişlik düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmada elde edilen bilgiler, hiçbir şahıs ve kuruma verilmeyecek sadece bilimsel amaçla kullanılacaktır. Ankette yer alan ifadeleri, dikkatli okuyarak işaretleme yapmanıza rica eder, ayıracağınız zaman ve değerli katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Sema ALTINÖZ

Demografik Bilgi Formu

- 1 Yaşınız: [] []
- 2 Cinsiyetiniz: Kadın [] Erkek []
- 3 Doğum Yerinizi: _____
- 4 Medeni Durumunuz: Evli [] Bekar []
- 5 Öğrenim Durumunuz: Önlisans Öğrencisi [] Lisans Öğrencisi []
Yüksek Lisans Öğrencisi [] Öğrencisi Doktora []
- 6 Hangi Sınıftasınız: 1. Sınıf [] 2. Sınıf [] 3. Sınıf [] 4. Sınıf []
- 7 Öğrenim Gördüğünüz Fakülte/Yüksekokul/ Enstitü: _____
- 8 Öğrenim Gördüğünüz Bölüm/ Anabilim Dalı: _____
- 9 En Yakın Arkadaşınızın Yaşı: [] []
- 10 En Yakın Arkadaşınızın Cinsiyeti: Kadın [] Erkek []
- 11 En Yakın Arkadaşınızın Öğrenim Durumu: Ortaöğretim [] Önlisans [] Lisans [] Yüksek Lisans [] Doktora []
- 12 En Yakın Arkadaşınız ile Arkadaşlık Sürenizi: [] [] []
- 13 En Yakın Arkadaşınızla Ne Sıklıkta Görüşüyorsunuz: Daima [] Çok sık [] Sıkça []
Bazen [] Nadiren []

Aşağıdaki soruların cevaplarını size en uygun gelen seçeneği daire içine alarak belirtiniz.
Lütfen her ifadeye mutlaka TEK yanıt veriniz ve kesinlikle BOŞ bırakmayınız.

	<i>DTDD-Farklı - Maddeler</i>	<i>Kesinlikle Katılmıyorum</i>	<i>Katılmıyorum</i>	<i>Kararsızım</i>	<i>Katılıyorum</i>	<i>Kesinlikle Katılıyorum</i>
1	En yakın arkadaşım istediğini elde etmek için başkalarını manipüle etmeye eğilimlidir.	1	2	3	4	5
2	En yakın arkadaşım istediğini elde etmek için hileye başvurmuşluğu ya da yalan söylemişliği vardır.	1	2	3	4	5
3	En yakın arkadaşım istediğini elde etmek için pohpohlamaya başvurur.	1	2	3	4	5
4	En yakın arkadaşım kendi çıkarı için başkalarını kullanmaya eğilimlidir.	1	2	3	4	5
5	En yakın arkadaşım pishmanlık duymamaya eğilimlidir.	1	2	3	4	5
6	En yakın arkadaşım davranışlarının ahlaki boyutunu umursamamaya eğilimlidir.	1	2	3	4	5
7	En yakın arkadaşım duyarsız ya da duygusuz olmaya eğilimlidir.	1	2	3	4	5
8	En yakın arkadaşım alıycı davranmaya eğilimlidir.	1	2	3	4	5
9	En yakın arkadaşım başkalarının ona hayranlık duymasını istemeye eğilimlidir.	1	2	3	4	5
10	En yakın arkadaşım başkalarının onu dikkate almasını istemeye eğilimlidir.	1	2	3	4	5
11	En yakın arkadaşım prestij ya da statü arayışında olmaya eğilimlidir.	1	2	3	4	5
12	En yakın arkadaşım başkalarından özel iyilikler beklemeye eğilimlidir.	1	2	3	4	5

Aşağıdaki bu durumları ne sıklıkla yaşadığınızı size en uygun gelen seçeneği daire içine alarak belirtiniz. Lütfen her ifadeye mutlaka TEK yanıt veriniz ve kesinlikle BOŞ bırakmayınız.

	<i>Kısıtlı Olmuş Tükennmişlik Ölçeği Maddeleri</i>	<i>Daıma</i>	<i>Çok sık</i>	<i>Sıkça</i>	<i>Bazen</i>	<i>Nadiren</i>	<i>Neredeyse hiç</i>	<i>Hiç</i>
1	Yorgunluk hissediyorum	7	6	5	4	3	2	1
2	İnsanlar tarafından hayal kırıklığına uğratılmış hissediyorum	7	6	5	4	3	2	1
3	Umutsuzluk duyuyorum	7	6	5	4	3	2	1
4	Kapana kısılmış gibi hissediyorum	7	6	5	4	3	2	1
5	Çaresiz hissediyorum	7	6	5	4	3	2	1
6	Üzümlü kederli hissediyorum	7	6	5	4	3	2	1
7	Fiziksel olarak hastalıklı hissediyorum	7	6	5	4	3	2	1
8	Değersiz ve başarısız biri gibi hissediyorum	7	6	5	4	3	2	1
9	Uyumada zorluk çekiyorum	7	6	5	4	3	2	1
10	Bıkkınlık hissediyorum	7	6	5	4	3	2	1

Evrak Tarih ve Sayısı: 08.04.2024-E.376649

Evrak Tarih ve Sayısı: 05.04.2024-E.371955

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KOMİSYONU
ONAY BELGESİ

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Sema ALTINÖZ'ün Doç. Dr. Özlem KUVAT'ın danışmanlığında yürüttüğü "**Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerinin Tükenmişlik Düzeyleri ile İlişkisi: Bir Uygulama**" başlıklı tez çalışması için bilimsel etik kurul onay belgesi talebi komisyonumuzca değerlendirilmiş ve etik açıdan uygun bulunmuştur. 03.04.2024

Komisyon Başkanı
Prof. Dr. Bayram SAHİN

Prof. Dr. Elif ÇİMEN
Üye

Prof. Dr. Sebahattin KARAMAN
Üye

Prof. Dr. Salim ÇİNOĞLU
Üye

Prof. Dr. Uğur GURGAN
Üye

EK 7- Öğrenci Sayıları

Balıkesir Üniversitesi Çağış Kampüsü ve Necatibey Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 15 Mayıs 2024 tarihli öğrenci sayıları aşağıdaki tabloda verilmektedir.

BİRİM ADI	GENEL TOPLAM
Balıkesir Meslek Yüksekokulu	3543
Fen-Edebiyat Fakültesi	3096
Güzel Sanatlar Fakültesi	393
Hukuk Fakültesi	208
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	1930
İlahiyat Fakültesi	637
Mimarlık Fakültesi	503
Mühendislik Fakültesi	3092
Mühendislik-Mimarlık Fakültesi	31
Sağlık Bilimleri Fakültesi	1098
Spor Bilimleri Fakültesi	863
Tıp Fakültesi	916
Turizm Fakültesi	1165
Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu	27
Veteriner Fakültesi	389
Necatibey Eğitim Fakültesi	2522
Fen Bilimleri Enstitüsü	739
Sosyal Bilimler Enstitüsü	867

Genel Toplam : 22019 Öğrenci

